

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ל'עז'מי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת חיי שרה תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא קמא. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף ג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רה תוספות

הגלגל היינו שן פרעמיים מנוגלה ופעמים מוכסח כותבי ביה ובער לישנא אחרניא וכל זה
 ריע ושחשן מבערת למאכל ונעשתת ונעוה נבל מגלי אדם וגלגלי בהמה אידו ואידו. ושלה
 ובער תריווהו אשן ושלה אקא לחיוביה היבא דלא מבליא קרנא דמשמע גוון שאכלה
 ונהנה וסוף לחזור למנוח אכל לא בתחלה ובער היבא דמכליא קרנא דמשמע

הגלגל עד תמונו אמר מר ושלה זו התגל וכן הוא
 ואומר משלחו רגל השור והחמור מעמא דכתב הרמנא
 משלחו רגל השור והחמור הא לאו הכי במאי מוקמינן
 לה אי קרן פתיב אי שן פתיב איצטרוד סד"א אידו
 ואידו אישן והוא דמכליא קרנא הא דלא מבליא קרנא
 קמ"ל והשתא דאוקמינא ארגל שן דלא מבליא קרנא
 מכלל דומיא דרגל מה רגל לא שגא מבליא קרנא ולא
 שגא לא מבליא קרנא אף שן לא שגא מבליא קרנא
 ולא שגא לא מבליא קרנא אמר מר ובער זו השן וכן
 הוא ואומר כפאשר ובער הגלגל עד תמונו מעמא דכתב
 הרמנא כפאשר ובער הגלגל עד תמונו הא לאו הכי במאי
 אוקמינא לה אי קרן פתיב אי רגל פתיב איצטרוד
 סד"א אידו ואידו ארגל הא דאזיל מכולא הא דשלה
 שלוחו קמ"ל והשתא דאוקי אשן רגל דאולה מכולא
 מכלל דומיא דשן מה שן לא שגא שלוחו שלוחו ליש
 דאול מכולא אף רגל לא שגא שלוחו שלוחו לא שגא
 אולה מכולא ולכתוב הרמנא ושיח ולא בעי ובער
 דמשמע רגל ומשמע שן משמע רגל דכתיב משלחי
 רגל השור והחמור ומשמע שן דכתיב ושן בהמות
 אשלה פם אי לא קרא יתירה ה"א או הא או
 או רגל דהיוקו מצוי או שן דיש הגאא להיוקו כמדי
 שקולין הו ויבאו שניהם דהי מציהו מפתת איצטרוד
 סד"א הגי מילי הכי דשלה שלוחו אכל אולה מכולא
 לא קמ"ל: תולדה דשן מאי היא נתחככה בפתול
 להנאתה וטעמה פירות להנאתה מאי שגא שן דיש
 הגאא להיוקו וממונא ושמינתו עליה הני נמי שן הגאא
 להיוקו וממונא ושמינתו עליה אלא תולדה דשן פשן
 וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל תולדה דרגל מאי
 היא היוקת בגופה דרך חלוקת בשערה דרך חלוקת
 בשליף שלעיה בפרומינא שפפיה בוג שבצנארה
 מאי שגא רגל דהיוקו מצוי וממונא ושמינתו עליה
 הני נמי היוקו מצוי וממונא ושמינתו עליה אלא
 תולדה דרגל כרגל וכי קאמר רב פפא אתולדה דבור
 תולדה דבור מאי גוהו אילימא אב י ותולדה ט'
 לא ט' פתיב ולא י פתיב הא לא קשיא והמת
 יהיה לו אמר רחמנא וקום להו לרגנן י עבדן מיתה
 ט' וזיוקן עבדי מיתה לא עבדי סוף סוף זה אב
 למיתה וזה אב לזיוקן אלא אאבנו סבינו ומשאול
 שהיוקן ברשות תרביס והיוקו הכי דמי אי דאפקרינהו בין לרב ובין לשמואל היינו בור

הוא דלא מבליא קרנא. שיה פחת שעתיד למנוח אכל לא בתחלה וקשה והא מבליא קרנא
 שם הבעלים הם יכולים לקנוהו אלא יל שנופה פירות להנאתה מכל מקום כרי ליה
 לקמן לטעמא פירות להנאתה תולדה פיון דפשיטה דקרא איירי באכלה דמכליא קרנא:
והוא דמכליא קרנא. וא"ת ולכתוב הרמנא ושיח ולא בעי ובער שן לומר דהנה אמיתא
 דקרא ושעמא שלוחו דמכליא קרנא דמכליא קרנא דרגל
 וא"ת הישתא פתיבא הנה דמכליא קרנא דמכליא קרנא דרגל
 באיסורא אכל בממונא לא ואומר ר"ת מודה היא
 בתורה לא שגא באיסורא וליש בממונא:
ושן דבמות אשלה פם. אע"ג דאמרין ובעמא
 ובספרי פרשת ויהיונו בהמות שיש לזון
 ארס כהניש ונשכות וממותר דהני נשיכה שהיא
 תולדה דזון מכל מקום אמרי נמי בדות רעות
 שדורס ואכלו ואלתו כדומינן וכן שבות
 ושן דהנה ברא וזהו ככלל בהמה:
איצטרוד ס"ד אמאי הני היבא דשלה
 שלוחו. וא"ת חמישי השקא הא
 דפרוד לעיל טעמא דכתב הרמנא כאשר ובער
 הגלגל הא לאו הכי במאי מוקמינא השקא ליבא
 לשמינו בדולעל י"ל דהיק בברייתא דאלו לא
 נאמר ושלוח וזהו פסקין מבאשר ובער הגלגל וכי
 הא נהנה איבא ברש אידו נשך וכ"מ סא.י.
לא י כתיב ולא ט' כתיב חמיש דפס תהיה
 לקמן דף ג (טש) תמן חור בור שן ב כר
 להמת שפורה פי בקוב"ש רסחם בור יש בו י
 א"כ י כתיב ועוד קשה דקבא דרש מוקמת
 יהיה לו ועוד דבסמוך פרק סוף סוף זה אב
 למיתה וזה אב לזיוקן ופי' הפשטי' נתפל עמיה
 שור משמע בין מת בין הזק א"כ י דרשינן שור
 ולא אדם וזה ליה למעט במאי אדם מוקמינן ע"כ
 נראה לפרש רסחם בור עמוק תרבה ורעירי בור
 והמת יהיה לו דאי לא כתיב בור וזהו אמאי כל
 דקשיל ואפילו אין בו כר' למיתה ואי כתיב בור
 וזה אמאי דקבא וזה ואל שיה ומערה דהיות
 הכתוב הוא ולהכי באיצטרוד תריווהו והכי פרק
 לא ט' כתיב ולא י כתיב כהני' ומסקי סוף סוף
 זה אב למיתה וזה אב לזיוקן פירוש כיון דבור י
 לא כתיב בהדיא אלא מפסי' מסקרא והמת
 יהיה לו דבעינן כר' למיתה וקום להו לרגנן
 דהיינו בור י בור ט' נמי כר' דהיי' אב
 לזיוקן כר' דיש בו כר' לחיוב ומכל מקום אב
 ממשעין אדם מוקין דקרא דתפל שקוה שור לא
 איירי אלא בבור י ובידשולמי דרש דהנה ליה
 למכתב פי' יפתח איש פי יבאר איש בור למה
 כתיב בור בור אלא חד בור למיתה וחד בור
 לזיוקן ומכל מקום לא ממשעין אדם מוקין
 דקרא דתפל לא ממשע אלא אמאי דכתיב
 כר' בור דהיינו בור שער ולא איחורא: פין
 נראה לפרש כשמואל היינו בור. וא"ת הא רב אתא ליה
 לקמן דף ג) בור שחיכותו תורה להכלו ולא
 לתבטו וי"ל דהתם משום דקרקע עלים דהיוקת
 אכל היבא תבטא דידהי הוא:
 משורו

1 **משורר** למדנו היינו קרן דרגן רשן פטורין בררדו ובאבנו וסבינו וזכי לחיל בין תמות
 2 למעורת דלא שיקן לחלק בבעלי חיים ואת הכי גמר משור מנה לשור שכן
 3 ב"ח וכוונתו לחיות ומקשר רשבים ודמי מבור ושור מקנה העד ולקמן גמי העד השדה קאמר
 4 אביז לאחזי אבנו וסבינו לא זרס אי לרב דאמר בולם משורו למדנו היינו שור הולב איש

5 דבנה העד אתי' בדפרשי' אכל קשה ביה דמבור
 6 גמי ליקי לפטורו דלא שיקן לחלק בבעלי חיים ואת הכי גמר משור מנה לשור שכן
 7 (כה) מחיב דבור רב כלימ' גמי נשיב כדו.
 8 **וממונה**. לא וזקא גמי בור דלאו ממונה הוא
 9 וכן גמי אש דפשיטא דאם הוליק

10 גרישו של חבורו באש של אתר דרביי:
 11 **תולדה** ישו. היה מותר למספר ולקמן מוכי'
 12 מתינתן בישן שדרכו לחיות וקר'
 13 ליה אב אלא ובלאו הכי פריך שפיר:

14 **והתני** אדם מועד לטולס. לא פריך וישן גמי
 15 ותי אב כודרש עלה בגמרא פפי ביצה
 16 (לקמן דף ב"ה) מבעי מחת פועל דתא' לא מיתי'
 17 הקא קרא אלא מימי דהוי ביצוא בה **כיהו**
 18 ויניעו. פירש הפוסקים מן התא' וקשה לר"ת דבפי

19 דם הבה (נהר דהו גיה טה) קטני כיהו ויניעו ותי
 20 התא' ותיא ותיא דכיהו הוא היצוא מן היתרן מבח'
 21 ויניעו הוא היצוא מן הפה על ידי נענוע:
 22 **לפוטרו** בררדו. ואת' אמאי פשיטא ליה טפי
 23 משלשם מן העלייה ורל בין דפון

24 הדין היה משלם נזק שלם ואולי הלכתא ורל
 25 משלם אלא חצי נזק אם מן אתי הלכתא להקיל
 26 ולא להחמיר: **אמאי** קרי לה תולדה דרגל.
 27 אע"ג דרמי לרגל בקן שריפה הולק היה לה לקרות

28 לה שם בפני עמיתה: **כדמתירם** רב רב יוסף קטס
 29 רב יוסף לפי שהיה בקי בתרומם שיש במיה עניני'
 30 תרומם ולא כדפרשי' בעלמא לפי שהיה סמי נזיר
 31 ודרים שכתבא אי אתר ראשי לומר על פה הלכך
 32 היה אומר תרומם דמחשם עת לעשות אמר התם

33 דשרי ואין קל עת לעשות דרגל מזה:
 34 **לא** ראי התרן שאין הנאה לחיות. ופשיעה פשע
 35 שהיה לו לשמור שורו ששקל היה וכול'
 36 לשומרו שאין וחזקה לחיות כיון שאין הנאה
 37 לחזקה אכל שן שיש הנאה לחזקה ותי כיון

38 אונס אכל היה וכול' לשומרה כל כך כיון שהשין
 39 דחוק לאכול לתנא' ולא ראי השן שאין פותחו
 40 לחיות ואין יצרה חמפה ובקל יבול לשומרה כדראי
 41 התרן וכוונתו לחיות יצרה חמפה ואין יבול'
 42 לשומרה כל כך ופה.

מדיד

32 **מאי טעמא** לא אמר בשמואל אמר לך מי קתני נבעה וישמור כו"ט לא אמר פרב אמר
 33 לך מי קתני פועה מכדי קראי לא כמדי דייקי ולא כמדי וייקי רב מ"ט לא אמר בשמואל
 34 תנא שור וכל מיילי דשור בשמואל גמי הא תנא ליה שור אמר רב יהודה תנא שור לקרנו
 35 ומבעה לשינוי והכי קאמר לא ראי התרן שאין הנאה לחיותו כדראי השן שיש הנאה לחזיקה

1 אי דלא אפקרינהו לשמואל דאמר. והקם בדמעתה את חבר (לקמן דף כ"ח) כל תקלה בור
 2 הוא ואע"ג דלא אפקרי הנינו בור. ולרב דאמר. כל תקלה שלא אפקריה משור למדנו מה
 3 שור שהוא ממונו ואם הדיק תיבב איך כל ממונו אם הדיק תיבב: היינו שור. ולא תולדה
 4 דבור ניעוד ובשור אמרן לעיל תולדה דשור ואת' לשמואל גמי דאמר תולדה

5 דבור ניעוד מאי חיות' אוקימו מילתא דרב פפא
 6 אתולדה דבור מאי שניא בור דרביה מילתא
 7 עשייתו דרבי' גמי מפי חמלת עשייתו. חמלת מה
 8 נעששו בור דהיינו כשהנזיר עולם היו עומדים
 9 לנזק: וכו' קאמר רב פפא. תולדה לא כאב חרדי'

10 אתולדה דמבעה. פלוגתא דשמואל ורב במבעה
 11 לקמן בשמעתין: אדם יניעו. היינו אב: אדם
 12 מועד. רב יישן בשליה פ"ב אלא. תולדה דאדם
 13 היינו כיהו ויניעו. ביהו רוק הפה ניעו לית'
 14 הדיקס (רוק היצוא מתוך פיהם אבב כהו' א'

15 כהדי דאולי' מוקי. שפאל על השיראים וטפתה'
 16 או לחיל דמשקין ונמאס: כתי' הוא. היינו אדם
 17 גופו ותיבב: אי פתר דנייה. אתר נוח הרוק לארץ
 18 הידוק שותחלק אדם בהם: דין לרב בין לשמואל
 19 היינו בור. דתא ודאי תקלה דאפקריה היא בריח
 20 מיעוה. דתא בריח שאינה מיעוה ותי אונס ולא

21 מתיבב אכל בריח מיעוה ותי תולדה דאש שחר'
 22 אש גמי בריח מוליקה: דכתי' מועד. וכו'
 23 ויהו ליה לאספקי ארעתיה: כתי' צריחות
 24 שזיתיה מהלכת והתיקו ערורות בל גליה ושיבדו

25 את המלים דקדיל דהולכתא גמי'ו לה למשה
 26 מסיני דממונה הוא ולא קאס ואת' דפלטא נזק
 27 של ניעוה ותי קאס בדאמרין לקמן תאי פלטא
 28 נזקא ממונה הוא והלקר לאו תולדה דקרן הוא
 29 אלא תולדה דמבט רגל הוא דאתו וברגל לא רמי

30 דרגל משלם נזק שלם והיינו דרב פפא: **ואמאי**
 31 קרי לת תולדה דרגל. ודאילן איתיה משלמת
 32 כמותה: לשלם מן העלייה. שאם חזקה יתיר
 33 ממה שיהא שזה משלם הדיקס מביתו כי רגל
 34 דרביה בה ברגל מיטב שדוה וגי' ולא תהיא כי

35 קרן דאין המיזק משלם אלא מגופו כדכתיב'
 36 (שמות כא) וקבורו על בוד דמיזק הדיקס
 37 ולרבא פפאי קרי לת תולדה דרגל לפיכח
 38 בריח"ו. כי רגל דרגל אינה תיבבא א"כ נבנסת

39 לרשות הענין וחזקה ברכיב בה ישלח את
 40 בעירה ובעיר בשדה אתר ותינו ברישות הדיקס
 41 אמר שומר. אמר הקב"ה **אתא** בקר. וגאולה
 42 לדידיקם: וגם לזולת. חשך לרשעים אם חשבו
 43 בתשובה ותבקשו מחילה בעיני אלקא באדם
 44 כתיב: בעיני אלקיך. ותינו ברישות הדיקס
 45 נבע לשון גילוי הלקר אמר מבעה זה השן
 46 דמבעה לשון מגילה אתר ותינו שן שפנעמם

47 מנוקלה ופנעמם מבישה נבעה. ומדמטע את
 48 עצמו נבעה נגלה מבעה קטני שהוא מבעה דבר
 49 אתר: בועה. לשון בעיה: תנא שור לקרנו ומבעה
 50 לשינוי. ולקמן פריך רגל מאי שיידיה: לא ראי
 51 התרן שאין הנאה בו. בעל ברזל הדיק מפרש לא ראי התרן שאין הנאה לחיותו כדראי השן כי כלומר דאי כתיב דתחמא קרן דתיבב ראי תחמא לחיותו שן שיש
 52 התנא לחזיקה:
 53

בבא קמא. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף ד עמוד א – מותר מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
רמ"ט תוספות

1 ולא ראי השן שאין רחוקה בו. וזו א"ת דבת רחוקה שן לא אתי קרן מיניה ולהכי פריך ולא
2 קיו הוא כל שכן דמשום האי טעמא נפיק קרן משן ויהי נמי דקא פריך אשמיטא קמא
3 דאי בתם קרן תוה נפקא שן מיניה בקיו ומה קרן שאין הנאה להחזיק חייב בו והאי ליבא
4 לתרוצו דהכי מפרשא מילתא דרב ודודה לא ראי הקרן שאין הנאה בו ואי בתם שן
5 לא אתיא קרן מיניה ולא ראי השן שאין בתוהו
6 להזיק בו ואי בתם קרן לא אתיא שן מיניה ולא
7 תיפש מידי תמי לאו מילתא האי תיפאן זה לישן
8 הסיס אלא הוא דבעי למיגמר חברה מיניה
9 נקיש ברשאי דקרקעי ממני' אל זה וזה שיש בתן
10 רוח חיים כהרי האש שאין בו רוח חיים ואי בתם
11 העי תרתי לא אתי אש ממרווחו אלמא כל
12 היקא הקתי לא ראי זה כראי זה ההא דבעי
13 אמנורי חברה מיניה נקיש ברישא דקרקעי
14 ממני' היק לא ראי זה כראי זה אין דין החובב
15 בזה ראי לתוה בזה אשמיטא. למיכתב קרן
16 אה"ה פטורי. בדאמינן פפי' החובל ולקמן דף
17 מה עבר ואשקה פגיעתן רעה החובל בתן חייב
18 ותן שחבלו באחרים פטורי' לאו טעמא דבה
19 אית בהו. אי מייחזיק ליה כל שעה שבעיקרה
20 רבו ויך ודלוק גירשו של מבירו כדי לחייב את
21 רבו אלא פריך ויבא קמ"ה. לא ראי השור כראי
22 המבעה קרקעי ממני' היק לא ראי הקרן
23 שפונתו להזיק חברי האשן שאין פונתו להזיק
24 אלא אהנאה מתחובת הליקא אי בתם קרן לא
25 תהו נפיק שן מיניה ולא תרי' השן שיש הנאה
26 להזיק בהרי' הקרן ב' ואי בתם שן לא אתיא
27 קרן מיניה ויגל מיני'. עבדי ליה תנא דמתני' לא
28 תני שפיריה. בתמיה וז"ל. הך דקתי ממני' לא
29 ראי השור כהרי' המבעה היק בו. ויגל ויהיך
30 מצוי. להקתי לא אתיא שן מיניה ויגל ובור שן
31 ואש מקרן מתחילתן לשלם גזק שלם דלא
32 פליג רחוקה פון הם למער אלא בניניה. שור
33 הפזיק ברשות תנין. שבנסה לרשות תנין ונגח
34 שח את שורו ואע"י דתם הוא משלם שן שלם
35 הסתמא ברט דאמר לקמן (דף טו) משנה קרן
36 ברשות המער נזק שלם משלם: בנזק פסולי'
37 בנזק שפונתו מזיק מיני' רישא בנזק נפול'
38 שרוא עצמו מזיק לא מיירי' את מיני' ארם
39 כסיפא ולקמ' ליה למיניה ברישא: למהשביה
40 בהרי' מעינין הוא דאית. דקתי משהיה מין
41 וחמישה מעינין וקחשיבי לזה ואזיל: ומאי
42 הרי'. דקתי ממני' אל הרי' השור כהרי' המבעה
43 לרב דאמר משלם זה ארם. שור מער שנגח
44 אדם ומת משלם בפר' הליקא אי בתם שור לא
45 אתיא אדם מיניה דהרי' תישרג את חברי' ממנו
46 נהרגי' שנגוח גולה ואינו משלם כופר. אדם
47 החובל בחבירו חייב בארבעה דברים עזר ריפי'
48 שבת וביטול אכל נזק לא קא חשיב השור שן
49 נזק משלם אכל בהך ארבעה דברים אינו חייב
50 בעסקי' שבליה ביצר דהגל מעורת ולקמן טוב דאמר' בי יתן אש מום בעמיתו איש
51 בדמיטקו ולא שור בעמיתו וקא פריך הרי' השור ב' לרב דאמר תנא שור וכל מיני'
52 השור היק מיני' בעמיתו כהן דרבו להזיק ולמשלם ליבא למפרך דרגל דואי דרבו לילך
53 ולהזיק דבייה ופשטי'. את רגליה אורחיה הוא. לשבר כלים שבצר מרגלוהו וקא פריך
54 מאי האי דקתי ושמירתן עליך לישן זה אינו שפיר אלא בנזק ממנו:
55 ה"ה

מ"ד דהוה אעבר ואמה. ולא פירוש רשי' שפירש משום דתנן בחובבל לקמן דף פו.
עבר ואשה פגיעתו בו דאיכ' היל' למינקט דבד ואשה אלא מפרש ר"ת דנקט
עבר ואמה משום דקא' אמתי' דסוף מסכת דים וטעמא משום שקא' נקישנו רבו
דבסמוך פירוש התנא: **וא** אע"י דבכותנו לחזיק אפיה פטורי'. וא"ת רבו ואמה גופיה
נלף קמיו דאש לתתוב כיון דאבא י"ל דיע
טעמא דשמיא נקישנו רבו וע"כ ביה דיע ברשא
דמתנין דמסכת דים (פ"ג מ"ו) מנקט עבר
ואמה ולא נקט עבר ואשה אי"כ מסתמא דיע
סיפא וע"כ דעבר ואמה כשיין פונתו להזיק
נמי פטורי' וא"כ מאי מייתי' וי"ל דשפיר תהו
דיע המקשה טעמא דשמיא נקישנו רבו ואפה
פריך ביה דעבר ואמה פטורי' ואפילו באין
כפונתו להזיק אע"ג דלא שר טעמא דשמיא
נקישנו רבו דאנסו הוא דפעמים דנתבטח
ויאמר לו החובו לך פטורי' בכל ענין נמצא
כשונתק גורם הפטור ה"נ קרן שפונתו להזיק
יש לנו לפטור ורב אשי' פי' דאפילו באין
כפונתו להזיק איבא טעמא רבד.
בשתיזיק תב המזיק בו. לא הינו כשהזיק
קמא אלא מנודך כשהזיק מרבה
לה
למהשביה כהרי' מעינין בו. ושמואל ס'
ללא היל' לאשמיטקו כסיפא
כיון דלא אשמעינן שום חיידוש טפי מברישא
אבל שן ורגל אע"י דתנא ליה ברישא תנא ליה
כסיפא גבי מועדין משום חיידוש דמפרש השן
מועדת לאכול את רכאי' לה ותרנג' מעורת
לשבר ורך הילוכה וקרן נמי תנא ואע"י דתנא
ברישא כשהזיק תב המזיק לאמתי' קרן מינ' תנא
כיהיב כסיפא משום דתני ליה גבי המשה תמיס
משה' תנא ליה נמי בהרי' מעינין ואת אפאי' אל
חשיב איש ובור גבי מעינין וי"ל דלא חשיב אלא
בעלי חיים אבל בור ואש קר' ליה פגע ראשונה
מנו פגע י' דו'
ברא' אדם שאין משלם את הכופר. הקשה
ר"ב"א מאי ונתקרא היא זו האי דאין
משלם את הכופר משום דקיה ליה בדרבך מיניה
ותרי' דשוגג נמי פטור מנתן דרב חזקיה ואורי'
לרבא כפי' דאית כלל דלא מפטר משום קמ' ליה
בדרבך מיניה ובאן נמי אי שפיר להחזיר תנא דבי
חזקיה ודלקמן פ"ב' (דף כו) משמע דאי לא קרא
דעלוי ולא על האדם תוה' וליפנין אדם משור
שתיחייב מודי מתנה וכופר פטרי' ליה
אפילו שוגג דהיקא דשור דאין מודי לשור וקא
דבי חזקיה פוטרי' אפילו שוגג היינו ממון שהיק
בשעת חיוב מתנה ולאפוקי ממאן דדרוש בני'
אילו גערות (כתובות דף לו.) ושם' דאם איה
אסון לו יענש דרבא דין אסון קאמ' חזקיה
ואשמעינן לאו דוקא דין אסון לא יענש אלא
אפי' שוגג לא יענש:
בין דכיה ופשטי אורחיה הוא. בירושלמי יש דקשן לא מתיב אלא כשהשביב עצמו
אצל הכלים אבל אם יש ותביא אצלו ויתברך פטור דתם ורגמו לו וכן אם
יהי ישן והלך כבירו לישן אצלו והזיקו זה את זה והראשון פטור והאחרון חייב
ולמעמיא' פירוש אפילו תיקא מבעה זה השן: **אדם** שמירת פופו עליה. כמאן משמע
דלא ירסינן במתני' ומקמא כדילא פריך נמי דכי' אדם קמנוטו הוא משה' אי צריך לקמחך
כדפירשתי' ליעיל (ד"ה דהההה):

1 ואימא מבעה דן תמיים פי כון דקרא לא דייקא לא כמור ולא כמור ואית הדיקין כתיב מיס
2 בתורה ואל מולחך וכן הוא אומר אבות ה' ושולח מיס על פני רצונת ואע"ג
3 השילח בעיניה בביתקא איירי מ"מ מיס נמי משתפיע מניה מדאפקיה רחמנא בדקמה כלישון
4 ושלא לעיל דבעי מניא ממוקמין לה לא מצי ממוקמין במים דכי נמי מוקמין במים אית לך
5 לאוקמי במילי דשור מוכתיב בעיניה וא"ת והכי

1 הדן תני אדם שמירת גופו עליו. והאי דקתני ושמירתך עליו אשאי: אימא מבעה ה
2 הטיב. שאם שופך אדם מיקוי לדודר ובא אחר ונטפנו כלי חייב שיתפך: פקיות אש
3 המביט. כמו שהאש שורף דבר הנופך כגון ופת ושוקוה וכל מיני רכב מיס מים מבעה אש.
4 וכמיס שמוכבעים את האש כשנותנין מיס על האש נעשים מיס שמכבעות הרחחות
5 וספק דקרא הכי ויהי האדל תודיע לך עליו כן

6 מים הדי אד דמשקיל עליה בדקא דמאי ובכח
7 ראשון בחו הוא ויהי בכח עני גרמא גלמטא הוא
8 כדאמרין בדרבנן פטרין (שטרדין דף ע"ג ו"ל דתרי
9 שבח שו קביל דבכח שו נמי חייב א"ל בחיי
10 גדול דמי לכור כגון פתקין בכותיקו דלקמן
11 (דף ל) ואע"ג דאחי כמה הדו הוה אמיא
12 דאיצטריך לכותבו לחיוב כלים דמבוי לא הוה
13 שמתני והוה מצי למיפרך מאי לא זה הוה שיש
14 בןן רוח חיים אלא כדלא הכי מעני פיה: מי
15 כתיב מים נבעו. וא"ת כי כתיב נמי נבעו לא
16 מיוקמטא מתניתין במים נמי קתני נבעה בדייק
17 לעיל (דף נג) נבי שו ו"ל דף שיק לאקשוני אלא
18 נבי שו ילדיתי נבעה שיש עצמו נבעה מבעה
19 משמע מגלה דכתיב אחי שיקה מוכסוה אגל
20 במים שיק שפך ויהי לישנא דמבעה שמתני
21 ורחמיס קרויסי מעבעיה:

22 שלשה עשר אבות נויקין. ודיניהם י"ב דשוכר
23 כשומר שכן זהו א בשומר חנם וזה
24 שומר חנם והשואל. שומר חנם פטור מן הכל
25 חרין מן המשעה שואל חייב בכל חרין
26 ממתק מתמת מלאכה נושא שכן חייב מפקעת
27 בגביה ואבידה ופטור באונסין לך קנעו לה כזה
28 הפדו ולא סדור שנכתב בפרישה:
29 תרי גווי אדם. וא"ת כון דתני תרי גווי אדם
30 ליתני נמי דאבל כשור הןן וחסן והדיל
31 ו"ל דניחא ליה לכלול כולם בשור כמו תנא
32 דמתני: ועדיין ומקמי. פירש ריב"א דאפילו
33 שלם על פי העדים וזמנין חייבין דלא שיקך
34 כמזמן כאשר שער ועם לא כאשר שער האפטר
35 בתורה ורי מקרש דלא עריך להאי טעמא דגבי
36 מזמן מתיבין ליה בדי דגבי מזמן עושין מן הדין
37 וקא דאמרין כמבית דיה (ה) דקנו אין ונהניס
38 היינו משום דהתם אין עושין מן הדין: מנספה.
39 פליגי בה דהנזקין נסיטין נוב: וזה אמר מנסף
40 ממש וזה אמר מערב

41 דממונא הוא ליתני הא תתני ליה
42 חנם והשואל תני כממונא דאתא לידיה בתריתרא וקתני כממונא דאתא לידיה באיפסורא
43 עדים

44 כפול אלא קרן בלכר ונגון מעצמו מודה בקנס פטור כדאמרין אשר ורשיעון אלהים ישלם שנים והיני קנס ואמרין בפי מרובה (לקמן דף סד) פרט למראשית את עצמו: ונקלן.
45 נמי אב הוא דכתיב ותשיב את הנזלה אשר נזל (ויקרא ה): אונס ופקעה. חתיבי המשיל ספק חתיב באונס (הרי"ם בב) ובמפתח חתיב שחוח (בב) ספק ישלם כמותר בהתולתל כמותר
46 בתוליס של אונס דהיינו המשיל ספק: מוציא שם רע. חתיב ונעשו אותו מזה ספק (הרי"ם בב): משפא. תרוקח: קרשני. תרוקח: בחולין: ונספה. זין לע"ז ובמסך גיטין (דף נב) מפרש אמאי
47 לא קם ליה בדרבנא מניה. טעמא דמזמנא ומנסף ליה חובי כהדיא ואפי' הוה אבות שבכלל נוק חן (נוק מזמן חתיב בתורה (ויקרא כד) מזה נפש בתמה: ישלמנה ומנסף חן וזן ליקא
48 למשור שנישכו כיון נסך שורק בו דלא קמחסייה ולא מדיד דהא מזבין ליה בר מזמין זין נסך שבו: ונספא. שמגיע שרץ בתרומת כהן דאפקדה מניה: נגב. המודה מעצמו חן וזן לקל ולא
49 מיישר אלא קרן ליתני תנא ליה שומר חנם והשואל. דהתם נמי שיק נגיבה חנם ששען שנגבב דמזנו ודכי היא כידו ואמרין בפרק מרובה (לקמן דף טז) ודעוון טעמא דגב כנגב ודעוון
50 טעמא וזןן כגולן וקא דקטא השואל לאו דוקא דתא לא משכחת ביה דנפטר לא בטוען טעמא נגב ולא בטוען טעמא נזןן שרתי היא חתיב כבולו: דאמא לידיה בתיקתא. שומר
51 חנם אע"ג דהשקא טוען טעמא נגב שנגבב דמזנו מידע מעיקרא כי אהא לידיה בדיחיתרא אהא לידיה נגב וזןן כממונא אהא לידיה באיפסורא:

ערים

בבא קמא. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף ה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רא תוספות

ה תבא ר"ע למוזיה. אין לפרש דרוז בו מרקתני משלם מגופו דבלי מניח ולקמן דף
 (ג) תני בברייתא ר"ע אמר כפשטא הוה בחתרוהו ולא בעליון אי שדה חזק מן העלייה
 כר ופליה נמי קשה דפי אעיג דיזמנין ליכא נזק שלם כגון שהשור אין שדה חזק דיזקו כמל
 קסום ליתני תרי גונוי שור פון דלפענימם איכא נזק שלם ירו דכין דאין משלם אלא

האונס

התפשה והמוציא שיר דמומנא הוא. מוציא שם ער ליה תני ממונא ככל
 אלא מאה ספק אלא אב אחרני נקטיה.

המפומא

המדומע. המיל דלא תנא ליה מושם
 דלא מתיב בשוגג. דאי' שמיה

הזיק. ואעיג דחוקה דאמר שמיה הזיק איתוחב
 בתעוקן גניש דף גג) מ"מ ניהא ליה לאוקמי

בריתא דרבי חייא אבוי אליה: **וקתני** הזיק
 דלא מתיבא. תא דקתני שלשה גונוי לפי שם
 שם בפ' הניצוקן (שם גב) דקתני שמור תם
 והשואא נושא שבר והשוכר דקתני גונוי טובא:

תני מנינא למעטי. האי למעטי לאו משום
 דליה ליה דרבי חייא אלא כולמר למעטי
 דלא אידי ביה: **למעטי** אב מוסר ר' המיל

למעטי כופר ושלשם של עבד ותא דלא קתני
 ליה משום דבקטלא לא מטידי מוסר ומפיל אפילו
 למאן דלא דאין דנא דרמי מתיב משום קס

בהנזיל בתרא (למקן דף קו). **דיבורא** אית
 ביה מעשה. דבכתובה בפ' גערה (דף מו) א"ר

אליעזר לו יעקב אל נאמרו דברים גלולו אלא
 כשקבלו ור' יהודה אית ליה תהם עד ששבור
 עדים: **בזלם** כבאות לשלם ממיטב. ואעיג

והתולדות דבאות דמתינתן משלמין נמי ממיטב
 מ"מ תני א' לאו דרמינא ליה אבות לא תוי דעי
 דמלמיטב ממיטב.

תתת

תתתה כור. בספרי מפיכ בושת מוקתוה
 את כפה לאו תחוס עניך (ירמיס חו)

ולקי מעדים וממין דכתיב לא תחוס עניך (שם)
 (ש) וא"ל שחוא גוהי גוהי שיה מנהר מאל קאמר
 אתקא תחת תתת עניך ועדים וממנים פרשי

דכתיב ביה נפש בנפש וצ"ל דאפילו לא העידו
 על רוח שם שהיוהו או העידו פלוגי תיבי לפלוגי
 קנה דריוו דיבורית דמשלמי כמיטב דאם רצו

לתיב אחרים ממיטב לא עירי קרא דכאשר
 גמס נפקא דיתתיב ממיטב.

מאי

קאמר. משום דלא מיז לפרשי האי לא
 דרי בשאר לא תרי שבשם קמתמב מאי
 קאמר.

כי
 תתת תתתה כור. בספרי מפיכ בושת מוקתוה
 את כפה לאו תחוס עניך (ירמיס חו)

ולקי מעדים וממין דכתיב לא תחוס עניך (שם)
 (ש) וא"ל שחוא גוהי גוהי שיה מנהר מאל קאמר
 אתקא תחת תתת עניך ועדים וממנים פרשי

דכתיב ביה נפש בנפש וצ"ל דאפילו לא העידו
 על רוח שם שהיוהו או העידו פלוגי תיבי לפלוגי
 קנה דריוו דיבורית דמשלמי כמיטב דאם רצו

לתיב אחרים ממיטב לא עירי קרא דכאשר
 גמס נפקא דיתתיב ממיטב.

מאי
 קאמר. משום דלא מיז לפרשי האי לא
 דרי בשאר לא תרי שבשם קמתמב מאי
 קאמר.

עדים וממין דמומנא הוא. דכל המשלם יותר ע"מ שיהיו כגון כפל ותשלומי ארבעה
 ותמישה קרי כנס בלוקמן בקני פירקין (ר' שמואל בן אבהו) ובתנן כול דבר קצוב האמור בתורה גנון
 המישים של אונס ומפחה ומאה של מוציא שם ער כולוהו תוי קנאט אכל מידי אחרניא
 ממונא כבר ליה כ"ע. דאמר ספסי מבות פ"ק (ר' ג) עדים וממין אין משלמים על פי

עדים וממין דמומנא הוא ליתני סבר ליה כר"ע דאמר

אין משלמין על פי עצמן או סבר ליה כר"ע ליתני תרי
גונוי שור וליחני שור דאזיק שור וליחני שור דאזיק
אדם דתנן ר"ע אומר אף תם שחבל באדם משלם

במותר נזק שלם הא תבריה ר"ע לגוניה דתנאי ר"ע
אומר יכול אף תם שחבל באדם ישלם מן העלייה

תלמוד לומר יעשה לו מגופו משלם ואינו משלם מן
העלייה האונס והמפחה והמוציא שם רע דמומנא

הוא ליתני מה נפשך או נזק תנא ליה אי צער
תנא ליה אי בישת תנא ליה אי פגם דיוני נזק מה

אות לך למימר קנסא בקנסא לא קמיורי דמיטבא
והמדומע והנספך דמומנא הוא ליתני מה נפשך או

הזיק שאינו נזכר שמיה הזיק הא תנא ליה זקא
הזיק שאינו נזכר לא שמויה הזיק הוה ליה קנסא

ובקנסא לא קמיורי לימא קסבר ר' חייא הויג שאינו
נזכר לא שמויה הויג דאי' שמויה הזיק הא תנא ליה

נזק תנא הויקא דמינפבא ותנא הויקא דלא מינפבא
בשלמא לתנא דידן תנא מנינא למעטי דר' אושעיא

ור' אושעיא תנא מנינא למעטי דרבי חייא אלא
מנינא דרבי חייא למעטי מאי למעטי מוסר ומפיל

וליתני בשלמא מפלג בקדשיה לא קמיורי אלא מוסר
מאי מעמא לא תני שאני מוסר דדיבורא ודיבורא

לא קמיורי ותא מוציא שם רע דדיבורא הוא וקתני
דיבורא דאית ביה מעשה הוא ותא עדים וממין

דיבורא דלית ביה מעשה הוא וקתני תהם אע"ג דלית
ביה מעשה דתנא קרייה מעשה דתיב וגעשהו

כאשר זמם לעשות לאחיו בשלמא לתנא דידן תנא
אבות מפלג דאיכא תולדות אלא לרבי חייא ורבי

אושעיא אבות מפלג דאיכא תולדות תולדותיהן מאי
ניוה אמר רבי אבהו ביולן פאבות לשלם ממיטב מאי

קעמא אתיא תחת תתתה שלם כסף: לא תרי השור
פחרי המכעה: מאי קאמר אמר רב וביד משמיה

דבא הכי קאמר לתוב בתוב רבנא תרא ומיתי אידך מנייה תרא לא תמדיא:
ולא זה וזה שלם בהן רוח חיים: מאי קאמר אמר רב משרשיא משמיה דרבא הכי קאמר

לכתוב
 וגמרי מבור דכתיב ביה כסף ישיב לבעליו וארבע אבות גמרי כולוהו משן ורגל בשומר תם כתיב אשר ישיעונו אלהים ישלם בשואל כתיב בעליו אין עמו שלם ישלם בנושא שבר

כתיב את גובי זבג ממנו ישלם שוכר אינו כותב בתורה אבל דיו בנושא שבר כגון דרוביל כחייבו כתיב תתקן פן יתקן בו (ולתני ממון תתקן מיד לדי דברשיקני החובל (למקן דף פו.)
 כתיב את גובי זבג ממנו ישלם שוכר אינו כותב בתורה אבל דיו בנושא שבר כגון דרוביל כחייבו כתיב תתקן פן יתקן בו (ולתני ממון תתקן מיד לדי דברשיקני החובל (למקן דף פו.)

כתיב את גובי זבג ממנו ישלם שוכר אינו כותב בתורה אבל דיו בנושא שבר כגון דרוביל כחייבו כתיב תתקן פן יתקן בו (ולתני ממון תתקן מיד לדי דברשיקני החובל (למקן דף פו.)
 כתיב את גובי זבג ממנו ישלם שוכר אינו כותב בתורה אבל דיו בנושא שבר כגון דרוביל כחייבו כתיב תתקן פן יתקן בו (ולתני ממון תתקן מיד לדי דברשיקני החובל (למקן דף פו.)

כתיב את גובי זבג ממנו ישלם שוכר אינו כותב בתורה אבל דיו בנושא שבר כגון דרוביל כחייבו כתיב תתקן פן יתקן בו (ולתני ממון תתקן מיד לדי דברשיקני החובל (למקן דף פו.)
 כתיב את גובי זבג ממנו ישלם שוכר אינו כותב בתורה אבל דיו בנושא שבר כגון דרוביל כחייבו כתיב תתקן פן יתקן בו (ולתני ממון תתקן מיד לדי דברשיקני החובל (למקן דף פו.)

כתיב את גובי זבג ממנו ישלם שוכר אינו כותב בתורה אבל דיו בנושא שבר כגון דרוביל כחייבו כתיב תתקן פן יתקן בו (ולתני ממון תתקן מיד לדי דברשיקני החובל (למקן דף פו.)
 כתיב את גובי זבג ממנו ישלם שוכר אינו כותב בתורה אבל דיו בנושא שבר כגון דרוביל כחייבו כתיב תתקן פן יתקן בו (ולתני ממון תתקן מיד לדי דברשיקני החובל (למקן דף פו.)

כ"י שרית בור בגיניה איתא ביה. מה שפי' הקונטרס דשן איתא מבור ואש דכי פרקת מה
לאש שכן מבעיה לאכול כל ראי לה בין שאין ראי לה האמר בשן שאין מועדת לאכול
אלא כראי לה וקשה דלא אשכחן שאני וריב בין דאם אכלה דבר שאין ראי לה לא הוי
הולדה דשן אלא תולדה דקרן כיון דאין הנאה לתוקיה ואי משכחת בישום עליו נפק מאש
דמתחייב אלא באין ראי ונראה דשן נמי אית
בפליגי דדיקא או נאמש לחודה ומיהו ליל לפיחד
הקונטרס דשפיר פריכין פריקא דלא שייכא בשן
דכתיב: ונזאן פריך כדחובל (לקמן דף פח) גבי
עבר ואשה מה לאשה שכן אינה במילה אך מה
שפירש בור זיכית שאין מועד לדבר שאין ראי
לל כגון אדם קשה תרא דלא פטר אדם אלא
ממיתה ולא מנוקין ועוד אנו משום דפטר אדם
חשוב אין ראי והלא קאש נמי פטר שמן וועד
דלקמן דף סו) גבי חומר בשור כמבור אין מועד
לכרי והודה ומתחייב על נזק מכל בבור אין ראי
מבור ודא משכחת ליה אדם אלא נראה אדם
נמי חשוב ראי לבור ראי למוט בהבלא אלא
כלים חשיב ליה לקמן אין ראי דלא מוקף ליה
הבלא ואפי' ודלים חרתי מועד בהבלא
כדאמר בסוף פרק הפרה לקמן דף נד) מימי ט'
כלים ששן מתקלקלים בהבלא ואי' ודיכי אתי איש מבור וחד מאיך מה לאיך שכן אין
כח אחר מעורב בו האמר באש דכח אחר מעורב בו דדיק קילא מדפריך כסמוך גבי אבני
וסבינו ומשאין מה לבור שכן אין חכא אחר מעורב בו וי' ל דבור שעשעה בלא כח אחר חומר
מאנוס וסבינו שלא הויקו כוליקתן אלא לבתר דניחוי לא נעשה בור אלא ע"י כח אחר
אבל אש שדולק מוזהב בחליקתו ע"י כח אחר חומר מבור שאין הולך מוזהב אלא במקומו
ודא דקאמר כסמוך איש תוביח בשן כח אחר מעורב בו ותניא דמי' אפי' זכח אחר מעורב
בו וחדשיב ליה כאילו בעצמו עושה את הכל ותיב משום חזיוו הי' אפי' זכח אחר מעורב
מעורב בו חשובים כאילו בעצמו עושה את הבור הוה כלב חכא אחר אי נמי היינו דפריך
מה לאש שכן כח אחר מעורב בו דידהי חומר יוטר ע"י והולך מוזהב למרחוק מה שאין
כן באבנו וסבינו ומשאין ואי' ודיכי איתו כולד מאש ובור מה לאש שכן בור מעשיו גרמו
לו כדמפרש אלא גבי בהמתגלגל ואש נמי שדולק גרמו לו שדולק האש וי' ל דלא
חשיב אי מעשיו גרמו לו כיון שדווחו מסייעו ואי' מבור ואדם נמי היכי אתו מה לבור
ואדם שכן מעשיו גרמו לו וי' ל דאתו מבור ואדם ישן או נפל מן הגג כרח שאינה מעיזה
דדייב כדאמר לקמן בסוף פרק שני דף כו.) ואי' מבור ורגל התיי אפי' מה לבור ורגל שכן
היוזמן מצוי דלקמן חשבינו בור היוזמן מצוי וי' ל דאין בור היוזמן מצוי טפי מאתריה ולא
קאמר לקמן הכי אלא לחוביך חומרא אחת ששוקה בבור ובתול ואילך **שָׁבֵן** מעוין וכו'.
אין לפרש שמשלמך נזק שלם דאם בן כור נמי איתא בור דאין תביב אלא מפרש ר"ה
דמעוין מתחילתן היינו שדרבן להזיק משאיכ' בקרן דסתם פשוטם בחוקת שימור קיימי למיד'
פלאג דתיקא קאסא ולמד אודבר קרן עדיפא היינו למיד פלאג דנזקא ממונא שדרבו להזיק
ולא קיימי בחוקת שימור ולא מבוו שפירש הקונטרס הלא איתפרש הדיא:
גו' להולכותיהו וזה מצי למימר דכולהו איצטריך למיתבב דאי לא תביב אלא וזה
נזקא מתח ממונא חשבינו בור היוזמן מצוי בור כלים ואי' לזרף מתח מתוך ומאש
הוה פטרי בור (סמוך) ומתני' וא קתי' אלא להגדיל תורה הדיא: **בור** לפטור בו את
הכלים. אנב אורחיה נקטיה דבור לא אתי מכולהו:
אש לפטור בו את העומן. וזה מצי למימר לחיוב בו את הכלים דאש לא אתי מבעלי חיים
אלא מתח מנייהו ובור דפטר בו את הכלים:

לכתוב רחמנא תרתי. שור ומבעה ומימי אש מנייהו דכי פרקת מה לקרן שכן פנויה
להזיק איקא למימר שן תוביח מה לשן שיש הנאה להזיק לקרן זיכית ולרוב דאמר מבעה
זה אדם מימי הכי ב פרקת מה לשור שכן פנויה להזיק תאמר באש אדם זיכית שאפילו
אין פנויה להזיק תביב כדקמן (לקמן דף כו.) אדם מועד בין ער בין ישן מה לאדם שכן תביב
בארבעה דברים שור זיכית הצד השוקה שכן
שדרבן להזיק ומשמרינו עליה אם אני אביא אש
הדר אשר תרא סתריה ימי לא אתיא. דלא ראי
קרן ומבעה שיש בקרן רוח חיים תבוי אש כו:
ובלוהו בו שרית בור בגיניה איתא. אי תביב בור
וקרא מהנך איתא בולוהו ממהווא ומאיךדן אבעד
השוקה דאי תביב בור וקרן איתא שן מנייהו הכי
מה בור שאין דרבו לילך ולהזיק תביב שן תחילת
לילך ולהזיק כל פל שמה לבור שכן תחילת
עשייתו עומד לזקק האמר בשן קרן זיכית מה
לקרן שכן פנויה להזיק בור זיכית וחדו דייקן
הצד השוקה שכן שדרבן להזיק וממונן בו אף
אני אביא שן קרן ורגל מקרן ובור דכי פרקת מה
לבור שכן תחילת עשייתו לזקק האמר כרגל קרן
זיכית מה לקרן שכן פנויה להזיק בור זיכית וכן
איש מקרן ובור ככולן תחילת הדין מה בור שאין

לכתוב רחמנא תרתי ומימי איךד מנייהו תר אמו
הרא מותרתו לא אתי אמו רבא וכולהו כי שרית
בור בגיניה אתיא פוהוה כמה החד לבר מקרן משום
דיאפיא למיפדך מה לכוליהו שכן מעוין מתחילתן
ולמאן דאמר אדרבה קרן עדיפא שפנויהו להזיק אפילו
קרן נמי אתיא אלא למאי הלבחא פתבינהו רחמנא
להלכותיהו קרן לתקן בין תפוח למועדת שן ורגל לפטרן
ברשות הרבים בור לפטור בו את הכלים וקרי' ויהיה
דמתייב על נזקי פלים כבור לפטור בו את האדם
אדם לחיבו בארבעה דברים איש לפטור בו את הממונ
וקרי' ויהיה דמתייב על נזקי ממונ באש לאתי מאי
לאתי

דרבו לילך ולהזיק תביב אלו כולן שדרבן לילך ולהזיק לא כל מה לבור שכן תחילת
עשייתו בו וכן אי תביב רחמנא בור שן אוהו כולהו איךד נמי לכר מקרן כתיא דיקא מה
בור שאין דרבו לילך ולהזיק תביב ראי אש לא כל שכן וכן אדם מה לבור שכן תחילת
עשייתו לזקק תאמר בכל אלו שן תוביח מה לשן שכן יש הנאה להזיק תאמר בכל אלו
בור תוביח הצד השוקה בו אף אני אביא כל אלו אבל קרן לא איתא מנייהו דאיכא
למיפדך מה להצד השוקה שמבור ושן שכן מועדיה מתחילתן תאמר בקרן וכן אי תביב
בור ורגל איתא כולהו מהא דיקא דבור לבר מקרן דכי פרקת מה לבור שכן תחילת
עשייתו לזקק תאמר בשן ואש ואדם רגל זיכית מה לזלג שכן הדיק מצוי דכל שעה היא
מהלכת תאמר בכל אלו בור זיכית וחדו הדין הצד השוקה בו אף אני אביא כל אלו אבל
קרן לא איתא דמה להצד השוקה שכן שמעוין מתחילתן תאמר בקרן וכן אי תביב בור
ואש וזה אתו אתא תביב כתיא דיקא מבור וכי פרקת מה לבור שכן תחילת עשייתו לזקק תאמר
כרגל ושן ואדם איש תוביח מה לאש שכן מועדת לאכול בין שראוי לה בין שראוי ראי
לה כגון עצים כלים ואבנים תאמר בשן שאינה מועדת אלא לדבר הראוי לה בור זיכית
שיאו מועד אלא לדבר הראוי לה דבר שאינה ראי לה מאי ניהו אדם דכתיב ונפל שקפה
שור או חומר שור ולא אדם חסור ולא כלים דאם נפל בבור אדם וכלים פטור וכל הבור
הצד השוקה שכן בו אף אני אביא שן ואתו אדם ורגל כפליגי דיקא דכי אמרת את תוביח
ליכא למיפדך מה לאש מיד אכל קרן לא איתא דמה להצד השוקה בבור ואש שכן
מועדיה מתחילתן ולהכי נקט רבא בור דמחד מטיך לא מצי למימר בו שרית בור בגיניהו
אתו בולוהו ממהווא ומח מטיך ודא מכל כתי מנייהו לא וזה אתו אש קרן ולא
קרן מאש ורגל ושן ואדם לא דמה לכולהו שכן מעוין מתחילתן ובור נמי לא איתא דמה
לכולהו שכן דיקן לילך ולהזיק ופי' קסיף לך לימא כי שרית קרן בגיניהו אי נקט קרן
איכא תרי דלא אתי מניה ומחד מטיך דאי נקט או רגל או שן או אדם תבוי קרן לא
אתיא איש מנייהו דפריכין מה להצד השוקה שבהם שיש בהם רוח חיים וכן בור נמי לא
אתיא מנייהו ואי נקט את תבוי' קרן לא אתיא שן ובור מנייהו דכי פריכין מה לאש שכן
אובלת אפילו דבר שאין ראי לה כגון כלים תאמר בשן דפטור על הכלים כדקמן
ממתניתין ליכא למימר קרן זיכית ובור נמי לא וזה אתו אש קרן לילך ולהזיק מה
שאין בו בבור ולמאן דאפי' בו. לא איתפרש הדיא לחלכותיהו. למה שיש בה מה שאין
בוה לפיכך ברשות הרבים. דכתיב דבר ובור בשרה אתר דלא תחיבין אלא ברשות ותיקן

א
פלוהא דרבי יהודה ורבנן לקמן בשלימי פרק שור שנגזא את הפרה דירשה דבור נראה בעיני דרבי יוסף
דרבן לילך ולהזיק לבר מבור אלא אידי דרבי' להחליט האחרים נקט לה נמי לפטור בו את האדם. כדדרשינן שור ולא אדם. אדם. להכי כתיבה רחמנא: לחיבו בארבעה דברים.
צער רפיף שבת ובושפת משאיכ' בכל תני: לפטור בו את הממונ. שאם הוי בגדים ממונים בגדיש פטור המבעי דכתיב בו נשמות (כו) או הקומו דרשינן שגיליהו בזונס אבן דליד' (לקמן

דף סו) מה קמה בגלויי אף כל גלוי לאפוקי שדמן וכל מה שאין בו בשור ובור ומבעה וריבי יהודה קרי פליגי תהם.

בבא קמא. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף ו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
ר"ה תוספות

1 **א'** לרב דאמר כי לא גרסוין כדפישנו לעיל: **מה** לבור שכן אין פה אחר מעורב בו. לבור
 2 דפרך דלא חשיב אש מעשיו גרמו לו לפי שהרתיח מסייע לו דמי לבור פקא מה לבור
 3 שכן מעשיו גרמו לו האמר באבנו וסבינו אלא לפי דפרקא שכן אין פה אחר מעורב בו חשיב
 4 טפי והתקא ליכא למימר שור יזכיא אלא ש גרדא ולקמן וזו בור המתגלגל פריך מה

5 לבור שכן מעשיו גרמו לו וזו בור שפך חמץ שכן אין
 6 פה אחר מעורב בו ודחיכי נקא האמר בור
 7 המתגלגל שכן פה אחר מעורב בו דמשמע דלא
 8 חייב בור אלא על ידי פה אחר וכן אש חרקה נגשה
 9 בור בלא פה אחר מעשיו ברידה: **לאחויי**
 10 בור המתגלגל. בכל ההפכים פתוב אי בהדי דקא
 11 איהו קמוקי כחו דהא פירש הקהנרס דלא גרס
 12 ליה וטעמו משום דאמרין לקמן בדמניה (דף כז)
 13 אין דריש שני ארס לחתובון בדרביס ובעל
 14 התקלה נמי אין לחיובו משום ארס המזיק אלא
 15 משום דחשיב ברחו מצידה והוי אשו ואין
 16 לחיובו קשביב כל דלענני דיי אלא לכיט בכו
 17 בחזק שמיזוי וזיקוי דרבו לחתובון שפיר ולהכי
 18 פריך כחו דהא וחתביס המתגלגל חבל ולא בעל
 19 התקלה ואע"ג דלגבי כלב שנטל החררה והקל
 20 לפרשי ר"י גג שור וארס קדחפו לבור לענני נקחן
 21 ולחייבי בעל התקלה נמי שהוא בעל התקלה
 22 היינו משום דכלב לאו בר דעה הוא אבל האב
 23 המתקלקל בר דעה הוא דאם חזיקים אש
 24 ובא אש ושרף חכירו ואי פחיל רבא וכן
 25 אחר דרדף שור חכירו לחטוב אין סקרא שחתביס
 26 בעל הבור או בעל האש המתגלגל כרגלי בהמה
 27 אם חזיק ביהו דאילו ותיחבו עשינים בעל
 28 הבהמה ובעל התקלה והא דאמרין לקמן בפרק
 29 הפרה ר"י גג שור וארס קדחפו לבור לענני נקחן
 30 בלן חיבין דמשמע אפילו בעל הבור פריך
 31 לוטר מעשיי ארס בלא מוקה רכינן דאין בכוחה
 32 (כלל) חייב בעל הבור כמו הארס והא דאמרין
 33 בש"ע ענני ד' דריס חזמי ולדות אדם חייב אי
 34 ד' דריס הינו זקק עבר ורמיש ושבט אכל בושת
 35 אין חייב עד שיפחין כדאמר בהחובל (למנן ד'
 36 פו) ולא דיי פארקנה דריס דלעיל דהתם לא
 37 חשיב זקק וזק דאמר (למנן ג) לענני כופר
 38 ועלשים של עבר שור חייב צ"ל דהינו דקא
 39 בכונה אע"ג דלא דיי חקיא דארס דבשלא
 40 בכונה ליכא כופר לשלש ד' כדא'
 41 שבועות שור שנתג ד' וד' ולמנן ד' גמג'. **מה**
 42 לבור שכן שלא ברשות דאפילו עשאו ברשות
 43 ואח"כ הפקר כיון שהפקיר הינו שלא ברשות
 44 **תאמר** בחגי בדרשות שור יזכיא. ואית למד'
 45 תנא שור לרדלו היכי קאמר שור ויחייב דברשות
 46 חייב והא רגל לא מייחבי אלא ברשות הזיקן ושמ
 47 באר ד' רשות וזו אין כוון שחלק ברידה וחתח חזיק
 48 חייב דחייב כדאמרין לקמן (דף ט"ז). שפיר (ע"ג)
 49 דג' **הבזלת** והאילן שפנלו לרשות זריסם
 50 וחזיקו פטור משלשם כן תובן בספרים של רשי'
 51 וכן בספר רב אלפס כן עיקר אבל אותם דקתוב ביה חייב לשלם לא נהירא דכיון דבשלא הודירו חייב לא יתכן להקל עליו למטרו ממה שמוזכרין אותו לקוין ולסתור: **א'** דאפקרינהו בין
 52 לרב בין לשמואל היינו בן. ואית הא שמעל לקמן במהני ר' טג). דכ"ע המופקר נקחן לאחר נפילת אונס דפטור והאי נמי אונס הוא דבכונן וטיגיה שפשה לא פשה כלום וז"ל כיון
 53 שהודירו לקוין ולסתור שלא זיקוי ועבר הזמן הוי פושע והוי כמפקיר נכסיו לאחר נפילת פשיעה.

1 לאחויי המזיק נירו. שאם ילחקה האש תרשישו של חבירו או סכסכה אביו חייב באבנים
 2 שפך לשון כססוך שלא שחרפו לגמרי אלא שסכסכה ודרכה האש בתן וסכסכה מעט
 3 כדאמרין (תולין דף י"ז) גבי פגימת סכין מוסכסת מרחא אחת שלא נפגמה מב' צדדין
 4 לגמרי ולהכי כתב אש לחיובו בחגי דפקא לן בתם מאו השרה דלא שמעיון מתוך
 5 דמתניתין ואי מילקא דלתיבי בדרב שמיני רבא

6 **לה** נטון רבא שמיני עיקר אש בכב: **חייב** השהו
 7 שפכו שדרקו לחיוב כו'. דמשמע אף כל שדרכו
 8 לחיוב שמירתו עליו ומאי מצינ לאחויי: **חייב**
 9 **אש** הדולקה דאש דמיא שפא אש מניח
 10 שכן בור אחר מעורב בה הני נמי פה אחר כו':
 11 פתי דגיהי. מוקף בתן שור או גמזוא. אי
 12 **דאפקריהו** בין לרב בין לשמואל. דפליגי בהפקר
 13 כפי המניח את הכב ולקמן דף כח): **חייב** בור.
 14 דתרווייהו אמרי כל תקלה שהפקיר נפקא לן
 15 מבור דאחויי היכי דחויקא דבור רוחו הדרד
 16 דרה הפקר דאחויי דמיא שפא אש מההך
 17 (לקמן דף ט"ט) שעל עסקי ברייה פתיחה אבא לו
 18 אף כל תפלתו שהפקיר חייב דהא נמי תחילה
 19 עשיתן לנקח דההך ליה לאסוקי ארעמיה דסופו
 20 ליפלו ברחו מצידה: **אש** תוכיח. והינו דקנט
 21 במתני הוד השהו שכן דרבו ילדו כו'. אגל
 22 נחל לא חזיקו בביתקין אלא הישר והתמור
 23 נתקל בהן וזוהי קתו הינו. דאיכא למפקר מה
 24 לבור שכן אין פה אחר מעורב בו ואחתי ברידה
 25 השהו דמתניתין. בורו המתגלגל. כגון דהיח אבן
 26 ברהר ובעדה במקומה לא חזיקה ונלגלה רגלי
 27 ארס ובהמה למקס אחר וזחיקה שבי אי כתי'
 28 דאילו סוקי כו'. אי גרס והכי גרסוין היכי דמי
 29 אי דאפקרה בין לרב בין לשמואל כו': **מעשיו**
 30 ברייהו ריקה את חזיקו אגל מעשיו של זה לא
 31 חזיק אלא אגל רגלי ארס ובהמה שנגלגלה: שור
 32 יזכיא. שאין מנשה בעלים גרמו חזיקו אלא
 33 ממונו חזיק חתינו. הודי השהו דקנט במתניתין:
 34 כל אלו שפיקו. וחקיב וזיקל רהו אלו
 35 הפהקים ביבותיהם וגרפים מערותיהם כלומר
 36 כל אלו שאמרו בהמים שיש לנו רשות להשליך
 37 נזיקין לרהר ואלו הן פותקין ביבותיהן ופותחין
 38 צעירותיהן המקלחים שופכים שהשופכים
 39 ומחזיקין לריה' וגו' ונזיקין פערותיהן. ומשליכין
 40 וליקוין לרהר: **ויחוי** התקא אין ליה רשות
 41 מפני שהרובח בו הוא מולקלו אבל ברשות
 42 העמיסם שתרובות מולקלותו יש ליה רשות
 43 ואע"פ שברשותו ביד משליכין אום חזיקו חייבין
 44 כחו הוא. ויחוי אהתא ליה במתניתין:
 45 שור

33 **וּבְמוֹנְךָ וְשִׁמְרֹתָן עֲלֶיךָ אֵלָּא** **דְּלֵא** אפקרינהו לשמואל דאמר בולמו למוני היינו
 34 **בּוֹר לְעוֹלָם דְּאִפְקְרִינְהוּ וְלֹא דְּמִי לְבוֹר מַה לְבוֹר שֶׁכֵּן שְׂאֵל בְּרִשּׁוֹת תֹּאמְרוּ בְּהִנֵּי דְּבְרִשּׁוֹת**
 שור

ת"ג בור. לכאורה נראה דמירי בשחזיקו כותל ואיך בשעת נפילה גופה ואפי' מרובה ליה לבור מרילא קאמר הכא אי בתי דקאזלי קמוקי הינו אש ועוד דאי חזיקו דלאחר נפילה
 55 מירי אמאי פטור משלשם כל כיון שפנלו מיד הוה לו לסלק ועוד דאי לא הוה ליה למינעו לקוין ולסתור אלא נתנו לו זמן לפנותו ולסלקו כן דברידון ולאחר נפילה איירי
 56 אע"ג בור אין דולק לחיוב ואלו חולבים ומזיקין של עלו למקדם מבור דרזיקי היק דרדוה שחולכים ומזיקין מבור שאינו חולק ומזיק אלא מבור במקומו ונראה דברידון דלאחר נפילה
 נגמר

בבא קמא. ארבעה אבות נויקין – פרק ראשון דף ו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)" רש"י

1 נמי מצי איירי ופטור משלם ובגון שלא נודע לבעליו ששפלו או ידעו ולא יכלו לטקול כל
2 כב מרז הוא וטור קאני נתנו לו זמן לטקול ולשפוט משום דכתיב נפילה נופה נמי מיירי ונתנו
3 לו זמן לקיץ ולסתו ולשפוט קאמר והשתא אתי פדור מדיחיה ליה לבור טפי מלאש ואף על
4 גב דהשתע נפילה יתי לטמונו לאש כמו לבור דמאש מאלוק במה שאין בח ארז מערב בו
5 ומבור וקאמר במה שאין תחילתו עדיקין לזקא אלא
6 לכב דיקמא אורז לבור מרשם שביקוהו לזכר
7 נפילה אין לדמונו כלל לאש אלא לבור
8 **הב** חייב מריעה יתי בשאר ורתימל לא דייק הכי
9 נבא אין חזין לזקא אלא בגיזו ורובע לב"ח
10 במקום שהב לאחרים דהקם לא שייך לשון חיוב
11 אלא לישן ורתיב

12 **רבי** ישמעאל אכל שמניה. פירוש בשלמא
13 אכל שמניה משלם שמניה אלא אבל
14 בחושה אמאי משלם שמניה אי נמי ה"פ כיון
15 דבשמניה אין משלם אלא שמניה כמו שדחוק ולא
16 תקטין ליה לישלם יותר ממה שהזיק א"כ שפאל
17 בחושה נמי לא לקסייה לישלם יותר ממה שהזיק
18 לישלם שמניה ואת אמאי מצי טפי דברבי ר'
19 ישמעאל לומר שאם אכל בחושה משלם שמניה
20 יותר מדברי ר' עקיבא דלקמא רבי עקיבא קאמר
21 נמי שאם אכל ערוגה בחושה משלם ערוגה
22 שמניה בששדותיו ור' לפיכך עשה דברבי רבי
23 ישמעאל טפי משום דקאמר רבי עקיבא לא בא
24 הכתוב אלא לכתוב לזקקין מן העירית שאם
25 ששעמו מר' ישמעאל כשא הכתוב לרביח ותר

26 ממה שהזיק כגון דאם אכל בחושה משלם שמניה
27 **בגין** שהיה עירית דניקן בדיברית ודניקן
28 ואיפכא לא מצי למימר דכ"ע מודו דאין
29 משלם אלא עירית שיש לו ואין צורך לקנות
30 דאמרינן לקמן ר"י א"ן לו אלא ודיברית כולם
31 גובין מן הדיברית ומודה אי בשל עלום דן ספק
32 המיל כגון דיברית דניקן בעירית דעלקמא
33 דר' עקיבא גובין מן הדיברית ולר' ישמעאל
34 יודב ליה מעירית דניקן ונאפילו למדי בשל דן

35 שמין דמיל דלית ליה למזיק בעירית דניקן
36 דלמדי כסף או מיטב ישלם ספק לרבי ישמעאל
37 ולר' עקיבא לא ישלם אלא ממיטב שלו. **שור**
38 רעזו ר' תימה ורתיב בשן רגל שדחוק את
39 ההקדש דהקם לא חתיב רעזו ומקורן ליכא
40 למילף דאיהו מוערת מתחילתה ונבונה היא
41 דחתת ורתיב ישלם כסף שן רגל שדחוק את
42 נתקבלה אלא לענין תשלומי מיטב דאי לכל מיני'
43 ליפטר כוליה ממזון ורתיב ובלים ופסולי'
44 המוקדשין ו"ל דכולהו נוקן פטורין בהקדש
45 כדמוכח בחיובתיה ברש ורתיבין קאמרי בהקדש
46 במה קא קמיין אי בהקדש נוקן היא חתנא שור
47 רעזו ולא שור של תחיש ואי נוקן גופא את חני

48 רבי חייא נוקן לתחיש ואין נוקן לגובה אלא
49 באומר וחי עלי מנה לבד הבית משמע ולא
50 משבחת נוקן בהקדש לא בשן ולא
51 ברגל

1 שור זכית. שברשות ב"ד הוא מזהיר ברה"ר כל אדם לו לא רשות בכר ואם הזיק
2 חתיב אף אני אביא בו ורתיב הוצ' השוקה דמתני' נתנו לו זמן. **מאי** שאל בור שכן
3 הזיקו מצוי. שדרך ששפלין שם בהמות ואי קשיא האי מילתא דאמרן לעיל דרגל הדיקה
4 מצוי בור ולא פירקא היא דבור הדיקו מצוי אכל אנו מצוי כי"ב כי רגל שכל שעשה
5 הא מהלכתה תחילתו. כפי הובתו ולקטעה ואילן
6 דלא יהי נזקו; כפי שפדו שורו של רבי. שאם אכלה
7 ערוגה בשדהו שמיין ערוגה משבחת של נזק
8 כפי שה עשוי עם פירוהי ובהא וקמה יפה
9 כלא פירות ונתון לר' לא בא **הכתוב** אלא לגבות
10 לזקקין מן העירית. של מזיק דשמיין ערוגה של
11 נזק לפי מה שהיא ואם מיזק בא ליתן לו דקרקע
12 כפי נזקו נתון לו מיטב שדחוקי שור אהן דמיב.
13 **ובל** וחושי' לתקדש. מפרש לקמן וקפ"ד ורבי
14 ישמעאל אכל ערוגה שמניה. ודאי דין הוא
15 דלשלם שמניה אכל בחושה. שם משלם שמניה
16 בתמיכה בין העיריות. ווי' שם ש' ערוגה ומיטב
17 טעונות פירות הרבה ובחושתי טעונות עמט
18 ולא ידעין חף ערוגה נאכלת מרז נודה התיקא
19 משום דלא ידעין משלם שמניה. בתמיכה היא
20 נזק הוא מציא מחבורתו ונפילו רתיבתי ה"ל אלא
21 אמר רב אחא בר רבי יעקב. מודה רבי ישמעאל
22 דלא משלם אלא דמי ערוגה לפי מה שהיא
23 ובהא פליג כגון שהוקה עירית דניקן בדיברית
24 דניקן רבי ישמעאל סבר דניקן שמינא היא
25 דכתיב בקרא שישלם לו דמיין נוקן מקרקע
26 מיטב אשדות דניקן קאי ומשלם ליה מייק דמי
27 כזקן דניקן מדיברית שלו בשות שנוק פטור ודאי
28 כמיטב שדוה של נזיק; ורבי עקיבא סבר דניקין
29 שמינא. למיטב דקרא דהייב ליה מעירית
30 דיבריה נאמריה שדה לפשה. מיטב שדוה ישלם;
31 ונאמריה שדה למעלה. בעבר בשדה אתר; את
32 שדה האמור לפשה של נזיק והכי קאמר קרא
33 שאם יש למזיק קרקע חתומה קאמרי דניקן
34 ישלם לו הימנה ששטר דמי נוקן; מיטב שדוה
35 של האד דקא משלם. דהיינו שדה של מזיק ולא
36 אתי נרה שוק ונקר ליה לקרא; ואחיי קרא.
37 דמשמע מיטב דהאיך דקא משלם. משלם ליה
38 דמיטב דיבריה. וחיאל ורתיבית שלו לא תיקא
39 כעירית דניקן; שור רעזו אמר ר' חזקוני ולא שור
40 דנקדש; דאם נגח שלו של הקדש פטור ודאי
41 דהיין לכל שאי נוקן שאם נזק את ההקדש
42 פטור לישנא אתרתיבין להכי ביש שור הקדש ולא
43 מזה חק באכילת בהמותו שדה הקדש משום
44 דלא משבחת ליה דאי שדה חרם לכתבים הי'
45 ובשדה דהיינו דמי וליכא למימר קי' לתקדש
46 ושדה הקדש נמי דרזי לנזקך בך הבית או
47 המוקדש פורזו לאלתר או במזכיר אותו לאלתר
48 לאחר ביחודא כיוכל לכתבים חיי דכתיב
49 (ויטרא כ"ו) וזהו הדין בצאתו כיוכל וגו'
50 דלכתבים חיי ואי קודם פדיה אין מעילה
51 בקרקעות דכל המוקדש לקרקע כקרקע דמי.
ובעל

1 **שור** זכית **מה** לשור **שכן** דרבו **לילך** והזיק **בור**
2 **תוכית** ו**חור** הדין **רבינא** אמר **לאחיו** הוא **הדגן** **הכותל**
3 **והאיילן** **שנפלו** לרה"ו **והזיקו** פטור **מלשלם** נתנו לו
4 **וזמן** לקיץ **את** האיילן **ולסתור** את **הכותל** **ונפלו** בתוך
5 **הזמן** **והזיקו** פטור **לאחר** הזמן **חייב** היכי **דמי** אי
6 **דאפקרה** בין **לרב** בין **לשמואל** היינו **בור** **מאי** **שנא** **בור**
7 **והזיקו** מצוי **ושמרתו** עליו **חיי** נמי **הזיקו** מצוי
8 **ושמרתו** עליו **אי** **דלא** **אפקרינהו** לשמואל **דאמר**
9 **מילם** **מבורו** **למרגו** היינו **בור** **ועולם** **דאפקרינהו** ולא
10 **דמי** **לבור** **מה** **לבור** **שכן** **תחילת** **עשייתו** **לזקק** **תורה** ולא
11 **בתי** **שאין** **תחילת** **עשייתו** **לזקק** **שור** **זכית** **מה** **לשור**
12 **שכן** **דרבו** **לילך** **והזיק** **בור** **תוכית** **והחור** **הדין** **כשהזיק**
13 **חב** **המזיק** **חב** **המזיק** **חייב** **המזיק** **מפיג** **ליה** **אמר**
14 **רב** **יהודה** **אמר** **רב** **האי** **תנא** **ירושלמי** **הוא** **התני**
15 **לשנא** **קלילא** **לשלם** **תשלומיו** **נוק** **ת"ח** **מיטב** **שדוה**
16 **ומיטב** **פרמו** **ישלם** **מיטב** **שדוה** **של** **ניקן** **ומיטב** **פרמו**
17 **של** **ניקן** **דברי** **רבי** **ישמעאל** **ר'** **עקיבא** **אומר** **לא** **בא**
18 **הכתוב** **אלא** **לגבות** **לזקקין** **מן** **העירית** **יק"ו** **להקדש**
19 **ר'** **ישמעאל** **אכל** **שמניה** **משלם** **שמניה** **אכל** **פחוושה**
20 **משלם** **שמניה** **אמר** **רב** **אדי** **רבי** **אבין** **הכא** **במאי**
21 **עסקינן** **כגון** **שאל** **ערוגה** **בין** **העיריות** **לא** **ידעין** **אי**
22 **בחושה** **אכל** **אי** **שמניה** **אכל** **דמשלם** **שמניה** **אמר**
23 **רבא** **ובה** **אילו** **ידעין** **דפחוושה** **אכל** **לא** **משלם** **אלא**
24 **פחוושה** **השתא** **דלא** **ידעין** **אי** **בחושה** **אכל** **אי** **שמניה**
25 **אכל** **משלם** **שמניה** **המוציא** **מחבורו** **עליו** **הראיה** **אלא**
26 **אמר** **רב** **אחא** **בר** **יעקב** **הכא** **במאי** **עסקינן** **כגון**
27 **שהיתה** **עירית** **דניקן** **בדיברית** **דמזיק** **ובהא** **פליגי** **רבי**
28 **ישמעאל** **סבר** **דניקן** **שמינא** **ורבי** **עקיבא** **סבר**
29 **דניקין** **שמינא** **מ"ח** **דרבי** **ישמעאל** **נאמר** **שדה** **למפשה**
30 **נאמר** **שדה** **למעלה** **מה** **שדה** **האמור** **למעלה** **דניקן**
31 **אף** **שדה** **האמור** **למפשה** **דניקן** **ורבי** **עקיבא** **מיטב** **שדוה**
32 **ומיטב** **פרמו** **ישלם** **הראיה** **דקא** **משלם** **ורבי** **ישמעאל**
33 **אחי** **גורה** **שדה** **ואהי** **קרא** **אחי** **גורה** **שהיה** **בדקאמינא**
34 **אחי** **גורה** **שדה** **גורה** **למזיק** **עירית** **ובדיברית** **ועירית**
35 **לזקקין** **ובדיברית** **דמזיק** **לא** **שניא** **כעירית** **דניקן** **דמשלם**
36 **ליה** **ממיטב** **דידיה** **דלא** **מצי** **אמר** **ליה** **תא** **את** **גבי**
37 **בדיברית** **אלא** **גבי** **ממיטב** **ר'** **עקיבא** **אומר** **לא** **בא**

38 **הכתוב** **אלא** **לגבות** **לזקקין** **מן** **העירית** **יקל** **וחומר** **להקדש** **מאי** **קל** **וחומר** **להקדש** **אלימא** **דגנח** **תורא** **דין** **לתורא** **דהקדש** **שור** **רעזו**
39 **אמר** **ר' חזקוני** **אלא** **הקדש** **אלא** **לאומר** **היי** **עלי** **מנה** **לכדק** **הבית** **דאחי** **נזכר** **ושקול** **מעירית** **לא** **הוא** **אלא** **בעל** **חוב**
ובעל

40 **הכתוב** **אלא** **לגבות** **לזקקין** **מן** **העירית** **יקל** **וחומר** **להקדש** **מאי** **קל** **וחומר** **להקדש** **אלימא** **דגנח** **תורא** **דין** **לתורא** **דהקדש** **שור** **רעזו**
41 **אמר** **ר' חזקוני** **אלא** **הקדש** **אלא** **לאומר** **היי** **עלי** **מנה** **לכדק** **הבית** **דאחי** **נזכר** **ושקול** **מעירית** **לא** **הוא** **אלא** **בעל** **חוב**
ובעל

42 **הכתוב** **אלא** **לגבות** **לזקקין** **מן** **העירית** **יקל** **וחומר** **להקדש** **מאי** **קל** **וחומר** **להקדש** **אלימא** **דגנח** **תורא** **דין** **לתורא** **דהקדש** **שור** **רעזו**
43 **אמר** **ר' חזקוני** **אלא** **הקדש** **אלא** **לאומר** **היי** **עלי** **מנה** **לכדק** **הבית** **דאחי** **נזכר** **ושקול** **מעירית** **לא** **הוא** **אלא** **בעל** **חוב**
ובעל

44 **הכתוב** **אלא** **לגבות** **לזקקין** **מן** **העירית** **יקל** **וחומר** **להקדש** **מאי** **קל** **וחומר** **להקדש** **אלימא** **דגנח** **תורא** **דין** **לתורא** **דהקדש** **שור** **רעזו**
45 **אמר** **ר' חזקוני** **אלא** **הקדש** **אלא** **לאומר** **היי** **עלי** **מנה** **לכדק** **הבית** **דאחי** **נזכר** **ושקול** **מעירית** **לא** **הוא** **אלא** **בעל** **חוב**
ובעל

46 **הכתוב** **אלא** **לגבות** **לזקקין** **מן** **העירית** **יקל** **וחומר** **להקדש** **מאי** **קל** **וחומר** **להקדש** **אלימא** **דגנח** **תורא** **דין** **לתורא** **דהקדש** **שור** **רעזו**
47 **אמר** **ר' חזקוני** **אלא** **הקדש** **אלא** **לאומר** **היי** **עלי** **מנה** **לכדק** **הבית** **דאחי** **נזכר** **ושקול** **מעירית** **לא** **הוא** **אלא** **בעל** **חוב**
ובעל

48 **הכתוב** **אלא** **לגבות** **לזקקין** **מן** **העירית** **יקל** **וחומר** **להקדש** **מאי** **קל** **וחומר** **להקדש** **אלימא** **דגנח** **תורא** **דין** **לתורא** **דהקדש** **שור** **רעזו**
49 **אמר** **ר' חזקוני** **אלא** **הקדש** **אלא** **לאומר** **היי** **עלי** **מנה** **לכדק** **הבית** **דאחי** **נזכר** **ושקול** **מעירית** **לא** **הוא** **אלא** **בעל** **חוב**
ובעל

50 **הכתוב** **אלא** **לגבות** **לזקקין** **מן** **העירית** **יקל** **וחומר** **להקדש** **מאי** **קל** **וחומר** **להקדש** **אלימא** **דגנח** **תורא** **דין** **לתורא** **דהקדש** **שור** **רעזו**
51 **אמר** **ר' חזקוני** **אלא** **הקדש** **אלא** **לאומר** **היי** **עלי** **מנה** **לכדק** **הבית** **דאחי** **נזכר** **ושקול** **מעירית** **לא** **הוא** **אלא** **בעל** **חוב**
ובעל

1 חובל ביה דינו בביטוני. במסך גיטין בפרק הנזקין (רי משה) ובי תימא קסבר ר'ע ב' אפילו
2 הכי לא מגרין הקדש מאלה ואלא לזיקא למיפרך מה לב"ח שכן יפה כחו בנזקין שהתחייט הוא
3 נוטל בהקדש מה העדיות. תאמר בהקדש שהוריע כחו בנזקין. דלא שקיל נזק מידה. דתניא
4 ר' בון מנסיא ב' ברש פליגי דרש שגגה וארבעה ותשמה: משלם נזק שלם. וקדרש

5 ליה לרעהו דהי שור של רעהו הוא דכ"י ה"ו
6 מדיק הם לא משלם אלא חצי נזק אכל אי מדיק
7 שור של הקדש משלם מדיק נזק שלם ואפילו הם
8 הקאמר ר'ע דשקיל הקדש שיעור מ' שורו
9 מעדיות קרקעות כ' מדיק פליגי דב"ע ברזיק
10 שייטין. ולא משלם ליה מדיק אלא דבורית
11 הואיל והוא בעדיות דנזק דמורה ר'ע לר'
12 ישמעאל דאמר מיטב שדרה של נזק ועדית
13 דקאמר ר'ע עדית דנזק קאמר ולא אתי
14 לאפילוגי עליה אלא בהקדש: וכלפנותא ר"ש
15 בן מנסיא ורבנן פליגי. ר'ע דשמעיה ר'ע לרבי
16 ישמעאל דאיתירי אלא בהדיוט אכל נזקין
17 הקדש פטר ליה ואתי ר'ע פלוגי עליה: א"כ
18 מאי לא בא תתוב. דמשמע דבקרא גופיה
19 פלוגי דלא בא תתוב להכי אלא בהדיוט נמי
20 פלוגי: ועוד מאי ק"ו לקטשה. הואיל וכן העדיות
21 דקאמר ר' עקבא אבינן קאי ולאקדילי אהא
22 דהויב ליה לר'ע מעוברת מאי ק"ו להקדש
23 גריעותא דהי ולר'ע פליגי כחו דהקדש בנזקין
24 דאמר דאפילו דהי מדיק הם שקיל הקדש נזק
25 שלם ונפקא ליה מרעהו: ועוד. תניא בהד"א וכן
26 העדיות דקאמר ר'ע אפויק קאי. ישיב. סה
27 ישיב כלעילוי דהוא ליה למיכתב בעל הבור
28 ישלם ספק כלעילוי ישיב דכתב רחמנא למה לי
29 הואיל וקבר חתיב ישלם לרבות כל השבות
30 מעותה. אי משלם ליה מדיק נזק מדעתו דלא
31 אתרחה לזעזעו עליו כביד שקיל סובין אכל א
32 אתו רוצה המדיק לשלם נזקו לניזק אלא כביד
33 דהיינו בעל כרחו אינו משלם אלא ספק. דיקא
34 נמי. דגבי מיטב חתיב ישלם דמשמע ישלם בעל
35 כרחו: ישולם. משמע על ידי אחרים כביד וירדן
36 לנקיטו דמדיק אכל ישלם משמע נמי מדעתה:
37 אלא אמר אביי. לא משכחת תירוצא לחי קרא
38 אלא דמטר בי האי הוונא דמירצה רבה לזק
39 דתניא ב' כ' שהיו לו שדות בתים וכרשים.
40 שוק מתאים זה ותנן במסכת פאה (פי' מרזח) מא
41 שיש לו מתאים זה ואלא לקט בקדחה ופאה ומעשר עני דלאו עני הוא ומצאנו גזול
42 עניים היו לו מתאים זה חסר דירי ותנו לו שוק אלה זה בבת אחת חרי זה ישול וזה יש
43 לו בתים שדות וכרמים שוק מתאים זה אכל אינו מוצא למכור מאכילין אותו מעשר עני
44 עד מחצה שוק מתאה זה וקרקעותיה ימכור במאה זה דרשי מפלגא לא ויזיל לשלם חרי
45 יש לו מתאים זה ותי' כ' פ'י. והיינו רובא אפילו טובא נמי ליספ' ליה. שדור עבשיו אין
46 שוק מתאים זה ותנן (שם) היו לו מתאים זה חסר דירי אפילו ותנו לו שוק אלה זה בבת
47 אחת ישול.

1 ובעל חוב בביטוניות וכו' תימא סבר ר'ע כל בעל חוב
2 נמו בעדיות איבא למיפרך מה לבעל חוב שכן יפה כחו
3 בנזקין תאמר בהקדש שהוריע כחו בנזקין לעולם דננה
4 תורא וידון לתורא דהקדש ויקא קשיא לך שור רעהו
5 אמר רחמנא ולא שור של הקדש ר'ע סבר לה כר"ש
6 בן מנסיא דתניא ר"ש בן מנסיא אומר שור של הקדש
7 שגגה שור של הדיוט פטור שור של הדיוט שגגה שור
8 של הקדש בין אם בין מועד משלם נזק שלם אי הכי
9 ר' ישמעאל ור'ע מנאי דבעדיות דנזקין וזבורית דמדיק
10 פלוגי דנזקין דב"ע ברזיק שייטין. וקאמר בלפנותא
11 דר"ש בן מנסיא ורבנן קמפלגי ר'ע סבר כר"ש בן
12 מנסיא ור' ישמעאל סבר פרינן א"כ מאי לא פא
13 תתוב ועוד מאי ק"ו להקדש ועוד הא אמר רב אשי
14 תניא בהד"א מיטב שדרה ומיטב פרמו ישלם מיטב
15 שדרה של נזק ומיטב פרמו של נזק דברי רבי ישמעאל
16 ר'ע אומר מיטב שדרה של מדיק ומיטב פרמו של מדיק:
17 רבי ליה אביי לרבא חתיב מיטב שדרה ומיטב פרמו
18 ישלם מיטב אין מדי' אחרתא לא והתניא ישיב לרבות
19 שוק ספק ואפילו סובין לא קשיא פאן מדעתו פאן בעל
20 כרחו אמר עולא בריה דרב עולאי דיקא נמי דכתביב
21 ישלם בעל שדרה א"ל אביי מי חתיב שולמי ישלם חתיב
22 מדעתו שמוע אלא אמר אביי דתניא רבי שוי
23 לז בתים שדות וכרמים ואינו מוצא למכור מאכילין
24 אותו מעשר עני עד מחצה ותוי ביה מר חייב דמי אי
25 הוול ארעא דכ"ע וירדיה נמי ול בהדיוטה אפילו טובא
26 נמי ליספ' ליה דהא וול דכ"ע נמי אלא דאיקרי ארעא
27 דכילו עולא וירדיה אידי דעילי ונפיק אוזוי ול ארעיה
אפילו

1 קאמר דהא מקרא דר'ע נפקא אלא לענין מיטב קאמר ולא הוול לראדיות לרבי
2 ישמעאל ק"ו להקדש כיון דרבי ישמעאל הוה מודה בכך אי לא משום דפטר ליה לגמרי:
3 ישיב לרבות שוק ספק. כפי' דקדושתין (ד' טו) כ' דרשין ק"ו כבי גבי עבד עברי ויש
4 [שום] יצירכותא ע"ש ד' ב. בתוספתא ד"ה בפרוטה: וישלם מדעתו משמע. ואת
5 דבפרק הורע (תולין ד' קל: וטס ר"ח) תנא דהא ישלם בעל כרחו משמע דקאמר תנא נמי ישלם
6 דברי ר' אליעזר ואת אמרת מרת חסידות שכן פאן וי"ל דהתם כל קאמר אלא דלא ה"י
7 מרת חסידות אלא בדין חייב ועוד אמר ר"ח דה"ק תנא גמי ישלם דברי רבי אליעזר
8 ופלוגי רבנן עליה ואת אמרת וכו' ופלג מרת חסידות לא הוול פלוגי רבנן וכלאו הכי פריך
9 לפרש התם ב' כ' שהיו לו בתים ב'. לא מיידי בבתיים שדך דהם דתנן קאן במסכת פאה (פי' מרזח) מא
10 דאיקרי ארעא אפילו פורקא נמי לא ליספ' ליה. אף על גב שאינו מוצא ליתן עליהם מתאים זה ואל ישול כלל לפי שרובם נלעצמו ושקע דלא ה"י ליה למיעיל
11 ולמפיק אוזוי אכל אם לא פשע אפילו שוות יותר מתאמתם זה וכול לישול קודם שימכור פחות משוין ורב אלפס מפרש בעשרי ועד מחצה היינו עד שימצא
12 שיקנה אותם לכל הפחות כהני דמיתין ורסותין כתר הכי אלימאן דויל ארעא דכ"ע וירדיה נמי ול בהדיוטה אפילו פורקא נמי לא ליספ' ליה מחצה אפילו הוול כל
13 כך שאפילו המחצה לא יתנו לו לא ליספ' ליה כיון דל ארעא דכ"ע ושוות מתאים זה אף לפי הוול אלא דאיקרי כ"ע אפילו טובא נמי ליספ' ליה פי' אפילו מוצא
14 שרתנו

1 ברצל ולא באדם המדיק אלא באומר דרי עלי מנה וכן משמע במגתי דתנא למיזק
2 דף טו) נכסים שאין בהם מעילה ואפלוהו אבות קאי ואפילו אנוקין דאדם למאן
3 דאמר מבעה זה אדם והא דאמר שמואל בהשוואל (ב"מ ד' עט) כי יאכל פרט למדיק
4 דלא משלם חומש ומשמע דהא קרן חייב היינו מדרבנן ונראה דאשר נזקין ופשיטו

5 בהקדש גמירי מקרן ומנא ומבור דפטר בו
6 פסולי המוקדשים וכו' וקדוש ואת ידום ללפנין
7 שן כמבולה מה לשן שיש תנאה להחזיק וי"ל
8 דיותר ראוי להתחייב אדם המדיק בדיק מדיק
9 ע"י שילוח בעירה ואת רעהו דכתב רחמנא
10 לקמה לי הא מוכי יאכל נפקא כדאי במסכת
11 מעילה (ד' טו) משק רחמנא הקדש לתרומה
12 מה תרומה כתיב כי יאכל פרט למדיק אף הקדש
13 כל מילי דאבילה ומזיק ליה פטור ולא וקא
14 מדי דאבילה כדאתא התם וי"ל דאי לא
15 דאשכחן פטור מדיק הקדש לא הוה דרשקן
16 נמי יאכל פרט למדיק אלא למעט מזה לחידה
17 ואע"ג דבי אבול בתרומה כתיב ושמ חייב מדיק
18 קרן דקמון דבתן הוא מ"מ מנאי קרא דבי אבול
19 לא נפיק אלא מקרא אחרתא דה"י כגזול חבירו
20 ומעיקר ומיהו למ"ד ולמקון ב"ו) דאיכא בופר ברצל
21 לא אתיא מכל ה"י דמה לקרן ואדם וכו' דלא
22 משלם כופר בופר ראשונה ולרבי סתופר דאת
23 ליה (שם) בופר שלם בתם ניהא:
24 ורבי וקאמר רב לר' ב' כשישול. מיהו לעיל
25 (דף טו) כי מדיק הוה עריס ומזמין כר"ע
26 ליקש אי ר'ע ליתני חרי גונו שור דאיק
27 שור דהדיוט ושור דאיק שור ודנקדש וי"ל
28 דבהקדש לא קמיידי אף קשה כי נמי סבר כר"ש
29 מפורך מה לדיוט שכן יפה כחו בנזקין אדם
30 ולמאי דפי' דלא דרשין כי יאכל פרט למדיק
31 דלא משלם כלל אלא מדיק רבתיב ותי' אמי
32 שפיר אף קשה ולפורך שכן יפה כחו בנזקין ביה
33 ועוד מאי ק"ו להקדש. פירש הקהרש הואיל
34 וכן העדיות דא"ר עקבא אבינן קאי ולאקדילי
35 אהא דהייב ליה מדיק מעוברת מאי ק"ו להקדש
36 גריעותא הוא וקשה לפי' דאין זה גריעותא אלא
37 חומרא דר"י פטור לגמרי מדיק את הקדש ר'ע
38 מחייבו נמי ולענין מיטב נמי משמע הוא ומשלם
39 ממיטב דנזק ולא מגרעה דנזק ונראה לר"י דה"פ
40 מאי ק"ו להקדש ולענין חייבא מדיק בהקדש לא

1 קאמר דהא מקרא דר'ע נפקא אלא לענין מיטב קאמר ולא הוול לראדיות לרבי
2 ישמעאל ק"ו להקדש כיון דרבי ישמעאל הוה מודה בכך אי לא משום דפטר ליה לגמרי:
3 ישיב לרבות שוק ספק. כפי' דקדושתין (ד' טו) כ' דרשין ק"ו כבי גבי עבד עברי ויש
4 [שום] יצירכותא ע"ש ד' ב. בתוספתא ד"ה בפרוטה: וישלם מדעתו משמע. ואת
5 דבפרק הורע (תולין ד' קל: וטס ר"ח) תנא דהא ישלם בעל כרחו משמע דקאמר תנא נמי ישלם
6 דברי ר' אליעזר ואת אמרת מרת חסידות שכן פאן וי"ל דהתם כל קאמר אלא דלא ה"י
7 מרת חסידות אלא בדין חייב ועוד אמר ר"ח דה"ק תנא גמי ישלם דברי רבי אליעזר
8 ופלוגי רבנן עליה ואת אמרת וכו' ופלג מרת חסידות לא הוול פלוגי רבנן וכלאו הכי פריך
9 לפרש התם ב' כ' שהיו לו בתים ב'. לא מיידי בבתיים שדך דהם דתנן קאן במסכת פאה (פי' מרזח) מא
10 דאיקרי ארעא אפילו פורקא נמי לא ליספ' ליה. אף על גב שאינו מוצא ליתן עליהם מתאים זה ואל ישול כלל לפי שרובם נלעצמו ושקע דלא ה"י ליה למיעיל
11 ולמפיק אוזוי אכל אם לא פשע אפילו שוות יותר מתאמתם זה וכול לישול קודם שימכור פחות משוין ורב אלפס מפרש בעשרי ועד מחצה היינו עד שימצא
12 שיקנה אותם לכל הפחות כהני דמיתין ורסותין כתר הכי אלימאן דויל ארעא דכ"ע וירדיה נמי ול בהדיוטה אפילו פורקא נמי לא ליספ' ליה מחצה אפילו הוול כל
13 כך שאפילו המחצה לא יתנו לו לא ליספ' ליה כיון דל ארעא דכ"ע ושוות מתאים זה אף לפי הוול אלא דאיקרי כ"ע אפילו טובא נמי ליספ' ליה פי' אפילו מוצא
14 שרתנו

1 קאמר דהא מקרא דר'ע נפקא אלא לענין מיטב קאמר ולא הוול לראדיות לרבי
2 ישמעאל ק"ו להקדש כיון דרבי ישמעאל הוה מודה בכך אי לא משום דפטר ליה לגמרי:
3 ישיב לרבות שוק ספק. כפי' דקדושתין (ד' טו) כ' דרשין ק"ו כבי גבי עבד עברי ויש
4 [שום] יצירכותא ע"ש ד' ב. בתוספתא ד"ה בפרוטה: וישלם מדעתו משמע. ואת
5 דבפרק הורע (תולין ד' קל: וטס ר"ח) תנא דהא ישלם בעל כרחו משמע דקאמר תנא נמי ישלם
6 דברי ר' אליעזר ואת אמרת מרת חסידות שכן פאן וי"ל דהתם כל קאמר אלא דלא ה"י
7 מרת חסידות אלא בדין חייב ועוד אמר ר"ח דה"ק תנא גמי ישלם דברי רבי אליעזר
8 ופלוגי רבנן עליה ואת אמרת וכו' ופלג מרת חסידות לא הוול פלוגי רבנן וכלאו הכי פריך
9 לפרש התם ב' כ' שהיו לו בתים ב'. לא מיידי בבתיים שדך דהם דתנן קאן במסכת פאה (פי' מרזח) מא
10 דאיקרי ארעא אפילו פורקא נמי לא ליספ' ליה. אף על גב שאינו מוצא ליתן עליהם מתאים זה ואל ישול כלל לפי שרובם נלעצמו ושקע דלא ה"י ליה למיעיל
11 ולמפיק אוזוי אכל אם לא פשע אפילו שוות יותר מתאמתם זה וכול לישול קודם שימכור פחות משוין ורב אלפס מפרש בעשרי ועד מחצה היינו עד שימצא
12 שיקנה אותם לכל הפחות כהני דמיתין ורסותין כתר הכי אלימאן דויל ארעא דכ"ע וירדיה נמי ול בהדיוטה אפילו פורקא נמי לא ליספ' ליה מחצה אפילו הוול כל
13 כך שאפילו המחצה לא יתנו לו לא ליספ' ליה כיון דל ארעא דכ"ע ושוות מתאים זה אף לפי הוול אלא דאיקרי כ"ע אפילו טובא נמי ליספ' ליה פי' אפילו מוצא
14 שרתנו

1 שיתנו טפי ממחצה מרמ ליספא ליה עד שיתמא למוכרן בשוין דמה שאין מוצא למוכרן
2 בשוין לוי שירואין אותו שהוא רודק ואי דרסא אי דוילי בר אפילו טובא נמי לא ליספא ליה
3 פי אפילו תדלו הרבה לא ליספא ליה בין פרשות מאתים זה וזה נולד רביעי ואי דאיימרא אפילו
4 פורתא ליספא ליה פירוש אפילו תדלו פורתא:

אפילו פורתא נמי לא ליספא ליה. שהרי שוה קרקעותיה מאתים זה: דביומי ניסן יקרי
ארעא. מפני שהלוקח נדר חרש אותן ביומו הנקן חורגן בתשרי ובמרחשון וביומי תשרי
וז"ל שאין סיפק לוורגן באותה שנה: וכן פרהשא. בתשרי משום דאיימרינן ליהוה הלכך
עני לא הוי דישול שנה אף דביי דהויא וביומי ניסן שוה קרקעותיה מאתים ונישיר לא הוי
הואיל ולבלי עלקא נמי לא הוי שוה השתא
מאתים הלכך משלמינו לע דמי אמתיה ותינו
מחצה דעד פלגא ארעיה למיול טפי לא: והא
נמי נבי נקוין. נמי חביי מחרצו קראי בטון
דביומי ניסן קרא ארעא וביומי תשרי וזל הויק
בתשרי שוה מנה וכן לבנות מנה מפרקעת
דמויק דרנו בעידית כדכתיב טטיב (שקול). כי
זול דהשתא: ואי א"ל. נזק הם לי מבינות
כדדשהא טפי פורתא ממואי דבעית למיילי לי
בעידית לא מצי למכפיה אלא א"ל מדיק אי
שקלת בעידית כי דיק שקול פי השתא ואי לא
שקול מבינות ביוקרא דלקמיה שקול איתי
נשיב לבנות סובין דאי בעי למשקל נזק סובין
בגון שיש לו קרקע סמוך לאותה בינות של
דמיק ותיאול ליה בה שקול לה ביוקרא דלקמיה
כדזק חוקי ספק דואו נזיקין ולבתי אצמראי לאבבי
לאוקמא בחבי בדאמורן דוספה לייקר נזיקין
משום דאי איו סוספה לייקר קרא למאי אתא
בשיטא דאי בעי נזק למישקל סובין שקול בע"כ
של מנה אפילו בעידית: יפה בחו כל שכן
בבינות אלא להכי אתא קרא למימר דישב לו
שוה סכף ביוקרא דלקמיה: ליטא אתרא
מאכילין אותו מעשר עני עד מחצה לאו מעי
קאי אלא אבל אדם שצריך משת למזונות והוי
לו בתים שדות ודרכים ואינו מוצא למכור אפילו
בחצי דמיקון מאכילין אותו מעשר עני עד
שתישקור קרקעותיה שיכול למכור בחצי דמיקון
אפילו טובא נמי. אפילו מצי לובינוני טובא
יזנר מחצי דמיקון ליספא ליה עד שיכול למכור
בשווקין דאי מנה רבלי עלקא אותו כול פשע
מדי: אפילו פורתא נמי. אפילו אין הוא למוכרן
אלא פורתא לא ליספא ליה פדשע הוא: עד
פלגא ארעיה למיול טפי לא. הלכך אם יכול
למכור בחצי דמיקון אן מתיקון און מעשר עני
דזה דרכו ואם הוולו טפי מאכילין ולא יפסיד.
ותפוס לשון ראשון: ואת אמרת מבינות
ויוברית לא שקול. כי השתא: אי אבא לרמוני.
ולא דרדה: למעל חוב מבינות לי דבעל חוב דיט
בבינותיה. כפרק דנזיקין מנסכת גיטין (דף טז)
והשתא אם בא בעל חוב לבנות מן הלה בתשרי
וא"ל ללוה דב לי זבוירית טפי פורתא כי דחי

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55

אפילו פורתא נמי לא ליספא ליה ואמר מר גלה
לא צריכא דביומי ניסן יקרא ארעא וביומי תשרי
ול ארעא דביי נמרי עד ניסן ומבני והאי הואיל
ואצמריכא ליה וזו וזו פרהשא עד פלגא ארעיה
למיול טפי לאו ארעיה למיול והכא נמי גבי נזקין
דינה בעידית ואי א"ל איהו הב לי בינות טפי פורתא
א"ל אי שקלת פרידך שקול פרהשא ואי לא שקול
ביוקרא דלקמיה מתקור לה רב אחא בר יעקב א"כ
הורעת בתן של נזקין אצל בינות וזבוירית דרממא
אמר ממיטב ואת אמרת מבינות וזבוירית נמי לא
11 אלא אמר בר אחא בר יעקב אי אבא לרמוני ב"ח
מדמינן ליה בעל חוב דינה בבינות ואי א"ל הב
לי זבוירית טפי פורתא א"ל אי שקלת פרידך שקול
14 פרהשא ואי לא שקול פי יוקרא דלקמיה מתקור לה
רב אחא פריה דרב אקא א"כ נעלת דלת בפני לוי
16 ד"א"ל אילו הווי לי וזו היה שקלי פרהשא השתא
17 דויו גבר אשקול ביוקרא דלקמיה אלא אמר רב אחא

1 כדפי הקטנות לפי שתיבתו כפיין
2 וירע במרחשון אלא בתים מאי חילוק בי דחו בין
3 ניסן לתשרי ויל שגוילי שקורו טמן שגוילין
4 לשבור הבתים ללארז ששבור ויל:
5 למעל חוב מדמינן ליה ולא שיק למפרך איכ
6 הורעת חובו שלא יפה הכותב כח בעל
7 חוב אלא אדרגה הורע בחו דמדאורייתא דית
8 בזבוירית: ט"ל די זבוירית טפי פורתא. לא נזיקין
9 או עידית בעיר פורתא דאם בן מאי קפריין איכ
10 נעלת דלת בפני לוי ואלא אין דיתו ככל בעידית
11 דיקראי לן דיתו בבינותיה: לתבות אב
12 מדמינן ליה. היה דרחה צרי לאוקמי בעל חוב
13 דקאי ביה דאקמר הב לי עידית בעיר פורתא
14 אלא לפי שהתחיל והעמיד נזקין ואח"כ בבחי
15 אוליבא דר' ישמעאל לא תיבעי לך דאמר
16 בדניקא שיימין. כיון דיליף מניש
17 השהה שדה מביטע בשדה אחר דווי דניקא אכל
18 לרע אפטר דתא דקאמר דהאין דאקמשל לא
19 אתא אלא למעטי דניקא:
20
21
22
23
24
25

18 גריה דרב אקא אי אבא לרמוני לבתובת אשה מדמינן דהא כתובת אשה דינה בזבוירית
19 ואו אמרה ליה אתיי הב לי בינות בעיר פורתא אמר לה אי שקלת פרידך שקול פרהשא
20 ואי לא שקלי ביוקרא דלקמיה מפל מקום קשיא אמר רבא כל דהויב ליה ממיטב ליתוב
21 ליה והא מיטב שדרה כתוב אלא פי אתא רב פפא אורב הונא גריה דרב הושע מבי רב
22 השהה כל מילי מיטב הוא דאי לא מוכרן הכא נזקין בכתא אחריתו לרב מארעא ליתוב
23 ליה ממיטב פי היכי דלקפיש גלה ויבא: דעא מוניה רב שמואל בר אבא מארעא ויבא: מרבי
24 אבא קשהו שמין בשלו הו שמין או בשל עולם הו שמין אוליבא דרבי ישמעאל לא תבעי
25 לך דאמר בדניקא שיימין פי תבעי לך אוליבא דרבי געקוב דאמר בדניקא שיימין מאי מיטב
26 שדרה אמר רממא למעטי דניקא או דלקא למעטי דעלקא נמי אמר ליה רממא אמר
27 מיטב שדרה ואת אמרת בשל עולם הו שמין איתוביה אין לו אלא עידית פולס גובין מן
28 העידית בינות פולס גובין בינות וזבוירית פולס גובין זבוירית הוי לו עידית ובינות וזבוירית
29 נזקין בעידית ובעל חוב בבינות וכתובת אשה בזבוירית עידית ובינות נזקין בעידית ב"ח
30 וכתובת בינות בינות וזבוירית נזקין ובעל חוב בבינות וכתובת אשה בזבוירית
עירת

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

דליקו שוה מלה דאית לי בגר כוולא דהשתא אמר מיטב ליה אי שקלת בו ואי לא שקלת בינות שקול ביוקרא דלקמיה: לבתובת אשה מדמינן לה. ובגון שנתן לה גט בתשרי ויולו
ארעיה ויהנה בתובתה מאתים ודיק למינבי זבוירית בדמסקין התם כפרק דנזיקין: מפל מקום משיא. מיטב נשיב דמרבי סובין: כל דהויב לא ממיטב יתיב. וכן פירע ליה סובין
יתן לו מסובין מעלין שלו: ותא מיטב שדרה תריב. ואי כדקאמרת לבתוב מיטב סתמא: ט"ל. דמטלטלין שקול להוליבין ממוקסין זה למקס אחר הוי מיטב דאי לא מיידיבן הכא. כולי
האי מיידיבן בכתא אחרית. ולחבי לא בחבי מיטב אלא לגבי שדות וחי מתרצי קראי בשדות יתן מיטב ובמטלטלים אפי' סובין: בשתן שמיין. כי עירית וזבוירית: בשלו לן שמיין. ונתא
דמי עידית לדידה דמיק ותיב ליה ואי את ליה עידית וזבוירית ושהי זבוירית דידיה בעידית דעלקא אפילו הכי לא יהיב ליה מויק לניקא אלא בעידית דידיה דבמר ארעא דידיה
אוליבן: או בשל עולם לן שמיין. והיב ליה ממחרת שחרי לכל העולם הוא עירית: דאמר בדניקא שיימין. וכיון דשואר הו זבוירית בעידית עירית: היב ליה ממחרת לעניפי. דניקא. ולא
אוליבן בטר מיטב דניקא ואע"י דדחי זבוירית דמיק הוא מיטב דניקא והואיל ולא הוי מיטב לעלקא לא יהיב ליה מיקא אלא אי לעלקא בטר ארעא דידיה עירית: היב ליה מיקא עירי: אית ליה עירית
או דלקא למעטי נמי דעלקא. שדרה דקא וזהויה דלגביה קאי עירית היב ליה: א"ל מיטב שדרה אמר רממא. דאוליבן בטר ארעא דידיה ויהיב ליה מעידית ארעיה ולא שיימין
בשל עולם: אין לו אלא עידית. כמי שדיו עילי בעל חוב וכתובת אשה וזקן: וכתובת אשה בזבוירית. במסקת גיטין כפרק דנזיקין (דף טז) נמי טעמא דיומר משאש רוצח לישא אשה

עידית וזבורית נזקין בעידית ובעל חוב וכתובת אשה בזבורית
 כדלפקון וזקנו הוא דמקון ליה בבינונית מושם נעילת דלת לזיון והוא דלית ליה בינונית
 ליתא לתקנתא: תעשה בינונית שילו בעידית. דהא מיטב היא לו: ומקרה. לאחר ההוא
 דאשתתעבא דל בינונית לב"ח מעיקרא עטר שיהיה עידית בקדו: אידו ואידו שלא
 היה לו עידית. דרביש בשל עולם הן שמין ולא
קמאי כו'. הא קמתי ב"ח וכתובת אשה
 בזבורית דשוקא בינונית דידיה בעידית דעלקא:
 אידו ואידו [הן] וקתיה בינונית שילו בבינונית
 פליגי. ולא קתון לו עידית מתחילה וכתב
 דליתא דתנא דמתניתא קמיתא קבר בשל עולם
 הן שמין ואמטו להכי שקיל ב"ח בבינונית ברניה
 ואידך קבר בשלו הן שמין. ל"א גרסין אידו
 ואידו כגון שהיתה בינונית שילו בעידית דעלקא
 ומפרשין ליה הכי אידו ואידו כשהיתה לו
 עידית ומקרה וכתא פליגי דתנא דמתניתא
 קמיתא קבר בשלו הן שמין וכו' לדרידה הואי
 בינונית אע"ג דעלקא עידית מניה מושם משלם
 ותנא דברייאן קבר בשל עולם הן שמין ותוספ
 לשון ראשון: בדעולא פליגי. תנא בתרא ליה
 ליה תקנתא דעולא אלא בתר קרא איל ואפילו
 דיה ליה נמי עידית דהשתא הואי ליה בינונית
 גמורה בין לדרידה בין לעלקא אפילו הכי כ"ל
 דלשקול ב"ח מיוזבורית: כפרן לאו לי גבי
 אדם. כיום א"מ שיהיה עליו נזקין וכתובת אשה
 וב"ח יהוה לו עידית ובינונית וזבורית. כולן
 נכנסו תחת התעלום. נכנסו להקדוח ברוך
 העובר: ויהי עידית עידית יפרע לניקן ולקח
 בינונית ישלם את החוב ולקח זבורית את
 התכונתא מן האחרון. דאפי' שקלו קמאי עידית
 ובינונית מצי מדרן ליה להקדוח לנזקין ובה'
 אצל זבורית דאמר הנחתי לך מקום לגבות
 דימנו ותנו במסכת גיטין (דף טו) אין נפרעים
 מנכנסים משובעים במקום שיש בני חורין ואפי'
 הן זבורית: וכן זכו בני חורין קמאי אדמטן
 זבורית בני חורין ואע"פ דהדר אידובתא בתר
 בתרא אילוני: אין לו כד סיפוק שלשתן שאין
 אותו קרקע שיהי על פה גובה. המותר משלפני:
 אילימא בבת אחת. בשטר אחד: השתא ל'י'
 דאימא למישר חד מינייהו קדים. שיה לקח
 בבוקר והללו שנים עשר ומצד למיטען והנחיי
 לך מקום: אפרת נכנסו תחת התעלום. הואיל
 ואין ניכר בשטר הנכנס מן לקח הראשון: אלא כוה
 אתי. ה' בני ימיה: לישא. דאי לוקח אתה: התתיל
 לך מקום לגבות. כי היכי דניזול בדידה בתר
 זבורית: שלקח עידית מאחרונה. דניתא ליה
 למיתב ליה בדנייהו ולא לילול בתר עידית:
 ליצבו מעידית. כלומר מעידית שנאמרה ת
 חורין ב'י' להקדוח והטל שיעבודך עליה: ואי
 לא משרדאן לשקרא זבורית למישר. כי היכי
 דתתרוך למינבא מעיה דאין נפרעים מנכנסים
 משובעים במקום שיש בני חורין: א"י כ"י. דמשום האי טעמא הוא:
 בנזקין

דג: א"ר ואידו בשלא היה לו עידית ומקרה הוא דשוקא בינונית דידיה בעידית דעלקא
 הוא דלא שוקא בו. והא דקאמר אידו ואידו כגון שמיא היה לו עידית ומקרה
 ולא בעי למימר דתרויהו מיירי שלא היה לו כלל דא"כ הוא דמיירי דשוקא בינונית
 דידיה בעידית דעלקא אמאי קרי לה בינונית אלא ה"ק אידו ואידו שלא היה לו עידית
 ומקרה כלומר לא אירי כשהיתה לו עידית
 ומקרה אלא בתרא מיירי שלא היה לו עידית
 והיא מיירי כשהיתה לו גדריו: יש לו ואין צריך
 לאוקמי בשמכמי שום שיהי וסברי תרויהו בשל
 עולם הן שמין.
ואי בעית אימא אידו ואידו כשהיתה בינונית
 שילו בבינונית דעלקא. ולא גרס בעידית
 דעלקא דכין דקאי אשלא היה לו עידית אמאי
 קרי ליה בינונית כיון דהוה עידית דידיה דעלקא
 ותד דא"כ היכי מתוקמא היא דקמתי נזקין ובה'
 בבינונית בין למרד בשלו הן שמין בין למרד בשל
 עולם הן שמין.
בר לית ליה תקנתא דעולא. והא קתא דלית
 ליה עידית דתו ואת בינונית עידית לדרידה
 מודקש בינונית חזרתי משמע דאין אית ליה
 עידית. נבי ב"ח ממנונית וקבר כין דלית ליה
 אלא בינונית וזבורית דשיך כאן טעמא דאמר
 בתעוקן (גיטין מט) מפני מה ב"ח אין דעו
 בעידית כדי שלא יראה שיהי נזקין ויהיה נזק
 לחבירו ויאמר אקפונו ואולנו בני שאנבא אותה
 בחובי
מה דרבו של אדם להוציא פחות שבכלים.
 אע"ג דשליח ב"ח היה מוציא כל היה
 מוציא אלא מה שהלוח נותן לו.
להוציא פחות שבכלים. ואת אפי' פחות
 שבכלים מיטב הוא כדאמר לעיל
 כל מילי מיטב הוא ר"ל כשמוציא בליים דרבו
 להוציא הנרדו וכשמוציא קרקע נמי דרבו
 להוציא זבורית ונראה דהלכה דבשלו הן שמין
 דרבו: אית ליה לר"י בבינונית וזבורית.
בוזק נכנסו תחת התעלום. ואת והא קמין
 מלה על פה ניהו ומלה על פה לא נבי
 ממשעבר ר"ל וכדשמע ברין מלהו בשטר דמאי
 כדאמר בתגול בתרא ולקמן ק"ב וכפכה דובתין
 אי נמי מלה התכונה בתורה ככתובה בשטר
 דמאי התיבי
אין לו גובה משלפני. ואומר רביא' שאם באו
 פולם בבת אחת כל חורין בשטר גובה מן
 האחרון תחילה ואם נזקין קומנו גובה מן האחרון
 אפי' היא זבורית ואם בא ב"ח אחריי ויגב נמי מן
 האחרון אם ש' לו ואם אין לו גובה משלפני ואפי'
 מן העידית והאשה משלפני פניו ואפי' עדי עידית
דאימא למימר דתו מינייהו קדים. דאין
 בתוכין שעות אלא בירושלים:
מכרין לאחד בבת אחת ומקניא. השקא או
 אסיק אדעמיה טעמא דאי שתקת דאפילו רחוב הכל בשטר אחד: וכול לכבוש השקר
 ולהקטיו חזיריות לבעלים כאלו לא קנה מעולם:
א' שתקת בו אי לא מהדרנא שוקא זבורית לקמיה. אע"ג דבלאו הכי אבא וקא
 מיוזבורית מ"מ לא מקיא למימר ליה ליה תהדר כיון שאין מפקיע בתו אבל ב"ח לא מצי למימר דלשקול בזבורית משום דאי שתקת דכין דנפקיע בתו מצי א"ל לכי תהדר דתא השקא נמי
 מיוזבורית אתה רוצה ליטן לו לכך לא פריך בקמאי אלא מנזקין ולא מביח דפרישת קאמטור ונעי תוספות יבמות ל. ד. ה. דאמר:

בבא קמא. ארבעה אבות נזינקין – פרק ראשון דף ט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (טסוינזולץ) – ר"ן רש"י

1 עסקין. עררין לומר שקבל האי חייתא דקמרי. שק קאשרה מלא רוח. ואיכא דאמרי
2 אפילו באחריית נמי. אפי' קבל אחריית עליו דרש לומר הואיל וסופו לחרור עליו עבשיו
3 נמי יחרור וישלמה אפיה אתי וכול לחרור. בדאמי ליה. מוכרי אחו' טריפה. שכתבו לך
4 ב"ד שטר טריפה שברון נטלו ממך ואשלים לך רב. הונא אמר. לא שקמיא קראי ודלעיל
5 כסף ומטב דרכי קאמר ורנאן או כסף יתן לו

6 או מיטב שדחתי והא דלא איירי רב הונא עד
7 הקא משום דבעי דאסקו למילתא דרבי
8 ישמעאל ורע דבעי לעיל כשהן שמן אותו
9 (ביטוי) בשלחן תן שמן רב ורבי הקא קמרי
10 ואילו: שיה כסף. ואת אמרת כסף בדרית ליה.
11 לא כסף ולא שדות: מתי דתיפא אמרין ליה
12 למוסיף: מתי ליה. סובין כסף ואינין ליה
13 כסף קמל: ל' לענין מיטב. דאפי' יש לו עדיית
14 מסלק כסףא אי בעי: היינו דרב הונא. ודנה ליה
15 לעומר וכן אמר רב אסי: ונטל קרקע. בשביל
16 חובות אביתם: דאילו: האי. את ושקלי פלגא
17 בכפסם. עם אחיו היינו דקאמר הרי תן כפרקע
18 דבעל כפסין נמי יתעב חצי חובו של אביה: ויה
19 למוסיף: אל לא ברא. חתמה כלומר בעל כפסין
20 לא היה ברא לפירוט חוב אמי אבל בעל קרקע
21 הרי ברא: איכא דאמרי. דלמירך גיסא פרעין
22 דבעל כפסין לא ליהיב דאמר ליה לבעל קרקע
23 לרבי שיקי: כפי: ל' לשני אתיין שחלקי. קרקע: ויה
24 ב"ח ונטל חלק האהר. דמשלם לו האחר חצי
25 חלקו או קרקע או מסלק ליה בזוי היינו הרי תן
26 כפרקע דמי: מסלק ליה בזוי בכפרקע בפלה
27 מחלוקת. אותה חלקהו בנייה חזורים וחולקים
28 בשוה חלקה הנשאר: ויה. אבי: רביע כפרקע
29 יחיד: לו רביע חלקו או קרקע או מעות ורביע
30 כפרקע. או רביעית במעות כמו דתנן בבימות דף
31 ג: חלן ויעשה בה מאמר ונתן לו ובעל: ב' יורשים
32 דמי. ועל שניהם לפירוט חלקה מחצית חלק
33 יחיד: לא אי' פלקוחות דמי. ואין לו עליו כלום
34 חלקה רביע מאותו חלק המנועי: ויה: רביע בחל
35 כסף ומתן וכל ממתן המוסק כסף וחולקים ואין
36 נטל נמו אלא רביע חלקה וכול לטקס או
37 כפרקע או במעות. ל' ארביע במעות ממש לכד
38 רביע כפרקע והינו הרי תן כפרקע מספקא ליה
39 אי ביהושע דמי ותיב לחזור או מחצית חלק
40 קרקע ולא: כול לטקס במעות או פלקוחות דמי
41 ומיהו בלוקח באחריית דמי ותיב לחזור לו
42 מחצית מה שאיבר אכל במעות: כול לטקס
43 כפרקע: יחיד: רביע כפרקע ביהושע ורביע
44 במעות כמכור באחריית ולשון ראשון שמתיה:
שליש

1 ויצאו עליה עסקין. פירוש עוררם אבל אין לפרש אנסיס דא"כ אפי' באחריית מהשתוקק
2 בה אמאי: כול לחזור לימא ליה מלך גורם. משהחזיקה ין אין: כול לחזור. פ"ק
3 דבמי דהי פ"רשי אע"ג שלא נתן מעות דקרקע נקבית בחזקה וקשה אמאי נקט חזקה
4 יותר מכסף ושטר ועד מאי קמי' בעי מאימתי וקשה תורה נתיחיה ויה פ"ק חזקה תביים (כ"ב
5 דף ע"ג פ"ר) ונדר ויה נדר ויה נקבי אע"ג טפ
6 מבשאר דחתיך ועד דרייש אמרייה משמע
7 דריקה בעלמא שדילך כטיב המצרים ונראה
8 לפרש דמיירי שנקנאו בקנן גמור בחליפין או
9 בשטר או בחזקה או רפס בה פורמא ודעתי של
10 אדם אע"פ שנקנאו בקנן גמור אם יקאו עוררין
11 כול לחזור בו כל זמן שלא עליו אמריי השדה
12 לארכה לרזקה לרזאה עניין השדה והניט
13 דרייש אמריי ובלא נתן מעות איירי דאין בנתן
14 מעות איירי אפי' באחריית נמו אמאי: כול לחזור
15 בו מהשתחוק בה וכי לעולם: כול לחזור בו ואת
16 ולמאי ליה שטר ארעא בזון ויל כפי שחזול
17 אי נמי כיון שיקנאו עליה עררין אין שוה כמנ
18 שהקנה שיה בשעה שנקנאו
19 רב הונא אמר או כפק או מיטב. פ"ה אע"ג לתרין
20 קראי ולעיל וצ"ל שלא הספיק לסיים דבריו
21 עד שהקשה לו ואת יורסיי אמר רב הונא וקאי
22 במיתוהין דתנאי במיטב הארץ ואמר רב הונא
23 דלא וקאי מיטב אלא או מיטב ובספר רב
24 אלמס פירש דרב הונא בריה דרב יודישע ורב פפא
25 דלעיל וזו פלגי ארבי חונא דנקא דאמיה סבר
26 כל מילי מיטב הוא אפי' סובין רב הונא סבר ולא
27 הוי מיטב אלא או כפק או קרקע וספק רב פפא
28 ורב הונא בריה דרב יודישע שדם בתראי רות
29 או סובר כן דמפרש יש ג' דיען בנזקין או כסף
30 או מיטב ואי לית ליה אפי' סובין ובה א' אתא ליה
31 וחי' לא מצי לטקס אלא בזוי כדמוכח בהכותב
32 (מכותב דף ט"ז) גבי דאמור חולה מעתיב בכרך
33 וקרו ואי לית ליה וחי' לא יתא וחי' דיל טרד וזבין
34 ואינין וחי' כדאמר התם ולקח עשומא מקמי
35 מקח טעות כמו כן דעי באמרינו לקחן בפרק
36 הקהר דף ס"ז (שם) ופועל אי' לית ליה לבעל
37 דבית וחי' אמר ליה דיל טרד וזבין ואינין וחי'
38 כדמוכח בהבית והעלייה (ב"מ דף ק"ה) דאין: כול
39 לומר לו טול מה שעשית בשכרך. פשיטא
40 האי ברא והאי לאו ברא. ואת אבאי פשיטא ליה
41 והא שמואל אמר בסמוך קמי' בן ונטל חלקו של
42 אחד מתם ויהר ויל כשהקנה קרקע וקא את
43 ליה דומיה דשרים עומדים כספק זה מנו זה ועל
44 דעת כן חלקו דמי שפסיד: ופסיד אכל הקא לבעל
45 הקרקע כספק ולא בעל הכפסין דטלטלי דחתי
46 לא משתגברו לבית פשיטא דעל דעת כן וזקס

שאם יפסיד בעל הקרקע יחזור על בעל כפסין:

1 **זכרון** חלקו של אחד מנמא. הוא תאם אמר כל אחד תיב לפירוט חוב אביתן ואל: כול לטול חלק האחד ברוקניי פ"ק ש נותלין (כ"ב דף ק"ה) יצא עליהם שטר חוב כבוד ותן פי שנים
2 ורש לומר דמיירי הקא שעשאו אפתיק.

3 **רב** אמר בטלה מחלוקת. משמע על מצי לטקס בזוי מוקאמר בטלה מחלוקת ותימה מיש מרבי אפי' דאת ליה ביכול לטקס בזוי באתור רביע שנטל מכה ורשה ידע לומר
4 דרב אסי סבירא ליה דאפילו הווי יורשים מצי לטקס בזוי משום דאמר ליה אגא לבעל חוב נכל מסלקא בזוי ורב אין חישש לאותה כמבא ואע"ג דמיירי בשעשאו אפתיק.
5 לא מיירי כעין אפתיקי והתקבל בי"מ דף ק"י) דמשמע התיב דלא מצי מסלק ליה בזוי ואם תאמר נכל מקום יתן מעות ויפדו הקרקע כמבא בזוי דבוקיאתן לן פ"ק המפקדי (שם
6 דף לה) דשקא תהרא לעולם ויש לומר דתפא מנה דתיב דוקנא או אורתיא דאמר התם דלא דורא.

7 **ב' יורשים** הווי. הווי פלקוחות באחריית הווי אמאי בטלה מחלוקת ישלם לו מעות: רב אסי מספקא ליה כו. בלשון ראשון פ"ה שנטל חלקו בזוי משום דמספקא ליה אי
8 בירושן והווי אי פלקוחות שלא באחריית הווי וקשה מגיל למרא שמשפקא ליה לרב אסי בכל בירושם דלמא פשיטא ליה ליה דלא בירושם נגזרו אלא כספקא ליה אי הווי פלקוחות
9 באחריית או פלקוחות שלא באחריית לכך נראה בלשון אחרון. הל' נטל רביע כפרקע ורביע במעות. דלא שייך ביה המוציא מחבירו עליו ור'איהו.

1 אילימא שליש ביתו. משמע דאי צריך לקבוע לה קמנו לקנות אחרונא אפילו לא ימצא
2 בפרות והדיא מפרה עוברת ואפילו שליש ביתו משמע ולא מחייב ואמרין נמי
3 (כתובות דף ג) המבוא לא יבואו יותר מחומש ובסוקה (דף טא) חשיב ליה רבתיא דר"ג
4 שקנה אחרונא באףגו זהו:
5 אילו

6 איתרמיא ליה. אפילו מיירי בעשרייתא
7 דרבי כדאשכחן בפרק מיאת האשה
8 (כתובות דף סה) מ"מ דוגו שלא היה חייב לקבוע
9 עד שליש במצות. פירוש שאם מצא אחרונ
10 באנו כמו ששיערו החכמים ואחד גדול
11 ממנו שליש יקנה:
12 משל

13 הכהיה. אוכל פירות בעהדיז וקמין קיימת
14 לו לעתיד. **בשור** קשור ובור מוכסה
15 פי כראוי דאי בשלא כראוי לאו כלום היא ועוד
16 מפרקינן מ"ש הקא כלומר ובשנים היה להם
17 לפיכך מחדיר מוקף לה בשור מותר ובור מגולה
18 **שור** עבד לנתוקי. פ"ש"י בלא מרש דרבי
19 לתעובי מאליו וכן בור דרבו לתעורי מאליו
20 וקשה דרבי כקשור ובסוקה כראוי מיירי כדפירש
21 ולקמן (דף ג) תנן בחדש כראוי פטור ורמ"א
22 לפ"ש ודרבו לתעובי ע"י חרש קאמר דגרע
23 משום דקטר לחרש אבל גזלה לא גרע כי
24 דאי דרבו ללבות גזלה כמו שדרבו לתעובי שור
25 ולתעורי בור בדקיה דשביק לה חרש מעמיא
26 עמאי ואזיל.

27 ור"דבי יתקן דאמר אפי מסר לו שלחבת פטור
28 כ"י. תימה מ"מ קשה ליה הא שלחבת
29 לרבי יתקן כמו גזלה לר"ל ובשור קשור ובור
30 מוכסה יבול לתעמרו מעומם דרבי עבד לתעובי
31 ולתעורי כמו שאמר לר"ל ור"ל דמשמע לו
32 דיעמא דרבי יתקן דפטר מותם שהשקט שור
33 ואין הקטן עושה הדין אלא אדרבה עושה שמירה
34 ותשקט נחאל דלא תיפסק לרבי יתקן ומוקף לה
35 בשור ובור מגולה אמאי נקט עסקן לחישי
36 והא בלא מסר מני חייב דנקט מסור לרבותא
37 אע"פ שקשה שמירה קנת ובתאי בקרא פליג
38 אריש קשור.

39 **חומר** בשור. האי שייך בן פרמוכח
40 מבקלה שמתתן. **וירדכו** ליתך
41 ולחזיקי. האי אית חשיב שהוא בעיז היים מה שאין
42 כן בבור משום דרבי בכלל ודרבו ליתך ולחזיקי
43 ובתוניה לחזיק לא שרין לשתני גבי בור שאין בעלי
44 חזיה:
45 מה שאין כן בבור. שאין משלם מות וכן אש
46 דקתני כמפור שטאבי כ"א אית ונתק

47 משור ונתחייב בכופר ואף על גב דאיכא למימר
48 שכן ב"ד אית מסקנין לקמן בפרק ביצה דף כ"ב) דאיכא בפרך בנעל שגמ מעיה וילפניו רגל
49 ממך ולא פרטינן מה לצון שכן מותרת לחזיק הדין בדרור חי' ולמי דרש אש ובור פטורין
50 דדרשין עליו ולא על בור. גזיו על אש בהדרשין לקמן בסוף ביצה (שם) עליו ולא
51 על האדם א"ר שור ולא אדם דרתיב בבור למ"ל ח"ל מעליו ויש לומר דאיצטרך שור
52 ולא אדם לפטור בעד שנפל בתוכו או עבד כוכבים הקנה לשראלי.

1 שליש ביתו. שהיב אדם לקבוע במצות לוקח או צריצא או ספר תורה שליש מה שיש לו:
2 בהדורו מנהו עד שליש במקומו. שאם מוצא ב' ספר תורות לקנות ואחד מהן מתיב
3 ויסיף שליש הדמים וקח את התורה דמנאי (שבת דף קלג) זה אלי ואנוהו התנאה לפניו
4 במצות עשה לך טרף תורה נאה לולב נאה מלית נאה צריצת נאה שליש מלניו. ובגון אם
5 הקטן נמכר בששה יסופי דפי דמי דרתינן ורתינן שליש
6 מלניו שליש שבתוך הדמים וקח את התורה:
7 שליש מלניו. הדמים יתקול לשנים ויסיף חלק
8 שליש משלו ורתינן אם קטן נמכר בששה יסופי
9 שליש דרתינן וקח את הגדול בששת עד
10 שליש משלו. ורתינן אותו שליש ויסיף בהדור
11 במצוה משלו הוא שאינו נפרע לו בחייו
12 כדארמין היום לעשותם ולא היום לטול שברם
13 (ע"ו דף ג.) מפאן וזילי. מה שיוסיף בהדור יותר
14 על שליש יפרע לו הקב"ה בחייה: **מתני'**
15 שחבתי בשמירתי. שיתחייבו לשומתי: הכשרתי
16 את נוקי. כלומר אם הויב הכשרתי ודמתי אותו
17 הדיק שלא שמרתיו נפח. כן מציאתי לישאן
18 אחרונא הכשרתי את נוקי עליו לכחשיב ולתקן
19 את נוקי כלומר אני חייב לשלם. מפי מור"ה
20 הכשרתי במקצת נוקי הבתי בתשלומי כ"ו. האי
21 הכשרתי לא דמאי להכשרתי קמא דקא ודאי
22 ודמתי הוא כלומר אם ודמתי את מקצת נוקי
23 אע"פ שלא ודמתי כולו הבתי לשלם את נוקי
24 בתכשרי ליל נוקי כאלו ודמתי כולו ובקרא
25 מפרש היכי דמי נכסים שאין בהם מעילה
26 כלומר אם הוקחי נכסים שאין בהם מעילה אני
27 ותיב בשלם אבל את הוקחי נכסי הקוש אפי
28 חייב דנפקין לן כולוהו נוקין משור רעהו: של גבי
29 בירתי. לאפקי נכרי דאנוי חייב מנזקי: ונכסים
30 המיוחדים. שיש להם בעלים לאפקי דרפקי
31 שאנו הוקחי נכסים דרפקי פטור ובקרא מפרש
32 לה וכלל מילום. ק"ב הפודי כמו שהודיק נכסיו
33 דאנו נכסי בני הברית ואת נכסיו שמתחייבין חזין
34 פרשות פייחותי לשיקין. שאם נכנס שורו
35 ניזק ברשות המדיק והדיק שור של מדיק פטור
36 דאמר ליה תרין ברשותי רנא בעי ורשותי וניזק
37 והדיק. מפרש בקרא: כשהדיק חייב פייק. האי
38 דרשין ק"ב בריש פירקין לאחניו ק"ן ובשבותי
39 ק"ב הפודי דרישא לא ורשין ליה דלא ימדה
40 דאית: **גמ'** מה שאין כן בבור. כדמפרש לקמן
41 ותיב. שאנה בעוברת אלא אם כן ליתר אותה
42 שלחבת. שמיסר אור מלוכה ליתר דפטור
43 בתמידי: ודאמר ריש לקיש. בתוכנס צאן לדיד
44 ולקמן נטו: לא שנו. והדושה הבעיה הדי שר
45 שושה וקטן דפטור מדניו אדם: אלא בששפי' לו
46 התולת וליבה. אותה החרש גרי הדיקא. מבורך

1 אילימא שליש ביתו אלא מעתה אי איתרמי ליה
2 תלתא מצותא ליתובי לכלויה ביתיה אלא אמר ר'
3 ור"א בהדור מצוה עד שליש במצוה פני רב אישי
4 שליש מלניו או שליש מלכר תיקו במערכא אמרי
5 משמיה דרבי ור"א עד שליש משלו מפאן ואילך
6 משל הקב"ה: **מתני'** כל שחבתי בשמירתי הכשרתי
7 את נוקי הכשרתי במקצת נוקי חבתי בתשלומי נוקי
8 בהכשר כל נוקי נכסים שאין בהן מעילה נכסים
9 שהן של בני גויי נכסים המיוחדים וכלל מקום
10 חזין פרשות המיוחדות לפחות ורשות תפוק
11 כשהדיק חב המדיק לשלם תשלומי נוקי במיטב הארץ:
12 **גמ'** ת"ר כל שחבתי בשמירתי הכשרתי את נוקי
13 ביצד שור ובור שפסקין לחרש שוטה וקטן והדיקו חייב
14 לשלם מה שאין כן באש במאי עסקין אילימא בשור
15 קשור ובור מכוסה דכחותה גבי אש גזלה מאי שגא
16 הקא ומאי שגא הקא אלא בשור מותר ובור מגולה
17 דכחותה גבי אש שלחבת מה שאין כן באש דפטור
18 והא אמר ריש לקיש משמיה דהוקף לא שגא אלא
19 שפסור לו גזלה וליבה אבל שלחבת חייב מ"ט דקא
20 כרי הדיקא ועולם בשור קשור ובור מכוסה דכחותה
21 גבי אש גזלה ודקא אמרת מאי שגא הקא ומ"ש
22 הקא שור דרביה לתעובי בור דרביה לתעורי גזלה
23 כמה דשביק לה מעמיא עמאי ואולא ור"ל ויתקן דאמר
24 אפילו מסר לו שלחבת נמי פטור דכחותה הקא בשור
25 מותר ובור מגולה מ"ש הקא ומ"ש הקא התם צבתא
26 דררש קא גרים הקא לא צבתא דררש קא גרים ת"ר
27 חומר בשור מכבור חומר בבור מבשור חומר בשור
28 מכבור שהשור משלם את הכופר חייב בשלשים של
29 עבד נגמר דינו אסור בהנאה וירדכו ליתך ולחזיקי מה
30 שאין כן בבור חומר בבור מבשור שהבור תחילת
31 עשייתו לוקח ומועד מתחילתו מה שאין כן בשור
32 חומר

33 הדיקו לכל שהיא מומנת לתחוקי כ"י. ממוקן שור דרביה לתעובי. וזהו ליה לאסוק
34 ארעתיא שאפילו אין החרש מתירו סופו לתמיר אפי' עצמו הלכך שמירה רעועה היא
35 ואפילו מתירו חרש חייב בעל השאר. ליתור. לבלול הלכך שמירה רנא היא אפילו גלויה
36 חרש בעל הבור חייב לשלם שלא שפורי כראוי מעמיא עמאי ואולא. ומאי דליבה חרש
37 לא רמיא עליה דבעל גזלה לאסוק ארעתיא: ור"דבי ויתקן דאמר. בתוכנס אפילו מסר לו
38 שלחבת שור והשתא מוקי לה דקתני מה שאין כן באש בשלחבת ודכחותיה ומתיב
39 גבי שור ובור בשור מותר ובור מגולה מאי שגא כ"י. הקם. גבי בעירה צבתא דררש קארים.
40 איתוניה של חרש וקמה הבער שהוא נתלה וחלוקיה לרדיש הקא לא צבתא דררש חייב צבתא.
41 איתוניה וכו' מילשין צבתא
42 שקורין טניילא. ש"ל גרי' וקוא: יחדיו של חרש שנתחיד עם השלחבת ונתלה ולשון צוחתא שאלאש כדארמין ליתור צוחתא לחרבו (כ"ב דף כ"א.) כופ"ה. במועד שהמית כן וחרין
43 אסור בהנאה. אם המית אדם ברובת ובעל השור נקי כאדם שאומר לחבירו מלתי יקא נקי מנכסיו ואין לו בן תנאה: מה שאין כן בבור. שאין בעל הבור חייב בתשלומי מיתת אדם
44 כדארמין שור ולא אדם.

45 מה

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51

בְּטָבוֹל יוֹם. דְּתַנְיִנֵּן תַּמּוֹן: בְּשֵׁר הַקּוֹדֵשׁ שְׁקָרָם עָלָיו הַקּוֹפָה, הָא שְׂאָר כֹּל הַקּוֹפָה – הַיּוֹבּוֹר. וְאִין סוֹפָה לְהַתְּכוּ? וְאִין חַיִּיבִים בַּחֲלָה! דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָעוֹשֶׂה עִישָׂה עִישָׂה עַל מִנְתָּ לְחַלְקָהּ בְּצֶק – פְּטוּרָה מִן הַחֲלָה.

מַהוּ שְׂוִירְתָּהּ? רַב הוֹנָא אָמַר: אִם אֹמַר אֶת: הַשִּׁיפוֹן מִין בּוֹסְמִין – מִצְטָרֵף עִם הַחַיִּיבִים. שְׂוִירְתָּהּ שׁוֹעֵל מִין שְׁעוּרִין – אִינוּ מִצְטָרֵף עִם הַחַיִּיבִים. רַבִּי יוֹחָנָן בְּן נַרְי אֹמַר: שְׂאָר הַמִּינִין מִצְטָרְפִין – זֶה עִם זֶה.

[דף כ"ג ע"א]

אֵית תַּנְיִ תַּנְיִ: כֹּל הַמִּינִין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, עַל דְּעִתִּיהָ דְּהַד תַּנְיִיא בְּרִיא, מַה בֵּין נְשׁוּף מַה בֵּין בְּלוּלָה? אָמַר רַבִּי יוֹדָן אָבוּהּ דְּרַבִּי מַתְנֵיהּ: כְּשֶׁחֲלָקוֹן וְהוֹסִיף עָלֵיהוֹן נְשׁוּבִין – תַּיִבִּין. בְּלוּלִין – פְּטוּרִין.

הַלְּמָה ב'

מתני' שְׁנֵי קַבִּין וְקַב אֶרְזוּ, וְקַב תְּרוּמָה בְּאֻמְצָע – אִינוּ מִצְטָרְפִין. דְּבַר שְׁנֵיטְלָה חֲלָתוּ בְּאֻמְצָע – מִצְטָרְפִין, שְׁכַבְרָה גְּתֻחִיב בַּחֲלָה.

קַב חֲדָשׁ וְקַב יָשָׁן שְׁנַשְׁכּוּ זֶה בְּזֶה, רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אֹמַר: יוֹזֵל מִן הָאֻמְצָע. וְחַכְמִים אוֹסְרִין. הַנּוֹטֵל חֲלָה מִן הַקַּב, רַבִּי עֲקִיבָא אֹמַר: חֲלָה. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: אֵינָה חֲלָה. שְׁנֵי קַבִּין שְׁנֵיטְלָה חֲלָתוֹן שֶׁל זֶה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וְשֶׁל זֶה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, הָזֵר וְעֵשְׂאֵן עֵשָׂה אַחַת – רַבִּי עֲקִיבָא פּוֹטֵר, וְחַכְמִים מְחַיְבִין. נִמְצָא אֹמַר: הוֹמָרוּ – קִילוּ.

גמרא נִיתְנִי אוֹרְזוּ וְלֹא נִיתְנִי תְּרוּמָה! אֵילוּ תַנְיִנֵּן אוֹרְזוּ וְלֹא תַנְיִנֵּן תְּרוּמָה, הוֹינֵן אֶמְרִין: אוֹרְזוּ, עַל יְדֵי שְׂאִינוּ מִמֵּינוּ – אִינוּ מִצְטָרְפִין. תְּרוּמָה, עַל יְדֵי שֶׁהִיא מִמֵּינָה – מִצְטָרְפִין, הוֹי צוֹרְכָה מִיתְנֵי תְּרוּמָה. אוֹ אֵילוּ תַנְיִנֵּן תְּרוּמָה וְלֹא תַנְיִנֵּן אוֹרְזוּ, הוֹינֵן אֶמְרִין: תְּרוּמָה עַל יְדֵי שֶׁהִיא אֵינָה נִגְרַרְת – אֵינָה מִצְטָרְפֶת. אוֹרְזוּ, עַל יְדֵי שֶׁהוּא נִגְרַר – מִצְטָרְפִין. הוֹי צוֹרְכָה מִיתְנֵי

[דף כ"ג ע"ב]

אוֹרְזוּ, וְצוֹרְכָה מִיתְנֵי תְּרוּמָה.

קַב אוֹרְזוּ – אִינוּ מִצְטָרְפִין. קַב מְדוּמָע – אִינוּ מִצְטָרְפִין. קַב תְּרוּמָה – אִינוּ מִצְטָרְפִין. קַב תַּגּוּי – אִינוּ מִצְטָרְפִין. קַב מִין אַחֵר – מִצְטָרְפִין. קַב אִשָּׁה אַחֲרַת – מִצְטָרְפִין. קַב חֲדָשׁ – מִצְטָרְפִין. קַב דְּבַר שְׁנֵיטְלָה חֲלָתוֹ מִן הָאֻמְצָע – מִצְטָרְפִין. וְרַבִּי בּוֹן בַּר חֵיִיא בְּעֵי: קַב חֲלָה מַהוּ שְׂוִירְתָּהּ? תַּנְיִ רַבִּי חֲלָפְתָא בְּן שְׂאוּל: קַב הַקּוֹדֵשׁ – מִצְטָרְפִין. קַב חֲלָה – אִינוּ מִצְטָרְפִין. מַה בֵּין הַקּוֹדֵשׁ וּמַה בֵּין חֲלָה? הַקּוֹדֵשׁ – רְאוּי לְפָדוּתוֹ וְלַחַיִּיבוֹ. חֲלָה – אֵינָה רְאוּי לְפָדוּתָהּ וְלַחַיִּיבָהּ.

חֲצִי קַב הַטִּים וְחֲצִי קַב שְׁעוּרִין וְחֲצִי קַב בּוֹסְמִין – נוֹטֵל מִן הַבּוֹסְמִין לְפִי מַה שֶׁהוּן. קַב הַטִּים וְקַב שְׁעוּרִין וְקַב בּוֹסְמִין – תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַה שֶׁהוּא. לֹא אָמַר אֶלָּא קַב חִטִּים קַב שְׁעוּרִין וְקַב בּוֹסְמִין בְּאֻמְצָע. הֵא קַב הַטִּים וְקַב בּוֹסְמִין וְקַב שְׁעוּרִין בְּאֻמְצָע – לֹא בְדָא.

רַבִּי בּוּן בַּר חֵיָא אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָה: חֲבָרוּן דְּרַבְנִין בְּעֵי: מַה בֵּין בּוֹסְמִין בְּאֻמְצָע, מַה בֵּין שְׁעוּרִין בְּאֻמְצָע? רַבִּי בַּחֵן בְּשֵׁם רַבְנִין דְּקִיסְרִין: אֵין הַבּוֹסְמִין מוֹצְרִין עִם הַחִטִּים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּמִינוֹ, אֶלָּא שֶׁהוּא מוֹדְפָה לוֹ. מִכֵּיּוֹן שֶׁהוּא רְחוּק מִמֶּנּוּ – אֵינוֹ מוֹדְפָה לוֹ.

רַבִּי יוֹנָה בְּעֵי: אַף לְעֲנִיין מַעֲשֵׂר בְּהֶמְהָה כֵּן? כֶּמֶה דְּתִימָר תַּמּוּן: הָיוּ לוֹ חֲמֵשׁ חַיִּיב בְּכַפֵּר חֲנִינְיָא, וְחֲמֵשׁ חַיִּיב בְּכַפֵּר בְּנוֹתְנִי, וְחֲמֵשׁ פְּטוֹר בְּצִיפּוֹרִין. כֶּמֶה דְּתִימָר תַּמּוּן: דְּכָר

[דף כ"ד ע"א]

שְׁנֵי מִטְלָה חֲלָתוֹ מוֹאֲמָצָע – מוֹצְרָף. אוֹף הֵבֵא בָּן. אֵין תִּימָר שְׁנֵייהּ הִיא חֵלְה שֶׁהִיא בְּנִשּׁוּד, וְהָתֵן שִׁשָּׁה עֶשֶׂר מִיל לֹא בְּנִשּׁוּד הוּא! מוֹצִינוּ חֵלְה מוֹהֲלָכָה. לֹא מוֹצִינוּ מַעֲשֵׂר בְּהֶמְהָה מוֹהֲלָכָה.

יֵאוֹת אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֲלָא! בּוֹסְמִין וְחִטִּים – שְׁנֵי מִינִים הֵן. עַל יְדֵי שֶׁהוּא מוֹדְפָה לוֹ – אֵת אֹמֵר מוֹצְרָף. הֲדֵשׁ וְיִשָּׁן – לֹא כָּל שְׁכָן. אָמַר רַבִּי הִילָא: טַעֲמָא דְּרַבְנָן, בּוֹסְמִין וְחִטִּים – שְׁנֵי מִינִין, וְאֵין בְּנֵי אָדָם מוֹעִין לֹמַר שְׁתוֹרְמִין וּמַעֲשֵׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. הֲדֵשׁ וְיִשָּׁן – מִין אֶחָד הוּא, אִם אֵת אֹמֵר כֵּן: אַף הוּא סָבַר לֹמַר: שְׁתוֹרְמִין וּמַעֲשֵׂרִין מִזֶּה עַל זֶה.

רַבִּי עֲקִיבָה מוֹדְפָה לָהּ לְפִירוֹת שְׁלֵא נִגְמְרוּ מְלֹאכְתָּן. עֶבֶר וְהַפְּרִישׁ מִהֵן תְּרוּמָה – הָרִי זוֹ תְּרוּמָה. וְרַבְנִין מוֹדְמִין לָהּ לְתַבּוּאָה שְׁלֵא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ. עֶבֶר וְהַפְּרִישׁ מִמֶּנָּה חֵלְה – אֵינָה חֵלְה. הָרִי לֹמַר: אֵינָן דוֹמִין לֹא לְפִירוֹת שְׁלֵא נִגְמְרָה מְלֹאכְתָּן וְלֹא לְתַבּוּאָה שְׁלֵא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ. אֶלָּא רַבִּי עֲקִיבָה מוֹדְפָה לָהּ לֹאֲמַר: "הָרִי זוֹ תְּרוּמָה עַל הַפִּירוֹת הָאֵילוּ לְכִשְׁיִתְלָשׁוּ" וְנִתְלָשׁוּ. וְרַבְנִין מוֹדְמִין לָהּ לֹאֲמַר: "הָרִי זוֹ תְּרוּמָה עַל הַפִּירוֹת הָאֵילוּ לְכִשְׁיִתְלָשׁוּ".

הוּוֹן בְּעֵי מִימָר: מַה דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָה נוֹטֵל חֵלְה מִקַּב חֵלְה – מוֹהֲלָכָה. הֵא מוֹדְבַר תּוֹרָה – לֹא! מִן מַה דְּתַנִּינָן: רַבִּי עֲקִיבָה פּוֹטֵר, וְחַכְמִים מוֹחִיבִין, הֲדָא אָמַרְהּ: אִפִּילוּ מוֹדְבַר תּוֹרָה.

נִמְצָא הוֹמְרוֹ קוּלוֹ. אֵית תַּנְיִ תַּנְיִ: קוּלוֹ הוֹמְרוֹ. מֵאֵן דְּאָמַר הוֹמְרוֹ קוּלוֹ – רַבִּי עֲקִיבָא. קוּלוֹ הוֹמְרוֹ – רַבְנִין.

הַלְכָה ג' מִתַּנְיִ נוֹטֵל אָדָם כְּדֵי חֵלְה מַעֲפָה שְׁלֵא הוֹרְמָה חֲלָתָהּ, לְעִשׂוֹתָהּ בְּטַהֲרָה, לְהִיּוֹת מִפְּרִישׁ עֲלֶיהָ וְהוֹלֵךְ.

חֲלַת דְּמֹאֵי – עַד שֶׁתִּסְרַח. שְׁחַלַּת דְּמֹאֵי נְטִילַת מִן הַפְּהוּר עַל הַטְּמֵא, וְשְׁלֵא מִן הַמִּקְוֵה.

[דף כ"ד ע"ב]

גמרא מהו "עד שתסרח"? מאוכל אדם, או עד שתפסול מאוכל הפלג? נישמענינה מן הדא: נסרחה מאוכל אדם – מטמא טומאת אוכלין, ושורפין אותה בטומאה. מטמא טומאת אוכלין, ואת אמרת מאוכל אדם? אלא מאוכל פלג. הדא אמרה: שתורמין מן הרע על היפה. ואתניא ביי דמר רב שמואל בר רב נחמן בשם רבי יונתן: שתורמין מעלי איסתפניני על האיסתפניני במקום שאוכלין אותה. כהדא גמלייל זוגא, אינשי מתקנה איסתפניניתיה, אתא שאל לרבי יוחנן. אמר ליה: אית תמן קניבה? אפריש מן קנובתה.

[דף כ"ה ע"א]

תני: תרומת מעשר של דמאי, איתא חמי: תרומת מעשר של וודאי נישלת מן הפהור על הטמא. תרומת מעשר של דמאי – לא כל שפן! אמר רבי יוסי: בספק תרומה גדולה אנו קיימין. ספק הפריש תרומה, ספק לא הפריש. כמה דתימר: מן הדמאי על הדמאי – תרומה, לא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות, ואמור מן הדמאי על הדמאי בן! אמר ר"ש בר בסנא: כאן – ברוצה לאוכלה. כאן – ברוצה לשורפה.

הלכה ד' מתני' ישראל שהיו אריסין לגוים בסוריא, רבי ליעזר מחייב בפירותיהן במעשרות ובשביעית. ורבן גמליאל פוטר. רבן גמליאל אומר: שתי חלות בסוריא.

[דף כ"ה ע"ב]

ורבי ליעזר אומר: חלה אחת. אחוז קולו של רבן גמליאל וקולו של רבי ליעזר. חזרו לנהוג בדברי רבן גמליאל בשתי דרכים.

רבן גמליאל אומר: שלש ארצות לחלה. מארץ ישראל ועד גזיב – חלה אחת. מגזיב ועד הנגה ועד אמנם – שתי חלות. אחת לאור, ואחת לכהן. של אור – יש לה שעור. ושל כהן – אין לה שעור. מהנגה ומאמנם ולפנים – שתי חלות. אחת לאור, ואחת לכהן. של אור – אין לה שעור. ושל כהן – יש לה שעור. ומבול יום אוכלה. רבי יוסי אומר: אינו צריך טבילה, ואסורה לזבין ולזבות, לנידות ולזולדות, ונאכלת עם הזר על השלחן, ונתנת לכל כהן.

אלו נותנין לכל כהן, התרמים, והכבדות, ופדיון הבן, ופדיון פטר חמור, והזרע, והלחיים, והשיבה, וראשית הגז, ושמן שריפה, וקדשי מקדש, והביכורים. ורבי יהודה אומר בביכורים. פרישני תרומה – רבי עקיבא מתיר, והכמים אוסרין.

גמרא רבי אבהו בשם רבי יוחנן: לא חייב רבי ליעזר אלא בחכירי בתי אבות, כגון מהליז דבית רבי. תני רבי הלפתא בן שאול: קנס קנסו רבי ליעזר. מה נפק מביניהון? ארים לשעה. מאן דאמר קנס – חייב. מאן דאמר בחכירי בתי אבות – פטור.

הלוקח מן הנהנתום בסוריא – צריך להפריש חלת דמאי; דברי רבן גמליאל. וחכמים אומרים: אינו צריך להפריש חלת דמאי. אמר רבי חנניה קומי רבי מנא: ויאות אמר רבן גמליאל! מה טעמהון דרבניו? אמר ליה: בשם שלא נחשדו ישראל על תרומה בארץ, כך לא נחשדו על חלה בסוריא.

רבי אבון בר חייא בעי: כמה דאת אמר: שתי חלות בסוריא, ודכוותה שתי תרומות בסוריא; אמר רבי חגי: חלה – אין אהריה כלום. תרומה – יש אהריה כלום. אם אומר את פן, נמצאת אותה תרומה שהוא מפריש – טבולה למעשרות. ביקש רבי גמליאל ברבי להנהיג את הדמאי בסוריא, ולא הניח לו רבי הושעיה. אמר ליה: מעתה, יחישו הכהנים על חלתן.

מחלפה שיטתיה דרבי הושעיה! תמן אמר: אימת קדשים עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו מתוקן. וכא הוא

[דף כ"ז ע"א]

אומר הכן? אמר רבי בון בר חייא: אני אומר, אותה של אור נתן לו. אמר ליה רבי מנא: לא תני רבי הושעיה, אלא מעתה יחישו הכהנים על חלתן.

הלוקח מן הנהנתום ומן האשה שהיא עושה למכור בשוק – צריך להפריש חלת דמאי. מבעל הבית, והמתארח אצלו – אינו צריך להפריש חלת דמאי.

רבי יונה בשם רבי חנניה חברין דרבניו: כמתארח אצלו לעיסתו. אמר רבי יונה: והן שראו אותו מנגל אצל אחר. חוקת בעלי בתים בסוריא – אינו צריך להפריש חלת דמאי. אם ידע שרוב מכנסו משלז – צריך להפריש חלת דמאי.

רבי בון בר חייא בעי: ולית הדיא פליגא על רבי הושעיה? אמר רבי מנא: כאן – בודאי, כאן – בספק. רבי הונא אמר: ביני מתניתא, מנזיב עד הנקר, מנזיב עד אמנם. תני: אי זו היא הארץ, ואיזהו חוץ לארץ? כל שהוא שופע מטוורס אמנם ולפנים – ארץ ישראל. מטוורס אמנם ולחוץ – חוצה

[דף כ"ז ע"ב]

לארץ. הניסין שבים – את רואה אותן כאלו חוט מתווח מטוורס אמנם ועד נחל מצרים. מהחוט ולפנים – ארץ ישראל. מהחוט ולחוץ – חוץ לארץ.

רבי יודה אומר: כל שהוא כנגד ארץ ישראל – הרי הוא בארץ ישראל, שנאמר (במדבר לד, ו) וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול, זה יהיה לכם גבול ים. שבצדדיו מה הן? את רואה אותן כאלו חוט מותוח מקפליה ועד אוקיינוס. מנחל מצרים ועד אוקיינוס. מהחוט ולפנים – ארץ ישראל. מהחוט ולחוץ – חוץ לארץ.

אמר רבי יוסטא בר שונם: לכשיגיעו הגליות לטוורם אמנם – הן עתידות לומר שירה, שנאמר (שיר השירים ד, ח) תשוּרֵי מראש אמנה.

אית תנני תני: הירדן – מארץ ישראל. אית תנני תני: הירדן – מהוצה לארץ.

אית תנני תני: הירדן – גבול בפני עצמו. מאן דאמר: הירדן – מארץ ישראל, והערבה והירדן וגבול (דברים ג, יז). מאן דאמר: הירדן – מהוצה לארץ, והירדן וגבול אתו לפאת קדמה (יהושע יח, כ). ומאן דאמר: הירדן – גבול בפני עצמו. והוא שיהא במקום אחד.

תניא: ירדן שנמטל מזה ונתן לזה – מה שנמטל נטל. ומה שנתן נתן. ומה נן קיימין? אם במקום שהיה ארץ ישראל ונעשה בסוריא – הוקתו למעשרות ולשביעית.

רבי ירמיה, רבי אימי בשם רבי יוחנן. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: להקנות ולביעורין ולמעשר בהמה.

רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש: והוא שמשך עפר.

של אור – יש לה שיעור, שהוא דבר תורה. של בהן – אין לה

[דף כ"ז ע"א]

שיעור שהיא מדבריהן. ויפריש לאור ולא יפריש לכהן! שלא יהו אומרים: ראינו תרומה מהורה נשרפת. ויפריש לכהן ולא יפריש לאור! שלא יהו אומרים: ראינו תרומה ממאה נאכלת. מתוך שהוא מפריש שתיהן, לכשהוא בא לכאן הוא נשאל.

וזו וזו – מדבריהן הוא. מוטב לרבות בנאכלת, ולא לרבות בנשרפת.

אוף רבי יוסי מודי בה, הומר הוא בדבר שהמומאה יוצאה מגופו.

הורי רבי אבהו בבוצרה, שהיא צריכה רוב. אמר רבי יונה: מלמד שהיא עולה בפחות ממאה, ואינה נאסרת באחד ומאה.

אמר רבי זעירא: מתניתא אמרה אפילו באחד ואחד. דתנינן: ונאכלת עם הור על השלחן.

אמר רבי יוחנן: רבותינו שבגולה היו מפרישין תרומות ומעשרות עד שבאו הרובין ובטלו אותן. מאן אינון הרובין? תרומותיה.

רבי זעירא, רב יהודה בשם שמואל: חלת הויז לארץ ותרומת הויז לארץ – אוכל ואחר קד מפריש. רבי בא בשם שמואל: לא חשו אלא לתרומת דגן תירוש ויצהר. רבי הילא בשם שמואל: לא חשו אלא לתרומה בלבד. אבל לירקות, אפילו לתרומה גדולה – לא חשו. בהדא דתני: איסי בן עמיבה אומר: מעשרות לירקות – מדברייהן.

תני: חלת הגוי בארץ, ותרומת הגוי בהויז לארץ – מודיעין אותו שאינו צריך ואוכל. וניתנת לכל כהן, בין לכהן חבר בין לכהן עם הארץ. יש מהן נותנין לאנשי משמר. ויש מהן נותנין לכל כהן. הבכורות והביכורים – לאנשי משמר. ושאר כוליהן – לכל כהן.

רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא: מניין שהרמים לאנשי משמר? אומר ליה: (ויקרא כו, כא) כְּשֶׁדָּה הַחֵרֶם לַכֹּהֵן תַּהֲיֶה אֲחֻזָּתוֹ. אהוזה עצמה מהו שתהא לאנשי משמר? בגין דכתיב לכהן תהיה אֲחֻזָּתוֹ. והכתיב (דברים יח, א) וְנָתַן

[דף כ"ז ע"ב]

לכהן הירע והלחיים והקבה מעתה לאנשי משמר? רבי אהא, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כל חרם קודש קדשים הוא לה', מה קדשי קדשים – לאנשי משמר, אף חרמים – לאנשי משמר. מעתה, אף המטלטלין! דתני: מה בין הפרקעות למטלטלין? אלא שהפרקעות – לאנשי משמר, והמטלטלין – לכל כהן! רבי יוסי בי רבי בון רבי חייה בשם רב ששת: (דברים יח, א) אֲשֵׁי ה' וְנַחֲלָתוֹ יֵאבְלוּן. מה אישים – לאנשי משמר. אף נחלה – לאנשי משמר.

עשרים וארבעה מתנות ניתנו לאהרן ולבניו. עשר במקדש. ארבע בירושלים. עשר בגבולין. אילו הן שבמקדש: הטאת ואשם, וזבחי שלמי ציבור, וטאת העוף, ואשם תלוי, ולוג שמן של מצורע. שתי הלחם, ולחם הפנים, ושירי מנחות, והעומר.

ואילו הן שבירושלים: הבכורות, והביכורים, והמורם מן התודה ומאיל גזיר ועורות המוקדשין. אלו הן שבגבולין: התרומה, ותרומת מעשר, וחלה, והזרוע והלחיים והקבה, וראשית הגז, וגזל הגז, ופדיון חבון, ופדיון פטר חמור, וחרמים, וישדה אהוזה.

רבי יודה אומר בבכורים. רבי יודה – פדעתייה! דו רבי יודה אומר: אין נותנין אותן אלא לחבר בטובה. אומר רבי יונה: רבי עקיבה – פדעתייה! דו רבי עקיבה אומר: כל מעשיהן בטומאה. אומר רבי יוסי: אפילו תימא מחלפא שיטתיה, שנייא הוא שאין אדם מצוי לטמא אוכלי בהמתו.

מפני מה לא גזרו על הבקרייה? במנעליהן יצאת עמהן מאלכסנדריאה. אימתי גזרו על הפרשינין? רבי יוסי אומר: בימי רעבון. רבי חנניה בשם רבי: בימי דוד. אקרין: היא הדא היא הדא.

הַלְכָה ה' מִתְנִי' נִתְּנִי אִישׁ תְּקוּעַ הֵבִיאוּ חֲלוֹת מִבֵּיתָהּ, וְלֹא קָבְלוּ מִמֶּנּוּ. אֲנָשִׁי אֶלְכָסְנֵדְרִיא הֵבִיאוּ חֲלוֹתֵיהֶן מֵאֶלְכָסְנֵדְרִיא, וְלֹא קָבְלוּ מֵהֶם. אֲנָשִׁי הֵר צְבוּעִים הֵבִיאוּ בְכוּרֵיהֶן קֹדֶם עֲצָרְתָּהּ, וְלֹא קָבְלוּ מֵהֶם, מִפְּנֵי הַכְּתוּב שֶׁבִּתְרוּרָה (שְׁמוֹת, כג, טו) וְחַג הַקִּצִּיר בְּבוּרֵי מַעֲשֵׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בְּשָׂדֶה.

בְּן אֲנָטִינּוֹס הֵעֲלָה בְכוּרוֹת מִכָּבֵל, וְלֹא קָבְלוּ מִמֶּנּוּ. יוֹסֵף הִכְתִּין הֵבִיאוּ בְכוּרָיו יִזְן וְשִׁמּוֹן, וְלֹא קָבְלוּ מִמֶּנּוּ. אִפֵּי הוּא הֵעֲלָה בְּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ, לַעֲשׂוֹת פֶּסַח קָמֵן בִּירוּשָׁלַיִם, וְהַחֲזוּרָהּ, שְׁלֵא יִקְבַע הַדְּבָר חֹבְתָהּ. אַרְיִסְמוֹן הֵבִיאוּ בְכוּרָיו מֵאֶפְמַיָא, וְקָבְלוּ מִמֶּנּוּ, מִפְּנֵי שְׁאֲמָרוּ: הַקּוֹנָה בְּסוּרְיָא – בְּקוֹנָה

[דף כ"ח ע"א]

בְּפֶרֶךְ יְרוּשָׁלַם.

גִּמְרָא תְּנִי רַבִּי הֵיחָה: גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן וְהַחֲזוּרִים לְמִקְוֵהוּ, אָמַר רַבִּי בָּא בַר וּבְדָא: אִי אִיפְשָׁר! לְאוֹכְלָה אִין אֶתְּ אֶתְּ יְכוּל, שְׁלֵא יֵאמְרוּ רְאִינוּ תְרוּמָה מִמָּאָה שְׁנַאֲכַלְתָּ. לְשׁוֹרְפָה אִין אֶתְּ יְכוּל, שְׁלֵא יְהוּ אוֹמְרִים רְאִינוּ תְרוּמָה מְהוּרָה נִשְׂרַפְתָּ. לְהַחֲזוּרָה לְמִקְוֵהוּ אִין אֶתְּ יְכוּל, שְׁלֵא יְהוּ אוֹמְרִים רְאִינוּ תְרוּמָה יוֹצֵא מִן הָאָרֶץ לְחֻוּץ לְאָרְצָא! הֵא בְּיַצֵּד? מְנִיחָה עַל הַפֶּסַח וְשׁוֹרְפָה.

אָמַר רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: אֲנִי רְאִיתִי אֶת שְׁמַעוֹן בֶּן כְּהֵנָא שׁוֹתֵה יִזְן שֶׁל תְּרוּמָה בְּעַבְדוֹ, שְׁאָמַר: זֶה הוּבָא מִקִּילְקִיָה וְגָזְרוּ עָלָיו וְשִׁתִּיּוּ בְּסַפְיָנָה.

וְאִין בְּנֵי אָדָם טוֹעִין לֹמֵר שְׁמִבִּיאִין תְּרוּמָה מְהוּצָה לְאָרְצָא לְאָרְצָא? נֹאמַר, לֹא יֵרֵד לְעַבְדוֹ. אִיכֵן שְׁתִּיּוּ? מִן הַחוּט וְלַחוּץ? מִן הַחוּט וְלִפְנֵים? נֹאמַר מִן הַחוּט וְלַחוּץ. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: אִפִּילוּ תִּמְרָא מִן הַחוּט וְלִפְנֵים, לֹא חֲשׂוּ לְמַרְאִית הָעֵינַן בְּסַפְיָנָה!

אִימְתִי הֵיחָה שְׁמַעוֹן בֶּן כְּהֵנָא? בִּימֵי רַבִּי לִיעֶזֶר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר כְּהֵנָה הוּא מִסְמָד לְרַבִּי לִיעֶזֶר. עֲבָרִין עַל חַד סִינָא. אָמַר לֵיה: אִימְתִי חַד קִיסָם נִחְצִי שְׁנַי. חוּר וְאָמַר, לֹא תִיתִי לִי בְּלוּם. אָמַר, דָּאִין אֶתִּי כֹל בַּר נֶשׁ וּבַר נֶשׁ מִיַּעֲבָד בְּנִי, הֵא אֲזֵלָא בְּנִי חֲגִי הוּא מִסְמָד לְרַבִּי זְעִירָא. עֲבַר חַד טַעִין חַד מוּבָל דְּקִיסִין. אָמַר לֵיה: אִימְתִי לִי חַד קִיסָם נִחְצִי שְׁנַי. חוּר וְאָמַר לֵיה: לֹא תִיתִי לִי בְּלוּם. דָּאִין אֶתִּי כֹל בַּר נֶשׁ וּבַר נֶשׁ מִיַּעֲבָד בְּנִי, הֵא אֲזֵלָא מוּבָלָה דְּנִבְרָא. לֹא רַבִּי זְעִירָה בְּשָׂר כֹּל בְּדָה, אֲלֵא מִלִּין דִּיבְצָרִין שְׁמַע לֹן נַעֲבָדִין.

אֲנָשִׁי אֶלְכָסְנֵדְרִיאָה הֵבִיאוּ חֲלוֹתֵיהֶן מֵאֶלְכָסְנֵדְרִיאָה, וְלֹא קָבְלוּ מֵהֶן. אָמַר רַבִּי בָּא מְרִי: וְלֹא רַבִּי הֵיחָה רֹבָא הוּא? עוֹד הוּא אֵית לֵיה וְגָזְרוּ עֲלֵיהֶן וְהַחֲזוּרוּם.

אֲנָשִׁי הֵר צְבוּעִים הֵבִיאוּ בִּיבּוּרִים קֹדֶם לַעֲצָרְתָּהּ וְלֹא קָבְלוּ מֵהֶן. תְּנִינִן תְּמִין: אִין מִבִּיאִין בִּיבּוּרִים מִשְׁקִין. רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי לִיעֶזֶר: בִּינֵי מִתְנִיתָא, אִין עוֹשִׂין בִּיבּוּרִים מִשְׁקִין אִפִּילוּ מִשְׁבּוּ בְּהֵן

בְּעֵלִים. וְהִתְנִי: דֶּרֶךְ בִּיבּוּרִים מִשְׁקָה לְהִבְיָאָן, מִנְיִין שִׁיבִיאָ? תְּלִמּוּד לֹאמַר: **הִתְבִּיא!** תִּפְתָּר, שְׁלֶקְטָן מִשְׁעָה הִרְאוּשְׁנָה עַל מְנַת בֶּן. וְכֹאן – לֹא לְקָטָן מִשְׁעָה רְאוּשְׁנָה עַל מְנַת בֶּן.

וְאִתְיִיא כְּמֵאן דְּאָמַר פְּסָחָן שֶׁל נְשִׁים – רְשׁוּת. תְּנִי: הָאִשָּׁה עוֹשָׂה פְּסַח הִרְאוּשׁוֹן – לְעִצְמָהּ, וְהַשְּׁנִי – מְפִילָה לְאַחֵרִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אֹמְרִי: הָאִשָּׁה עוֹשָׂה פְּסַח שְׁנִי לְעִצְמָהּ אֶפִּילוּ בְּשֶׁבֶת, וְאִין צְרִיכָה לֹאמַר הִרְאוּשׁוֹן.

[דף כ"ח ע"ב]

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמְרִי: הָאִשָּׁה עוֹשָׂה פְּסַח רְאוּשׁוֹן מְפִילָה לְאַחֵרִים, וְאִינְהָ עוֹשָׂה פְּסַח שְׁנִי.

מַה טַּעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר? (שְׁמוֹת יב, א) **אִישׁ שֶׁה לְבֵית אָבִתּוֹ.** כֹּל שֶׁבֶן לְבֵיתוֹ.

מַה טַּעְמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר? **אִישׁ** וְלֹא אִשָּׁה. מַה מְקַיְמִין רַבְּנֵינוּ **אִישׁ?** פְּרַט לְקָטָן.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: וְאֶפִּילוּ לְמֵאן דְּאָמַר חוֹבֵת, שְׁנִיָּיא הִיא שֶׁהִדְבָּר מְסוּיִם, שְׁמַע וְקָבַע הִדְבָּר חוֹבֵת. לֹא בֶּן כְּבָרְנָן מֵימַר, קוֹדֵם לְשִׁתֵּי הַחֶלֶם לֹא יָבִיא, וְאִם הִבִּיא – כָּשֶׁר! שְׁנִיָּיא הִיא, שֶׁהִדְבָּר מְסוּיִם, שְׁמֵא וְקָבַע הִדְבָּר חוֹבֵת.

וְלֹא בֶּן תַּנְיִנּוּ, אִם בָּאוּ תְּמִימִין – וְקָרְבוּ. שְׁנִיָּיא הִיא, שֶׁהִדְבָּר מְסוּיִם, שְׁמֵא וְקָבַע הִדְבָּר חוֹבֵת.

אֲרִיסְטוֹן הִבִּיא בִּיבּוּרֵי מֵאֲפִמְיָא, וְקִיבְלוּ מִמֶּנּוּ. תַּמּוֹן תַּנְיִנּוּ: אִין מְבִיאִין תְּרוּמָה מִחוּץ לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ. וְיָבִיא בִּיבּוּרֵי?! אָמַר רַבִּי הוֹשְׁעִיא: בִּיבּוּרִים – בְּאַחֲרֵי הַבְּעֵלִים. תְּרוּמָה – אִינְהָ בְּאַחֲרֵי הַבְּעֵלִים. אִם אֹמְרִי אֶתְּ בֶּן, אֵף הֵן מְרַדְּפִין לְאַחֲרֵיהָ לְשָׁם.

הִדְרִין עֶלְף שְׁתֵּי נְשִׁים וּפְלִיקָה לָהּ מִסְכַּת חֵלְה

הִדְרִין עֶלְף מִסְכַּת חֵלְה, וְהִדְרִין עֶלְף. דַּעְתָּן עֶלְף מִסְכַּת חֵלְה, וְדַעְתָּן עֶלְף. לֹא נִתְנָשֵׂי מִנֶּפֶס מִסְכַּת חֵלְה, וְלֹא תִּתְנָשֵׂי מִנֶּפֶס, לֹא בְּעֵלְמָא הַדִּין וְלֹא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי: (ג' פַּעֲמִים)

יְהִי רַעוּן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתֵּהָא תוֹרַתְךָ אֲמַנּוּתָנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְתֵהָא עֲמָנוּ לְעוֹלָם הַבָּא.

חֲנִינָא בִּר פֶּסָא, רַמִּי בִּר פֶּסָא, נַחְמֵן בִּר פֶּסָא, אַחֲאִי בִּר פֶּסָא, אַבָּא מְרִי בִּר פֶּסָא, רַפְּסָא בִּר פֶּסָא, רַכִּישׁ בִּר פֶּסָא, סוּרְחַב בִּר פֶּסָא, אַדָּא בִּר פֶּסָא, דְּרוּ בִּר פֶּסָא:

הַעֲרַב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרַתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִסּוּיֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה כְּלָנוּ אֲנַחְנוּ וְצִאֲצֵאֵינוּ וְצִאֲצֵאֵינוּ עִמְךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלֹמְדֵי תוֹרַתְךָ:

מֵאִיבֵי תַחֲמִמְנֵי מְצוֹתְךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לְבִי תָמִים בְּתַקְוָךָ, לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁפֵּחַ פְּקוּדֵיךָ, כִּי כִּם חִיִּתְנִי: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, לְמַדְנֵי חֲקִיךָ: אֲמֵן אֲמֵן אֲמֵן סֵלָה וְעַד:

מֵוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשְׁמַתְךָ חִלְקָנוּ מִיוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְבָּר, וְלֹא שְׁמַתְךָ חִלְקָנוּ מִיוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנוּ מִשְׁכִּימִים וְהֵם מִשְׁכִּימִים, אֲנוּ מִשְׁכִּימִים לְדְבָרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אֲנוּ עֲמָלִים וְהֵם עֲמָלִים, אֲנוּ עֲמָלִים וְהֵם עֲמָלִים שְׁכַר וְהֵם עֲמָלִים

ואינם מקבלים שכר. אנו רוצים והם רוצים, אנו רוצים לחיי העולם הבא, והם רוצים לכאר שחת, שגאמר ואמה אלהים תורידם לכאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

יהי רצון מלפניך יי אלהי, בשם שעזרתני לסיים מסכת חלה, בן מעזרני להתחיל מסכתות וסקרים אחרים ולסייםם, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, יעמוד לי ולזרעי, שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ותתקיים בי, בהתהלךך תנחה אתך, בשכבך תשמור עליך, והקיצות היא תשיחך: כי בי ירבו ימיו, ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה, בשמאלה עשר וקבוד: יי עז לעמו יתן, יי יברך את עמו בשלום:

מסכת ערלה

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' הנוטע לסייג ולקורות – פטור מן הערלה. רבי יוסי אומר: אפילו אומר: הפנימי למאכל, ותחיצון לסייג, הפנימי – חייב, ותחיצון – פטור.

גמרא הנוטע לסייג כו'. כתיב (ויקרא יט, כג): ונטעתם כל עץ מאכל. את שהוא למאכל – חייב. לסייג ולקורות ולעצים – פטור. מעתה אותו של מאכל אפילו הישב עליו לסייג – יהא חייב! תלמוד לומר: ונטעתם כל עץ מאכל.

רבי יוסי, ילמד דבר מתחילתו. ממשמע שנאמר: שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל. וכי אין אנו יודעין שבעין מאכל הכתוב מדבר? מה תלמוד לומר ונטעתם כל עץ מאכל? את שהוא למאכל – חייב. לסייג ולקורות ולעצים – פטור.

רבי יונה ילמד דבר מסופו. ממשמע שנאמר: ובשנה החמישית תאכלו את פריה להוסיף לכם תבואתו. וכי אין אנו יודעין שבעין מאכל הכתוב מדבר? מה תלמוד לומר ונטעתם כל עץ מאכל? את שהוא למאכל – חייב. לסייג ולקורות ולעצים – פטור.

תני: רבן שמעון בן גמליאל אומר: בפה דברים אמורים; בזמן שנטע לסייג ולקורות ולעצים דבר שהוא ראוי להם. נטע דבר שאין ראוי להם – חייב. יאות אומר רבן שמעון בן גמליאל! מאי טעמא דרבנן? אומר רבי זעירא: במשנה סדר נטיעתם. לעצים – ברוצף. לקורות – במשפה. לסייג – מקום הפייג מוכיח עליו.

תני בשם רבי מאיר: כל האילנות באין למחשבת פטור, חוץ מן הזית ומן התאינה. רבי מאיר – בדתיה, דאמר: כל אילנות אילן סרק חוץ מזית ותאינה.

תני בשם רבי שמעון: אין לה בא למחשבת פטור, אלא שלשת המינין בלבד, רימון ושקמה וצלקה. מהו שיהו חייבין במעשר? תפלוגתא דרבי בא

[דף א' ע"ב]

בר ממל ודרבי הילא. דאיתפלגון, המשמר פירותיו לעצים, רבי בא בר ממל אומר: חייב. רבי הילא בשם רבי יוסי אומר: פטור.

רבי בא בר ממל אומר: חייב. מן הדא (דברים יד, כט) ובא הלוי בי אין לו חלק ונחלה עמך. ממה שיש לך ואין לו – את חייב ליתן לו. ויצא הפקר שידיך וידו שווין בו. הוא לקט, היא שכחה, היא פאה, היא הקבר.

רבי הילא בשם רבי יוסי אומר: פטור, מן הדא, כוסבר שזרעה לזרע, ירקה – פטור! שנייא היא כוסבר, שיש לו גורן אחרת. והיי דא אומר דא? הפקיים מליאה של כרוב לזרע – בטלה דעתו. קלחין יהידין – לא בטלה דעתו.

אמר רבי יונה: והוא שליטמ ירק, אבל אם לא ליטמ ירק, כך אנו אומרים, עצים חייבין במעשרות? מהו שיהיו אסורין משום גזל? וכי עצים אינן אסורין משום גזל? מה צריכה ליה? כגון אילן תותיאי דלא אית בהון מפוש.

רימין שנמטען לשם רימין, בנות הדם שנמטען לשם בנות הדם, אית תניי תניי חייב, אית תניי תניי: פטור. אמר רבי הסדא: מאן דאמר חייב – במקום שרוב משמרין. מאן דאמר פטור – במקום שאין הרוב משמרין.

רבי יוסי בעיי: אם במקום שהרוב משמרין, למה לי הישב? אפילו לא הישב, כך אנו אומרים זית ותאנה עד שיהישוב עליה? אלא אפילו מהצדה משמרין ומהצדה שאין משמרין. אמר רבי מתאיא מן דבתרתה, מקום שאין רוב משמרין, אפילו לא הישב – פטור.

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יצחק: גפן שעלת במקום חורשין – פטורה מן הערלה. אמר רבי יוסי: אפילו נמעה.

והתנינן: העולה מאליו – חייב בערלה! תמן – בשנמעה במקום ישוב. ברם הכא – שנמעה במקום חורשין. אמר רבי ליעזר: הדא דתימר, בשאינה עושה כדי מפילתה. אבל אם היתה עושה כדי

[דף ב' ע"א]

מפילתה – חייבת.

רב הונא שאל: אתרוג שנמטעו למצות, מהו שיהא חייב בערלה? חזר רב הונא ואמר, אתרוג שנמטעו למצות – חייב בערלה. ולא כן תנינן (ויקרא כג, ט) וילקחתם לכם – ולא מן המצות!

תמן, וילקחתם לכם, בדמים, לא מן המצות. ברם הכא, כמה דתימר גבי שופר: יום תרועה יהיה לכם – מפל מקום. ובא, שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל – מפל מקום.

מה בינו למשמר פירותיו לעצים? בשם שהוא רוצה בפריו, כך הוא רוצה בעצו. ברם הכא – רוצה הוא בפריו ואינו רוצה בעצו.

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק רַבִּיעִי

א. התורם והמעשר בשבת, בין בשוגג בין במזיד - מעשרותיו מעשרות. והמטביל כלים בשבת, בין בשוגג בין במזיד - עלו לו ידי טבילה:

ב. תורמין חטין על הפת לפי החשבון, אבל לא הפת על חטין. תורמין תאנים על הגרוגרות במנין, וגרוגרות על תאנים במדה, אבל לא תאנים על הגרוגרות במדה, ולא גרוגרות על תאנים במנין. רבן שמעון בן גמליאל אומר: סלי תאנים וסלי גרוגרות כלן שוין - תורמין ומעשרין מזה על זה. אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי: אבא היה נוטל עשרה גרוגרות מן המקצה על תשעים תאנים שבכלכלה:

ג. תורמין גלופסין¹ על זיתי שמן, ולא זיתי שמן על הגלופסין. [רבי יהודה אומר: אף זיתי שמן על הגלופסין²]. תורמין יין צלול על שאינו צלול, ולא שאינו צלול על הצלול. רבי יהודה אומר: אף שאינו צלול על הצלול, ובלבד שיתרום מן היפה:

ד. תורמין יין שאינו מבשל על המבשל, ולא המבשל על שאינו מבשל. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף המבשל על שאינו מבשל. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר: יין מבשל - אין בו משום גלוי ואין בו משום יין נסך:

ה. ירק שדרכו להשתמר יום אחד - תורמין עליו יום אחד. שני ימים - תורמין עליו שני ימים. שלשה ימים - תורמין עליו שלשה ימים. הקשואין, והדלועין, והטרפסמין, ותרדין שדרכן להשתמר יום אחד - תורמין עליהן יום אחד. החזרין, והפרישין, והלפת, והפרוב, שדרכן להשתמר שני ימים - תורמין עליהן שני ימים. הקפלוטות

והמלפפות שדרכן להשתמר שלשה ימים - תורמין עליהן שלשה ימים. זה הכלל: כל שנשמר - תורמין עליו. רבי נחמיה אומר: לא יתרם מן התותים שלקט בשחרית על תותים שלקט בין הערבים. וכן היה רבי יוסי אומר: אין לה מר בקשות אלא הפנימי שבה, הרי זה מוסיף על חיצון שבה ותורם:

ו. התורם את הבור ונמצא מגלה, אבטיח ונמצא נקור - תרומה ויחזר ויתרם. רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו: תורמין יין על חמץ, ואין תורמין חמץ על יין אלא לפי חשבון:

ז. התורם חבית של יין ונמצאת של חמץ, אם ידוע שהיתה של חמץ עד שלא תרמה - אינה תרומה. ואם משתרמה החמיצה - הרי זו תרומה. ספק - תרומה ויחזר ויתרם; דברי רבי יוסי. שרבי יוסי אומר: יין וחמץ - שני מינין. וחקמים אומרים: מין אחד:

ח. היה בלבו לתרם חמץ על חמץ, ומה שבדיו יין - היין תרומה. ויחזר ויתרם את החמץ. היה בודק את החבית להיות מפריש עליה והולך, ונמצאת של חמץ, עד שלשה ימים - ודאי, מכאן ואילף - ספק. אבל יין מגתו - מפרישין עליה בחזקת שהוא יין כל ארבעים יום:

ט. האומר תרומת הכרי הזה בצפוניו - מחציו כלפי צפון מדמע; דברי רבי. וחקמים אומרים: עושה אותו כמין קו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: נוטל את התרומה בצפון צפוניו:

י. המקדים תרומה לבכורים, מעשר ראשון לתרומה, ומעשר שני לראשון, אף על פי שעובר בלא תעשה - מה שעשה עשוי. ראשון - לא יאכל עד שיצא שם שני עליו. שני - לא יאכל עד שיצא עליו ראשון. ואין

² הגר"א מוהק זאת.

¹ זיתים גדולות הפוכות לאכילה אבל אינן עושות שמן.

בכורים מעפכת את התרומה. כיוצא בו: העושה עסה מן הטבל, בין שהקדים חלה לתרומה, בין שהקדים תרומה לחלה - מה שעשה עשוי. חלה - לא תאכל עד שיוציא עליה תרומה. ותרומה - לא תאכל עד שיוציא עליה חלה:

יא. היה הולך להפריש תרומה, בשעת הפרשתו אמר: 'הרי זה מעשר ראשון' - הרי זה מעשר ראשון. היה הולך להפריש מעשר ראשון, בשעת הפרשתו אמר: 'הרי זה מעשר שני' - הרי זה מעשר שני. היה הולך להפריש מעשר³, בשעת הפרשתו אמר: 'הרי זה מעשר עני' - הרי זה מעשר עני. נתכונן לומר מעשר שני, ואומר: 'מעשר עני'. מעשר עני, ואומר: 'מעשר שני' - לא אמר כלום. מעשר ראשון, ואמר: 'מעשר שני' - לא אמר כלום. רבי יהודה אומר: אם לשום מעשר עני מתכונן - לא אמר כלום, אי משם שני - דבריו קימי:

יב. גוי שתתם - תרומתו תרומה. גוי שהפריש בכור, פטר חמור וחלה⁴ - מודיעין אותו שאינו חיב. עובדין בו וגוזזין אותו, ואחר כך מקבלין הימנו. פטר חמור וחלה - נאכלת לזרים. במה דברים אמורים? על הגרן. אבל הכניס פרותיו לתוך ביתו - פרותיו מקלקלין. וישאל החשוד שמכניס פרותיו לתוך ביתו - פרותיו מקלקלין. הכותי - כנכרי; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: הכותי - כישראל⁵:

יג. הוציא תרומה מתוך ביתו - נוהג בהן טבל ותרומה; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין נוהג בה אלא תרומה בלבד. הוציא מעשר ראשון מתוך ביתו - נוהג בו טבל ומעשר ראשון; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין צריך להפריש

אלא תרומה בלבד. הוציא להם מעשר שני מתוך ביתו - נוהגין בו טבל ובמעשר ראשון; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין צריך להפריש אלא תרומה ומעשר שני. ישראל החשוד והוציא מעשר שני מתוך ביתו ואמר: 'פדוי הוא' - נאמן. 'פדוי הוא ופדו לכם' - אינו נאמן. 'פדאוהו לי, ופדאוהו לכם' - דבריו קימי. והפוחתי - כגוי; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פוחי - כישראל.

יד. כותי שתתם ונתנה לכהן - תרומתו תרומה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: תרומה ויחזר ויתתם. אמרו לו: מה נשתנה זו מנכרי שתתם ונתנה לפני בהמתו? אמר להם: הפרשה היא זו, שזו - נתרמה בקדשה, זו - לא נתרמה בקדשה:

טו. היתה לו ערמה מורחת, רצה לעשותה תרומה על מקום אחר - עושה. נטלה תרומתה, אם רצה לעשות אותה מעשר ראשון על מקום אחר - עושה. נטל מעשר מעשר ראשון, רצה לעשות אותו מעשר שני על מקום אחר - עושה. נטל מעשר ראשון, רצה לעשות אותה מעשר עני על מקום אחר - עושה. ואם אמר: 'הריני תורם ומחשב אם תעלה בידי אחד מששים - תרומתו תרומה. ואם לאו - אין תרומתו תרומה', תרם ועלה בידי אחד מששים - תרומתו תרומה, אלא שתורם במדה:

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. היה לוקט דלעת להיות מפריש עליה והולך, והיה רושם ואומר: 'עד כאן תרומה'; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: תורם ומחשב כמו שלמוד:

⁵ הַנְּרָא לֹא גָרָם לָהּ.

³ מְעַשֵּׂר רֵאשׁוֹן.

⁴ מוֹדִיעִין אוֹתוֹ שְׂאִינוֹ חֵיב וְאַחַר כֵּן מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ פֶּטֶר חֲמוֹר עוֹבְדִין בוֹ וְגוֹזְזִין אוֹתוֹ וְחִלְתוּ נְאֻכְלָת.

ב. הִיָּה צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ כְּעֶשֶׂר וּכְחֹמֶשׁ עֲשָׂרָה חֲבִיטוֹת שֶׁל יַיִן – מַעֲלָה אֶת הָרֵאשׁוֹנָה, וְאוֹמֵר: 'זוֹ תְרוּמָה'. אֶת הַשְּׁנֵיָה, וְאוֹמֵר: 'הֵרִי זוֹ תְרוּמָה'; וְדַבְּרִי רַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי אוֹמֵר: מַעֲלָה כְּלָן לִגְבַּ הַבּוֹר, וְאוֹמֵר: 'הֵרִי זוֹ תְרוּמָה':

ג. מִי שֶׁהָיוּ פְרוּתָיו בְּמַגְנֹרָה, וְנֹתֵן סָאָה לְבָן לְוִי וְסָאָה לְעֵנִי – מִפְּרִישׁ שְׁמוֹנֶה סָאִין וְאוֹכְלָן, בֵּין שְׁהִיתָה אוֹתָהּ שְׁעָה קִימָת, בֵּין שְׁלֹא הִיתָה אוֹתָהּ שְׁעָה קִימָת – מִפְּרִישׁ עֲלֶיהָ וְאוֹכַל; וְדַבְּרִי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִם הִיתָה אוֹתָהּ שְׁעָה קִימָת – מִפְּרִישׁ עֲלֶיהָ תְרוּמָה וְהוֹלֵךְ, וְאִם לֹא – אִין מִפְּרִישׁ אֶלָּא לְפִי חֻשְׁבוֹן:

ד. שְׁעוֹר תְרוּמָה – בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: עֵין יָפָה – מְשֻׁלָּשִׁים, וְהַבִּינּוֹנִית – מְאַרְבָּעִים, וְהֶרְעָה – מִחֻמְשִׁים. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: עֵין יָפָה – אֶחָד מְאַרְבָּעִים, בִּינּוֹנִית – מִחֻמְשִׁים, וְהֶרְעָה – מְשֻׁלָּשִׁים.

ה. הָאוֹמֵר לְשְׁלוּחוֹ: 'צֹא תְרוֹם' – תּוֹרֵם בְּבִינּוֹנִית, אֶחָד מִחֻמְשִׁים. פַּחַת עֲשָׂרָה אוֹ הוֹסִיף עֲשָׂרָה – תְרוּמָתוֹ תְרוּמָה. וְאִם נִתְכַּוֵּן לְהוֹסִיף אֶחָד – אִין תְרוּמָתוֹ תְרוּמָה:

ו. נִתְכַּוֵּן לְתֵרֵם אֶחָד מֵעֲשָׂרָה, וְעֲלָה בִידּוֹ מֵעֲשָׂרִים, מְשֻׁלָּשִׁים, וּמְאַרְבָּעִים, וּמִחֻמְשִׁים, וּמְשֻׁלָּשִׁים – תְרוּמָתוֹ תְרוּמָה. נִתְכַּוֵּן לְתֵרֵם אֶחָד מְשֻׁלָּשִׁים, וְעֲלָה בִידּוֹ מִחֻמְשִׁים, מְאַרְבָּעִים, מְשֻׁלָּשִׁים, מֵעֲשָׂרִים, מֵעֲשָׂרָה – אִין תְרוּמָתוֹ תְרוּמָה. וְאִם אָמַר: 'הֵרִינִי תּוֹרֵם' – תּוֹרֵם וּמְחַשֵּׁב וְתוֹרֵם. תֵּרֵם וְעֲלָה בִידּוֹ אֶחָד מְשֻׁלָּשִׁים – תְרוּמָתוֹ תְרוּמָה וְאִין צָרִיךְ לְהוֹסִיף. מְשֻׁלָּשִׁים וְאֶחָד – צָרִיךְ לְהוֹסִיף. רַבִּי אוֹמֵר: רַבּוּ שֶׁל אֶחָד כְּמוֹהוּ. עַד כַּמָּה מוֹסִיף? אֶפְלוּ אֶחָד עַל אֶחָד. רַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כְּמוֹ שְׁלֹמוֹד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תּוֹסֶפֶת תְרוּמָה – גִּטְלַת מִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּמֵא, וְאִינָה מִדְּמַעַת, וְאִין חֲזִיבִין עֲלֶיהָ חֻמֶּשׁ. בְּמָה דַּבְּרִים אָמורִים? בְּזִמְן שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְתֵרֵם אֶחָד מְשֻׁלָּשִׁים, וְעֲלָה

ז. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כָּל תְרוּמָה שְׁאִין מִקְפִּידִין עֲלֶיהָ, כְּגוֹן תְרוּמַת הַכְּרִיסִין, וְהַכְּפִלִיסִין, וְהַחֲרוּבִין, וְתְרוּמָה טְמֵאָה – אִין צָרִיךְ לְהוֹסִיף, וְנִטְלָת אֶחָד מְשֻׁלָּשִׁים. אִלוּ נִטְלִין אֶחָד מְשֻׁלָּשִׁים: גְּדוּלֵי תְרוּמָה, וְעֲרוּבֵי תְרוּמָה, וְתְרוּמָה שֶׁנִּטְמָאת בְּשִׁגְגָה וּבִאֲנָס, וְתְרוּמַת הַקֶּדֶשׁ, וְתְרוּמַת חוּצָה לְאָרֶץ, הַקְּצָח, וְהַכְּפִלִיסִין, וְהַחֲרוּבִין, וְגִמְזוּיּוֹת, וְתוֹרֵמִסִין, וְשְׁעוֹרֵין אֲדוּמִיוֹת, וְתְרוּמַת עֲצִיץ, וְתְרוּמַת אֲפוּטְרוּפוּס:

ח. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִנֵּין לְתְרוּמָה שֶׁהִיא אֶחָד מִחֻמְשִׁים? שְׁנֵאֲמַר (בְּמִדְּבָר לֹא, ל): 'וּמִמְחַצֵּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד אֶחָד מִן הַחֻמְשִׁים' וְגו'. אֶחָדוֹ אֶחָדוֹ; אִף מִמָּה שְׁאֵחָזִיתִי לָךְ מִמְּקוֹם אֶחָד – הֵרִי הוּא כְּזוֹ, מָה זֶה – אֶחָד מִחֻמְשִׁים, אִף זֶה – אֶחָד מִחֻמְשִׁים. מִנֵּין שֶׁאִם תֵּרֵם וְעֲלָה בִידּוֹ אֶחָד מְשֻׁלָּשִׁים – שְׁתְרוּמָתוֹ תְרוּמָה? שְׁנֵאֲמַר (יְחִזְקֵאל מָה, יג): 'זֹאת הַתְרוּמָה אֲשֶׁר תְּרִימוּ שְׁשִׁית הָאֶפֶה מִחֲמַר הַחֻטִּים וְשִׁשִּׁיתֶם הָאֶיפָה מִחֲמַר הַשְּׁעוֹרִים'. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: מְחַצָּה חֲלִין וּמְחַצָּה תְרוּמָה, וּבִלְבַד שִׁיְהִיָּה חֲלִין מְרַבָּה עַל הַתְרוּמָה. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֶחָד מְשֻׁלָּשִׁים מְעַרֵי הַלּוּיִם:

ט. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: תְּשַׁלּוּמֵי תְרוּמָה, חֲמִשָּׁה, וְחֻמֶּשׁ חֲמִשָּׁה – הֵרִי הֵן כְּתְרוּמָה לְחִיב עֲלֵיהֶן מִיתָה, קֶרֶן וְחֻמֶּשׁ, לְאוֹסְרֵן בְּפַחוֹת מְמָאָה, לְעֵלוֹתוֹ בְּמָאָה וְאֶחָד. תְרוּמָה – עוֹלָה בְּמָאָה וְאֶחָד. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: בְּמָאָה מִקֵּל וְחֲמַר, מָה תַחֲלִתָּה בְּמָאָה וְאֶחָד – קֵל וְחֲמַר בְּסוּפָה. וּמָה מְצִינּוּ תְרוּמַת מְעֶשֶׂר – בְּאֶחָד וּמָאָה, אִף תְרוּמָה – בְּאֶחָד וּמָאָה. אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְתְרוּמַת מְעֶשֶׂר – שֶׁנִּטְלָה קֶדֶשׁ מִקֶּדֶשׁ וְלֹא נִקְרָא שֵׁם אֲסוּר עֲלֶיהָ, תֵּאמַר בְּזוֹ – שֶׁנִּטְלָה קֶדֶשׁ מִחוּל וְנִקְרָא שֵׁם אֲסוּר עֲלֶיהָ?!

י. עֲרָלָה וְכֹלְאֵי הַכֶּרֶם – עוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאֵתִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מֵאֵתִים.

תרומה, ערלה וכלאי הכרם, ספקן - מתר. ספק נאכלו, ספק נגנבו, ספק אבדו, ספק נפלו לחלין - ספקן מתר. ואם היה טבל ומעשר ראשון ומעשר שני - הרי זה אסור, שלא התיירו ספק מדמע - אלא לדרבן שאין לו מתירין:

יא. רבי יהודה אומר: רמונין מתוקין - אוסרין כל שהן. כיצד? נפל אחד מהן לתוך הרבוא - כלן אסורין. נפל מרבוא לתוך רבוא אחרת - כלן אסורין. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: נפל אחד מהן לתוך הרבוא - כלן אסורין. נפל מרבוא לתוך שלשה, משלשה למקום אחר - מתר, מפני שהן ספק דמוע. אמר רבי יהודה בן בבא: אני אחד מן בעלי הוראה, שאם יבאו לידי חליפות תרדין, אומר אני: שיעלה באחד ומאה. ולא עוד: אלא שבית דין צריכין למנות על כלן, שיעלו באחד ומאה:

יב. נתפצעו אגוזים, נתפרדו רמונין, נתפתחו חביות, נתחתכו דלועין, נתפרסו ככרות - יעלו באחד ומאתים. נפלו ואחר כך נתחתכו, בין בשוגג בין במזיד - הרי אלו לא יעלו; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בין בשוגג בין במזיד - יעלו. רבי יוסי אומר: בשוגג - יעלו. במזיד - לא יעלו. וכן היה רבי יוסי אומר: תרומה שתומה שנתערבה בפתוחות, ופתוחה בסתומות -- הרי אלו יעלו. שלא אמרו אלא שתומה שבסתומות. נמצאת אומר, שרבי אליעזר אומר: בידוע - לא תעלה, בשאין ידוע - תעלה. רבי יהושע אומר: בין בידוע בין בשאין ידוע - לא תעלה. רבי עקיבה אומר: בידוע - לא תעלה. שאין ידוע - תעלה:

יג. ליטרא קציעות שדרסה על פי חבית, ואין ידוע באיזה חבית דרסה. דרסה על פי כנרת, ואין ידוע באיזה כנרת דרסה. דרסה בעגול דבלה, ואין ידוע באיזה עגול דרסה

- רבי אליעזר אומר: רואין את העליונות כאלו הן פרודות, אם יש שם מאה ואחד לטרות - תעלה. ואם לאו - לא תעלה. רבי יהושע אומר: אם יש שם מאה פומין - יעלו. ואם לאו, הפומין - אסורין, והשולים - מתרין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, רבי אליעזר אומר: אם יש שם מאה פומין - תעלה, ואם לאו, הפומין - אסורין, והשולים - מתרין. רבי יהושע אומר: אף על פי שיש שם שלש מאות פומין - לא תעלה. דרסה בעגול ואין ידוע היכן דרסה - הכל מודים שתעלה:

יד. סאה תרומה שנפלה על פי המגורה - רואין אותה כאלו היא חטין על פי שעורין לקפאה⁶. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במשפתמר - תעלה באחד ומאה:

טו. תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה - מדמעת. למקום אחר - אינה מדמעת; דברי רבי אליעזר. ויחכמים אומרים: בין למקומה בין למקום אחר - מדמעת. רבי שמעון אומר: בין למקומה בין למקום אחר - אינה מדמעת:

טז. כשם שהתרומות עולות מתוך החלין באחד ומאה, בין כלול בין שאינו כלול, כך טמאה תעלה מתוך הטהורה בין כלול בין שאינו כלול. רבי יוסי אומר: בכלול - לא תעלה, בשאינו כלול - תעלה. נפלה לתוך החלין טמאים - הכל מודים שתעלה:

יז. קשות של תרומה טמאה שנתערבה במאה קשות של חלין טהורין, וכן פרוסות של לחם הפנים טמאה שנתערבו במאה פרוסות של חלין טהורין - הרי אלו יעלו. רבי יהודה אומר: לא יעלו. אם נגעו פרוסות זו בזו - טמאו זו בזו. ואם היה אכל פסול שנפסל בטבול יום - הכל מודים שיעלו:

יח. הטבל שנתערב בחלין - הרי זה אוסר כל שהוא. אם יש לו פרנסה ממקום אחר -

⁶ ובנסחת הפפרים: לקולפה.

מוציא לפי חשבון. ואם לאו - רבי אלעזר בן ערף אומר: קורא שם לתרומת מעשר שבו ועולה באחד ומאה. וכן מעשר טבל שנתערב בחלין - הרי הוא אוסר כל שהוא, אם יש לו פרנסה ממקום אחר - מוציא לפי חשבון. ואם לאו - רבי אליעזר בן ערף אומר: קורא שם לתרומת מעשר שבו ועולה באחד ומאה. רבי שמעון אומר: כל דבר שיש לו מתירין, כגון: טבל ומעשר שני, והקדש, והחדש - לא נתנו חכמים שעור. וכל דבר שאין לו מתירין, כגון: ערלה וכלאי הכרם - נתנו חכמים להם שעור. אמרו לו: והלא שביעית אין לה מתירין, ולא נתנו לה חכמים שעור! אמר להם: שביעית - אינה אוסרת כל שהוא אלא לבעור, אבל לאכילה אינה אוסרת אלא בנותן טעם:

מסכת תרומות פרק שישי

א. סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חלין - הרי אלו מדמעין. אין חיבין עליהן קרן וחמש, ואין משלמין מהן קרן וחמש ממקום אחר אלא לפי חשבון:

ב. סאה תרומה שנפלה למאה והגביהה, אם היה של טבל - עושים אותן תרומת מעשר על מקום אחר, או קורא שם לתרומת מעשר שבהן. אם היה של מעשר טבל - עושה אותן תרומת מעשר על מקום אחר. או קורא שם לתרומת מעשר שבהן, אם היה של מעשר שני - מחללין על המעוות בדמי תרומה חוץ מדמי תרומה שבהן. אם היה של חדש - ימתין עד שיבא הפסח ויתננו לכהן:

ג. סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו, אם היה של טבל - מפריש עליה תרומה ממקום אחר, או קורא שם לתרומת מעשר שבה. [היתה של מעשר טבל - עושה תרומה ומעשרות על מקום אחר, או קורא שם לתרומת מעשר שבה⁸]. ואם היה של מעשר שני - מחללין על המעוות בדמי תרומה חוץ מדמי תרומה שבהן. אם היה של חדש - ימתין עד שיבא הפסח ויתננו לכהן:

ד. סאה תרומה טמאה שנפלה למאה שביעית - הרי אלו יעלו. פחות מכן - ירקבו⁹:

ה. סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה - בית שמאי אוסרין, ובית הלל מתירין. אמרו בית הלל לבית שמאי: טהורה - אסורה לזרים, וטמאה - אסורה לכהנים. מה טהורה - עולה, אף טמאה - תעלה. אמרו להם בית שמאי: לא, אם אמרת בטהורה - שהיא עולה מתוך החלין להאכיל לזרים, תאמרו בטמאה שאין עולה מתוך החלין לאכל לכהנים [אמרו להם בית הלל: הרי טמאה שנפלה לתוך החלין תרכיח, שאין עולה מתוך החלין להאכיל לזרים, והרי היא עולה¹⁰], אמרו להם בית שמאי: אם אמרתם בחלין שהתרו התר מרבה, תאמרו בתרומה שהתרה התר מעט? אמרו להם בית הלל: וכי במה החמירה תורה, באוכלי תרומה לזרים או באוכלי תרומה לכהנים? באוכלי תרומה לזרים. טהור שאכל את הטהור, וטהור שאכל את הטמא, וטמא שאכל את הטהור, וטמא שאכל את הטמא - כלם במיתה.

⁸ הגר"א מחק אצל בכתב יד נמצא עם הנקה שחכנסה בפנים.

⁹ בב"ל.

¹⁰ הגר"א ל"ג.

⁷ נסחת הספרים כאן: ואם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני - הרי זה אסור, שלא התירו ספק מדמע אלא לדבר שיש לו מתירין. אבל הגר"א מחק את נסחת הספרים מכאן, מפני שמקומה למעלה.

י. שאור שבלל לו בשאור אחר והחמיץ בו את העסה, אם אין באסור נותן טעם - מתר. הקמחין והסלתות - מעלין זה את זה; דברי רבי נחמיה. וחכמים אומרים: אין מעלין זה את זה. לוג מים שנפל לתוך תשעים ותשעה יין, ואחר כך נפל לוג שמן - מעלין זה את זה; דברי רבי נחמיה. וחכמים אומרים: אין מעלין זה את זה. חטין בשעורים - יבור. טחנן - בנותן טעם. רבי יוסי אומר: גריס של פול וגריס של טפיח - הרי אלו מין אחד. וכן היה רבי יוסי אומר: שתי קפות אחת של חליץ ואחת של תרומה, ונפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלה - שתיהן מתרות:

יא. שתי קפות בשתי עליות, שתי מגורות בעליה אחת - הרי אלו יצלו. ושתי מגורות בשתי עליות - לא יצלו. רבי שמעון אומר: אפלו הן בשתי עירות - מעלות זו את זו. בזו מאה, ובזו אין מאה - הריני אומר: לתוך מאה נפלה. אחת מדומעת ואחת שאינה מדומעת - הריני אומר: לתוך מדומעת נפלה:

יב. שתי קפות, בזו ארבעים סאה, ובזו אין ארבעים סאה, נפלה סאה לתוך אחת מהן וידוע לאיזה מהן נפלה, ואחר כך נפלה שניה ואין ידוע לאיזה מקום נפלה - הריני יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלה הראשונה - שם נפלה שניה'. נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה, ואחר כך נפלה שניה ואין ידוע לאיזה מהן נפלה - אינו יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלה שניה - שם נפלה ראשונה':

יג. שתי סאין, אחת של חליץ ואחת של תרומה, אבדה אחת מהן ונפלה אחת מהן - הרי זו מתרת.

ובאוכלי תרומה לכהנים, טהור שאכל את הטהור - כמצותיו, טהור שאכל את הטמא בעשה, וטמא שאכל את הטהור וטמא שאכל את הטמא - בלא תעשה. והלא דברים קל וחמר: ומה אם במקום שהחמירה תורה באוכלי תרומה לזרים - הרי הוא עולה מתוך החליץ להאכל לזרים, מקום שהקלה תורה באוכלי תרומה לכהנים - אינו דין שתעלה מתוך החליץ להאכיל לכהנים?! לאחר שהודו, רבי אליעזר אומר: תרום ותרקב. וחכמים אומרים: אבדה במעוט:

ו. סאה תרומה שנפלה למאה, ולא הסיף להגביה עד שנפלה אחרת - הרי זו אסורה. אמר רבי שמעון: במה דברים אמורים? בזמן שלא ידע בה ואחר כך נפלה, אבל אם ידע בה ואחר כך נפלה אחרת - הרי זו מתרת שפכר היה לה להעלות:

ז. הקמחין והסלתות - מעלין זה את זה; דברי רבי נחמיה. וחכמים אומרים: אין מעלין זה את זה. לוג מים שנפל לתוך תשעים ותשעה יין, ואחר כך נפל לוג שמן - מעלין זה את זה; דברי רבי נחמיה. וחכמים אומרים: אין מעלין זה את זה!:

ח. סאה ערלה שנפלה למאתים, ידע בה, ואחר כך נפלה אחרת - הרי זו מתרת. עד שירבה אסור על המתר:

ט. סאה תרומה שנפלה למאה, ואחר כך נפלו לתוכה חליץ כל שהן - הרי זו מתרת. סאה תרומה שנפלה למאה והגביה - אין מוציאין זונין שבה. לוג יין צלול שנפלו לתוך מאה לגין עכורין - אין מוציאין שמרים שבהן. לוג יין עכור שנפל לפחות ממאה לגין צלולין - אין מוציאין שמרים שבו:

11 הגר"א לא גרס לה באין, והביאה לקפון, והכנסנהו במקום שצין.

יד. שְׁתֵּי קָפוֹת, אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה, נִפְלָה סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאִין יָדוּעַ לְאִיזוּ מֵהֶן נִפְלָה – הִרְיִי אֹמַר: לְתוֹךְ תְּרוּמָה טְמֵאָה נִפְלָה. וְחֲלִין טְהוֹרִין לֹא יֵאָכְלוּ בְּטַהֲרָה, עַד שְׂיִתְחַשְּׁבוּ שְׁאִין בְּכֹל עֶסֶה וְעֶסֶה כְּבִיצָה. אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְאַחַת שֶׁל חֲלִין טְהוֹרִין, נִפְלָה סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאִין יָדוּעַ לְאִיזוּ מֵהֶן נִפְלָה – שְׂתִיֵּהֶן אֲסוּרוֹת. אִם יֵשׁ בְּהֶם לְעֹלוֹת זֹאת זֹה – מְעֻלוֹת זֹאת זֹה, וְלֹא יֵאָכְלוּ בְּטַהֲרָה, עַד שְׂיִתְחַשְּׁבוּ שְׁאִין בְּכֹל עֶסֶה וְעֶסֶה כְּבִיצָה:

טו. הִיוּ לִפְנֵי שְׁתֵּי קָפוֹת אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֲלִין, וְלִפְנֵיהֶן שְׁתֵּי סֵאִין, אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֲלִין, וְנִפְלוּ מִשְׂתִּיֵּיהֶן לְתוֹךְ שְׂתִיֵּיהֶן, וְאִין יָדוּעַ אִם מִזֹּאת לְתוֹךְ זֹה וְאִם מִזֹּאת לְתוֹךְ זֹה, הִרְיִי אֹמַר: תְּרוּמָה לְתוֹךְ תְּרוּמָה נִפְלָה, חֲלִין לְתוֹךְ חֲלִין נִפְלוּ. אִם הָיָה טָבֵל מִצֶּשֶׁר רֵאשׁוֹן וּמִצֶּשֶׁר שֵׁנִי – הָרִי זֶה אֲסוּר, שְׁלֹא הִתִּירוּ סִפְק מִדְּמַע אֲלֵא שְׁאִין לוֹ מִתִּירִין:

טז. הִפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמִצֶּשֶׁר רֵאשׁוֹן וּמִצֶּשֶׁר שֵׁנִי, וְאִין יָדוּעַ אִיזוֹהוּ – הָרִי זֶה מוֹדֵד אֶת הַתְּרוּמָה, אֶת הָרֵאשׁוֹנָה וְאֶת הַשֵּׁנִיָּה:

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרֶק שְׁבִיעִי

א. אַחַד הָאוֹכֵל, וְאַחַד הַשׁוֹתֶה, וְאַחַד הַסֹּף. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמַר: הַסֹּף שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה, שׁוּגַג – מִשְׁלֵם אֶת הַקֶּרֶן וְאִינוּ מִשְׁלֵם אֶת הַחֲמֵשׁ. הָאוֹכֵל תְּרוּמָה נְקוּרָה, וְהַשׁוֹתֶה יֵין מְגֵלָה – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ. נְזִיר שֶׁשָּׁתָה יֵין שֶׁל תְּרוּמָה, שׁוּגַג – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ. אֲכַל תְּרוּמָה בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ. יֵין וְחֲמֵץ – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ:

ב. הָאוֹכֵל תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּמִזֵּיד – מִשְׁלֵם דְּמֵי עֲצִים לִכְהֵן. אַבָּא שְׁאוּל אֹמַר: כֹּל דְּבַר שֵׁשׁ בּוֹ שׁוּה פְּרוּטָה – חַיֵּב. אָמְרוּ לוֹ: לֹא אָמְרוּ שׁוּה פְּרוּטָה אֲלֵא בְּהִקְדָּשׁ בְּלִבָּד:

ג. אֲכַל וְחִזַּר וְאָכַל, אִם יֵשׁ מִתְחַלֵּת אֲכִילָה רֵאשׁוֹנָה עַד סוֹף אֲכִילָה אַחְרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס – מִצְטַרְפִּין, וְאִם לֹא – אִין מִצְטַרְפִּין. שְׂתָה, חִזַּר וְשָׁתָה, חִזַּר וְשָׁתָה, אִם יֵשׁ מִתְחַלֵּת שְׂתִיָּה רֵאשׁוֹנָה עַד סוֹף שְׂתִיָּה אַחְרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס – מִצְטַרְפִּין, וְאִם לֹא – אִין מִצְטַרְפִּין. אֲכִילָה וְשְׂתִיָּה – אִין מִצְטַרְפִּין. כִּשְׁם שְׁאֲכִילָה בְּכֹזֵית – כֶּף שְׂתִיָּה בְּרַבִּיעִית. אֲכַל כְּזֹית אָפְלוּ מִחֲמַשַּׁת הַמִּינִין – הָרִי אֵלּוּ מִצְטַרְפִּין. אֲכַל כַּחֲצֵי זֵית, וְנוֹדַע לוֹ, וְחִזַּר וְאָכַל כַּחֲצֵי זֵית אַחַר מִמֵּין אַחַר – הָרִי אֵלּוּ אִין מִצְטַרְפִּין:

ד. כִּשְׁם שְׁאִין נוֹתֵינִין תְּרוּמָה אֲלֵא לְכַהֵן חֶבֶר – כֶּף אִין מִשְׁלָמִין קֶרֶן וְחֲמֵשׁ אֲלֵא לְכַהֵן חֶבֶר. הָאוֹכֵל תְּרוּמַת עֵם הָאֶרֶץ – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ לְכַהֵן חֶבֶר, וְחֶבֶר נוֹטֵל דְּמַים וּמִפִּיסֵי אֶת עֵם הָאֶרֶץ:

ה. תְּרוּמַת חֶבֶר וְתְרוּמַת עֵם הָאֶרֶץ שְׁנַתְעָרְבוּ – כּוּפִין אֶת עֵם הָאֶרֶץ לְמַכּוּר אֶת חֲלָקוֹ:

ו. הָאוֹכֵל תְּרוּמָה טְמֵאָה – מִשְׁלֵם מִן הַחֲלִין הַטְּהוֹרִים. שְׁלֵם מִן הַחֲלִין הַטְּמֵאִין, סוּמְכּוּסֵי אֹמַר: בְּשׁוּגַג – תְּשַׁלּוּמֵי תְּשַׁלּוּמִין. בְּמִזֵּיד – אִין תְּשַׁלּוּמֵי תְּשַׁלּוּמִין. וְחַכְמַיִם אֹמְרִים: בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזֵּיד – תְּשַׁלּוּמֵי תְּשַׁלּוּמִין, וְיִחְזַר וְיִשְׁלֵם מִן הַטְּהוֹרִין:

ז. יִשְׂרָאֵל שִׁנְפְּלוּ לוֹ תְּרוּמָה מִבֵּית אָבִי אִמּוֹ וְאֲכָלָהּ, וְכֵן בַּעַל הַבַּיִת שֶׁנִּבְּחָה בְּחוּבוֹ, וְכֵן לְאִשָּׁה בְּכַתְּבָתָהּ – מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ לְכַהֵן חֶבֶר, וְחֶבֶר נוֹתֵן לָהֶם דְּמַים:

ח. הַגּוֹנֵב תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְלֹא אֲכָלָהּ – מִשְׁלֵם אֶת הַקֶּרֶן וְאִין מִשְׁלֵם אֶת הַחֲמֵשׁ, וְכִפְּלֵי אִין בֵּהּ, שְׁנֵאָמַר (שְׁמוֹת כב, ח): "יִשְׁלֵם שְׁנַיִם לְרַעְיוֹ" – וְלֹא לְהִקְדָּשׁ. אֲבָל אֲכָלָהּ – מִשְׁלֵם שְׁנֵי חוֹמְשִׁים וְקֶרֶן אַחַד, קֶרֶן וְחֲמֵשׁ מִן הַחֲלִין וְהֵן נִעֲשִׂין תְּרוּמָה, קֶרֶן – לַגְּזָבֵר, וְחֲמֵשׁ – לַבְּעֻלִים. בְּקֶרֶן – מוֹעֲלִין בּוֹ, בַּחֲמֵשׁ זֶה – אִין מוֹעֲלִין. חֲמֵשׁ שֵׁנִי – מִדְּמֵי תְּרוּמָה וְנוֹתֵן לַגְּזָבֵר. רַבִּי מֵאִיר מַחֲיֵב בְּקַפָּה שְׁנִיָּה בַּחֲלָה, רַבִּי יוֹסִי פּוֹטֵר. וְחַכְמַיִם אֹמְרִים:

מְדַמַּע – פִּטוּר מִן הַחֲלָה. סֶפֶק מְדַמַּע – נֶאֱכַל מִשׁוּם דְּמַע וְחֵבֵב בַּחֲלָה:

ט. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְשַׁלְּמִין מִמִּין עַל שְׂאִינוּ מִינוּ, וּבִלְבָד שִׁישְׁלָם מִן הַיְפָה עַל הָרַע. כִּיצַד? אֲכַל שְׁעוּרִים וְשֵׁלָם חֲטִים, גְּרוּגְרוֹת וְשֵׁלָם תְּמָרִים – תְּבֵא לֹו בְּרָכָה. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵין מְשַׁלְּמִים רַק מִמִּין עַל מִינוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כִּשֵּׁם שֶׁמְשַׁלְּמִין מִן הַחֲדָשׁ עַל הַיֶּשֶׁן – כֶּף מְשַׁלְּמִין מִמִּין עַל שְׂאִינוּ מִינוּ:

י. הָאוֹכֵל אֶת הַטֶּבֶל – מְשַׁלָּם מִן הַלֶּקֶט וּמִן הַשְּׂכָחָה וּמִן הַפֶּאֶה, מִן הַתְּבוּאָה שֶׁלֹא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵין מְשַׁלְּמִין דְּבַר שֶׁלֹא בָא לְעוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת. אָמַר רַבִּי נֶחֱזִי: הִיָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִמְתִּין עַד שֶׁיֵּצֵא שַׁבָּת, וְיֵצֵא חוּץ לְחֶצֶר וְיִגְמַר:

יא. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: דִּם שֶׁעַל הַכֶּפֶר – גּוֹרֵר אֶת מְקוֹמוֹ וְאוֹכֵל אֶת הַשָּׂאֵר. נִמְצָא בֵּין שְׁנֵי מְפַסְפִּסִּים וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ:

יב. הָאוֹכֵל אֶת הַנֶּמְלָה וְאֶת הַכִּנָּה שֶׁבַתְּבוּאָה – חֵיֵב. אֶת הַזִּידוּ שֶׁבְעַדְשִׁים, וְאֶת הַיְתוּשִׁין שֶׁבְכִלְיִסִּין, וְאֶת הַתּוֹלְעִים שֶׁבַתְּמָרִים וְשֶׁבַגְרוּגְרוֹת – פִּטוּר. פָּרְשׁוּ וְחִזְרוּ – חֵיֵב. אֶת הַתּוֹלְעִים שֶׁבְעַקְרֵי אֵילָנוֹת, וְאֶת הַקֶּפֶה שֶׁבִּירֶק – חֵיֵב. יִבְחוּשִׁין שֶׁבִּיָּין וְשֶׁבַחֲמִץ – הָרִי אֵלוֹ מְתָרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמְּסַנְנִים אֶת הַיָּין וְאֶת הַחֲמִץ, הַמְּבָרֵךְ עַל הַחֲמָה – הָרִי זֶה דֶּרֶךְ אַחֲרָת:

יג. הַצִּיר, וְהַחֲמִץ, וְהַמּוֹרִיס, וְהַשְּׂמֵן, וְהַדְּבַשׁ – מְתָרִין מִשׁוּם גְּלוּי. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסֵר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֲנִי רֵאִיתִי שֶׁשֶּׁתָּה נֶחֱשׁ צִיר בְּצִידוֹן. אָמְרוּ: נֶחֱשׁ שׁוֹטֵה הָיָה, וְאֵין מְבִיאִין רֵאִיָּה מִן הַשׁוֹטִים:

יד. מְשַׁמְרַת – אֲסוּרָה מִשׁוּם גְּלוּי. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: אִם הֵיָתָה תַּחְתּוֹנָה מְכֻסָּה, אַף עַל פִּי שְׁעִלְיוֹנָה מְגֻלָּה – הָרִי זֶה מְתָרַת, מִפְּנֵי שְׂאֵרְסָם שֶׁל נֶחֱשׁ דּוֹמָה לְסַפּוּג וְעוֹמֵד בְּמִקּוֹמוֹ:

טו. עֶסֶה שְׁלֶשֶׁה בְּמִים מְגֻלִּין, אֶפְלוּ הִיא שֶׁל תְּרוּמָה – תִּשְׂרַף, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁל חֲלִין. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: אֶפְאָה – הָרִי זֶה מְתָרַת, מִפְּנֵי שְׂאֵרְסָם שֶׁל נֶחֱשׁ כֻּלָּה בְּאוּר:

טז. מִי כְּבוּשִׁין, וּמִי שְׁלֵקוֹת, מִי תוֹרְמוֹסִין – אֵין בְּהֵם מִשׁוּם גְּלוּי. מִים שֶׁשָּׂרָה בְּהֵן כְּבוּשִׁין, שְׁלֵקוֹת וְתוֹרְמוֹסִין, אִם יֵשׁ בְּהֵם נוֹתֵן טַעַם – מְתָרִים, וְאִם לֹאוּ – אֲסוּרִים. מִים שֶׁהִדִּיחַ בְּהֵן עוֹבְטִין וְדִרְמִסְקָנִיּוֹת לַחֲוֵלָה – אֵין בְּהֵם מִשׁוּם גְּלוּי. מִים שֶׁנִּתְגַּלוּ וְחִמְמָן – אֲסוּרִין מִשׁוּם גְּלוּי. מִים חֲמִיִּין, כֹּל זְמַן שֶׁמְעֲלִין הֶבֶל – אֵין בְּהֵם מִשׁוּם גְּלוּי:

יז. מִים מְגֻלִּין – לֹא יִשְׁפְּכֶם בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, וְלֹא יִגְבַּל בְּהֵן אֶת הַטֵּיט, וְלֹא יִשְׁקָה מֵהֵן נְכָרִי, וְלֹא בְּהֵמַת אַחֲרִים. אֲבָל מִשְׁקָה הוּא בְּהֵמַת עֲצָמוֹ. מִים מְגֻלִּין – לֹא יִרְבֹּץ בְּהֵן אֶת הַבַּיִת, וְלֹא יִרְחַץ בְּהֵן פְּנֵי יָדָיו וְרַגְלָיו. אַחֲרִים אוֹמְרִים: לֹא אָמְרוּ אֵלָּא בְּזִמְן שִׁישׁ בּוֹ סְרִיטָה. וְכַמָּה הֵן בְּקַרְקָעוֹת? אַרְבַּעִים סָאָה. אַחֲרִים אוֹמְרִים: מְאֵתִים, בֵּין מְכַנְסִין בֵּין מְפָזְרִין. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: כִּדִּי שֶׁתִּהְיֶה חֲבִית שֶׁל שִׁיטִּין מִתְּמַלָּא:

יח. מַעֲיָן, כֹּל זְמַן שֶׁהוּא מוֹשֵׁף – אֵין בּוֹ מִשׁוּם גְּלוּי. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: מַעֲשֵׂה שְׁהֶלֶךְ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אֶצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לְבֵית שְׁעָרִים, וּמְצָא גְבִי שְׂאִין בּוֹ שְׁלֶשֶׁה לוּגִין, וְשָׁחָה וְשֶׁתָּה מִמֶּנּוּ. יֵין, בֵּין בְּכִלִּים בֵּין בְּקַרְקָע – אֲסוּר. יֵין תּוֹסֵס, כֹּל זְמַן שֶׁהוּא תּוֹסֵס – אֵין בּוֹ מִשׁוּם גְּלוּי. וְכַמָּה תּוֹסֵס? שְׁלֶשֶׁה יָמִים:

יט. מַעֲשֵׂה וְנִמְצָא נֶחֱשׁ מֵת בְּבוּר יֵין, וּבְאוּר וְשָׂאֵלוֹ אֶת רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא, וְהַתִּיר לָהֶם אֶת הַבוּר:

כ. לְגִין שֶׁהִנְחוּ בְּשָׂדֵה תְּבָה – הָרִי זֶה אֲסוּר. בְּדָקִין וְהִנְחִיחֵן – הָרִי זֶה מְתָר. לְגִין וְהִנְחֵן – הָרִי זֶה אֲסוּר. בְּדָק וְהִנְחִיחַ – הָרִי זֶה מְתָר. נִתְּנוּ בְּבוּר, אֶפְלוּ עֲמוּק מֵאָה אָמָה – הָרִי זֶה אֲסוּר. נִתְּנוּ בְּמַגְדָּל אֶפְלוּ גְבוּהָ מֵאָה אָמָה – הָרִי זֶה אֲסוּר. בְּטָרְקָלִין אֶפְלוּ מְצִיר מְסֻדָּ –

והוא נהרג ואתם נהרגין, תגוהו להם ואל תהרגו כלכם. רבי שמעון אומר: כך אמרה להם: כל המורד במלכות בית דוד - חייב מיתה:

מסכת תרומות פּרָק שמיני

א. הזורע חטים של תרומה, עד שלא הביא שלישי - יופך, משהביא שלישי - יקים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בשוגג, עד שלא הביא - יופך, משהביא שלישי - יקים. במזיד, זה וזה - יקים:

ב. הזורע תוספת של תרומה, וסאה עולה מתוך מאה, גדוליהן - חלין. גדולי תרומה - אין חייבין עליהן קרן וחמש, ואין משלמין מהן. הקדש - חייבין עליהן קרן וחמש על מקום אחר אלא לפי חשבון, וחיובין בחלה. הידים והטבול יום - אין פוסלין בהן, ואין פוסלין בחלין. הדש, כיצד יעשה? מביא קפיפה ותולה בצנאר בהמה, ונותן לתוכה חלין מאותו המין. רבי שמעון אומר: נותן לתוכה כרשינין והן פותה לה מהכל:

ג. מאה לגינין של תרומה ואחד של חלין - כלן מתרין. בדבר שזרעו כלה. אבל בדבר שאין זרעו כלה - לא יעלה. אפלו אחד של תרומה ומאה של חלין - לא יעלה, שאין קרקע עולה באחד ומאה. תלש - יעלה, ובלבד שלא יתפון ויתלש. רבי שמעון אומר: אף יתפון ויתלש ויעלה באחד ומאה:

ד. בצלים של ליטרא, מעשר ראשון שנטעה, והרי בה כעשר לטרין - תיבת בתרומה, במעשר ראשון, ובמעשר שני, ומפריש ממקום אחר תרומות ומעשרות, ובמעשר ראשון שבה - עושה אותה תרומה ומעשרות על מעשר ראשון שנטע. ליטרא מעשר שני שנטעה, והרי בה כעשר לטרין - תיבת בתרומה ובמעשר ראשון. ובמעשר שני - חוזר ופודה את מעשר שני שנטע:

ה. המנפש עם הגוי בחסית, אף על פי שפרותיו טבל - אוכל מהן צראי. עם הכותי

הרי זה אסור. מכסין ולא פוקקין. ואם היה פקק, אמר - אסור, ואם לאו - מתר. כמה יהא בנקב? כדי שתכנס בו אצבע קטנה של קטן. נקורי רטב, וקלח של כרוב, וכל דבר שיש בו לחה - אסור. רבי שמעון בן מנסיא אומר: יזרק את הנקור ואוכל את השאר. פטריות - אסורות מפני סכנת נפשות. נקר בתאנה ונעשית גרוגרת, בתמרה ונעשית יבשה - שתיהן מתרות. ראה צפור שנקרה בתאנה, ועכבר מנקר באבטיח - שניהן אסורין, שאני אומר: שמא נקורין היו. אבטיח שנקר ואכלו ממנו עשרה בני אדם, השאר - הרי זה אסור. וכן חבית שנתגלתה ושתו הימנה עשרה בני אדם, השאר - הרי זה אסור:

כא. אין מרבין תרומות טהורות תלויות זו בזו. אבל מרבין תרומה שנטמאת בולד הטמאה, עם תרומה שנטמאת באב הטמאה, אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתה. תלויה שאמר: 'טהורה היא'; 'טמאה היא' - הרי זה טמאה. אם אמר: 'הריני מניחה עד שאשאל עליה' - הרי זה טהורה. נולד לו ספק טמאה, ובין בידו ובין על גבי שלחן - נוטלה ומניחה במקום המצנע:

כב. חבית שנשברה בגת העליונה והתחתונה - טמאה. הכל מודים: שתרד ותטמא, ואל יטמאנה ביד:

כג. סיעה של בני אדם, שאמרו להם נכרים: 'תנו לנו אחד מכם ונהרגוהו, ואם לאו, הרי אנו הורגין את כלן' - יהרגו כלן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל. אבל אם יחדוהו להם כגון שיחדו לשבע בן בכרי - יתנוהו להם ואל יהרגו. אמר רבי יהודה: כמה דברים אמורים? בזמן שהוא מבחזן והן מבפנים, אכל בזמן שהוא מבפנים והם מבפנים, הואיל והוא נהרג והן נהרגין - יתנוהו להן ואל יהרגו כלן. וכן הוא אומר (שמואל ב כ, כב): 'ותבוא האשה אל כל העם בחקמתה' וגו', אמרה להם: הואיל

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

- לא יאכל. רבי שמעון בן אלעזר אומר: במוצאי שביעית עם ישאל - מתר:

ו. רבי נתן בר יוסף אומר: שתילי בצלים, עד שלש שנים - אסורין, מכאן ואילך - מתרין:

ז. המפריש חבילי תלתן של מעשר - הרי זה פודה את העץ ואת הזרע. תלתן שנפלה בבור של מים - רבי מאיר אומר, ורבי יהודה מתיר. אומר רבי שמעון: במה דברים אמורים? בזמן ששקעה, אבל לא שקעה - הרי זו מתרת:

ח. תפוח שרקו ונתנו תוך העסה וחמצה - רבי יוסי אומר: אין חמוצו חמץ. אחד נותן טעם לשבח ואחד נותן טעם לפגם - זה וזה אסור; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: לשבח - אסור, לפגם - מתר, כגון החמץ שנפל לגריסין, וגריסין שנפלו לתוך הבור של מים. תמרים שנפל על גביהן יין, גרוגרות שנפל על גביהן שמן - הרי זה אסור, ורבי שמעון מתיר:

ט. שאור שנפל לתוך עסה ואין בה כדי לחמץ, והגביה, ואחר כך נפלה אחרת ואין בה כדי לחמץ, ונתחמץ - מתר. שאור של תרומה ושל שביעית שנפל לתוך העסה, לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ, ונצטרפו וחמצו - אסור לזרים. רבי אלעזר ברבי שמעון מתיר לזרים. הֵיאָה בְּזֵה כְּדֵי לְחַמֵּץ וּבְזֵה כְּדֵי לְחַמֵּץ, וּנְצַטְרְפוּ וְחִמְצוּ - אסור לכהנים. רבי אלעזר ברבי שמעון מתיר לכהנים:

י. יין של תרומה שנפל על גבי פרות. וכן שמן של תרומה שנפל על הפרות - ידחון והן מתרין. שמן על גבי יין - יקפה אותו, והיין מתר. נפל על גבי ציר - יקפנו כדי שיבטל טעם שמן שבו:

יא. פלים שסכן בשמן טמא, וחזר וסכן בשמן טהור. או שסכן בשמן טהור, וחזר וסכן בשמן טמא - רבי אליעזר אומר: אחר הראשון אני בא. וחכמים אומרים: אחר האחרון. שרבי אליעזר אומר: לא יהא אדם

סך את כליו שמן טמא, וחזר וסכן בשמן טהור. כשהן מוציאין - אין מוציאין אלא מן הראשון. וחכמים אומרים: לא יהא אדם סך את כליו שמן טהור, וחזר וסך שמן טמא. כשהן מוציאין - אין מוציאין אלא מן האחרון. כלים שסכן שמן טמא ונגבם - משתמש בהן בטהרה. חזרו ויצאו מהן משקין - טמאין:

יב. קדרה שבשל בה בשר - לא יבשל בה חלב. תרומה - לא יבשל בה חלין. ואם בשלן - הרי זה בנותן טעם:

יג. היו לפניו שתי קדרות אחת של תרומה ואחת של חלין, ולפניו מדוכה אחת של תרומה, נתן לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נתן. היו לפניו שתי מדוכות, אחת של חלין ואחת של תרומה, ולפניו קדרה אחת של חלין, נתן מאחת מהן ואין ידוע מאיזה מהן נתן - הריני אומר: מתוך של חלין נתן. היו לפניו שתי קדרות, אחת של חלין ואחת של תרומה, ולפניהן שתי מדוכות, אחת של חלין ואחת של תרומה, נתן משתייהן ואינו יודע אם מזו לתוך זו, ואם זו לתוך זו - הריני אומר: תרומה לתוך תרומה נתן, וחלין לתוך חלין נתן. ואם הֵיאָה טָבֵל מֵעֶשֶׂר רֵאשׁוֹן וּמֵעֶשֶׂר שְׁנֵי - הרי זה אסור, שלא התירו ספק מדמע אלא בדבר שיש לו מתירין:

יד. חתיכה אסורה שנתערכה בחתיכות, אפלו הן אלה - כלן אסורות. הרטב - בנותן טעם. אם נמחה - הרי זה בנותן טעם. חתיכה של חטאת שנתערכה במאה חתיכות של חלין, וכן פרוסה של לחם הפנים שנתערכה במאה פרוסות של חלין - הרי אלו יעלו. חתיכה של חטאת טמאה שנתערכה במאה חתיכות של חטאת טהורה, וכן פרוסה של לחם הפנים שנתערכה במאה פרוסות של לחם הפנים טהור - הרי אלו יעלו. רבי יהודה אומר: לא יעלו. וכן בחלות תודה. טבל ויין נסך, מין במינו - כל שהוא, ושלא במינו - בנותן

טעם. ושאר כל האסורין, בין במינן בין שלא במינן - בנותן טעם:

מסכת תרומות פרק תשיעי

א. דג טמא שכבשו עם דג טהור, כל גרב¹² שמחזיק סאתים שבו משקל עשרה זוזי שביהודה, שהן עשר סלעים בגליל, דג טמא - צירו אסור. רבי יהודה אומר: רביעית בסאתים. רבי יוסי אומר: אחד מששה עשר בו. אמר רבי שמעון בן מנסיא: אין לה גרב שמחזיק סאתים, שבו משקל עשרה זוזי ביהודה, שהן עשר סלעים בגליל, דג טמא, שאין בו רביעית ציר. אמר רבי יוסי בר יהודה: במה דברים אמורים? בזמן ששוליה ומניח לפניו ומצא בו כשעור הזה, אבל אם היה נוטל וזורק ראשון, אף על פי שמצא בו יתר מכשעור הזה - מתר:

ב. דג טמא שכבשו עם דג טהור - מדיחו ומתר. דג טמא מליח ודג טהור תפל - אסור. דג טהור מליח ודג טמא תפל - מתר. דג טמא שבשלו עם דג טהור - רואין אותו כאלו הוא קפלוט, אם יש נותן טעם - אסור, ואם לאו - מתר:

ג. אלו הן מיני חסיות? הלוף והשום והבצלים והקפלוטות. רבי יהודה אומר: אין לה מיני חסיות - אלא קפלוט בלבד:

ד. רבי יוסי אומר: כובשין בצלין של תרומה בחמץ של חלין, ואין כובשין בצלין של תרומה בחמץ של תרומה, ואין צריך לומר בצלים של חלין בחמץ של תרומה. רבי עקיבה אומר: כל המתבשלין זה עם זה - אין מתרין אלא עם הבשר. בשר בבשר - אסור. וכל המתבשלין עם הבשר - הרי אלו אסורין. רבי אליעזר אומר: כבד - אוסרת ונאסרת. רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה אומר: שלוקה - אוסרת ואינה נאסרת. מבשלת - אוסרת ונאסרת:

ה. ביצים טהורות ששלקן עם ביצים טמאות, אם יש בהן בנותן טעם - אסורות, ואם לאו - מתרות. ביצים ששלקן ומצא באחת מהן אפרוח, אם יש בהן בנותן טעם - אסורות, ואם לאו - מתרות. געולי ביצים - מתרין באכילה. ביצים מזורות - נפש יפה תאכל. מצא באחת מהן דם - זורק את הדם ואוכל את השאר:

ו. אוכל אדם דגים וחגבים, בין חיין ובין מתים, ואינו חושש. יין של תרומה שנפל לתוך המוריס - אסור לזרים. רבי אליעזר ברבי ישמעאל מתיר לזרים:

ז. נותן אדם דבילה וגרוגרות לתוך המוריס כדרך שנותן את התבלין, אבל לא יסחטם להוציא מהן משקין. בתבלין - מתר מפני שהן מלאכתן. צורר את התבלין ונותנן לתוך התבשיל, אם בטל טעמן - מתרין, ואם לאו - אסורין:

ח. אין עושין את היין - אלונתית, ואת השמן - ערב. סף את השמן ואין סף יין. השמן - דרכו לסיכה, יין - אין דרכו לסיכה:

ט. דבש תקרים - רבי אליעזר אומר: חיב במעשרות. אמר רבי נתן: מודה רבי אליעזר שפטור מן המעשרות. אבל אומר רבי אליעזר: שלא יאכל מן הדבש עד שיתקן התקרים. מודה רבי אליעזר: שאם תקן התקרים ודובשן באספמא - שמתר. דבש תקרים - מטמא משום משקה. אמר רבי נתן: מודה רבי אליעזר שאין זה מטמא משקה. על מה נתלקו? על שנתן לתוכו מים, שרבי אליעזר מטמא משום משקה, וחכמים אומרים: הולכין אחר הרב:

י. זיתים של תרומה טהורים - יעשו שמן. טמאים - לא יעשו שמן. ענבים בין טמאות בין טהורות - לא יעשו; דברי רבי מאיר. רבי יעקב אומר, מודה רבי אליעזר לרבי

של תרומה שנטמא או שנתגלה - שופך
וְשׁוֹנֵה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק עֲשִׂירִי

א. גרעיני זיתים, גרעיני תמרים, וגרעיני
חרובין, כלן אף על פי שאין מְכַנְסִין -
אֲסוּרִין. וְשָׂאֵר כָּל הַגְּרַעֲיִנִים, מְכַנְסִין -
אֲסוּרִין, שְׂאִין מְכַנְסִין - מִתְרִין:

ב. קליפי פולין ושומשמיץ, יש בהן אכל -
אֲסוּרִין, אִין בְּהֵן אֲכָל - מִתְרִין. קְלִיפֵי
מִלְפִפִּין, אִף עַל פִּי שְׂאִין בְּהֵן אֲכָל - אֲסוּרִין.
גרעיני אתרוג - מִתְרִין. קְלִיפֵי אֲתֵרוֹג אֲסוּרִין
מִפְּנֵי שֶׁהַבְּרִיּוֹת אוֹכְלִין מֵהֶן. קְלִיפֵי אֲבִטִיחַ
וּמְעֵי אֲבִטִיחַ וּקְנוֹבַת יֶרֶק שֶׁל תְּרוּמָה - רַבִּי
דוֹסָא מֵתִיר לְזָרִים, וְחֲכָמִים אוֹסְרִין. רַבִּי
יַעֲקֹב אוֹמֵר מִשְׁמוֹ: הַבְּכָרוֹת וְהַסְּיּוֹפֹת -
אֲסוּרוֹת, בְּאֲמֻצָּע קִיץ - מִתְרוֹת:

ג. כֶּשֶׁם שְׂאֵסוּרוֹת לְאָכַל בַּתְּרוּמָה - כִּד
אֲסוּרוֹת בְּטָבַל וּבִמְעֻשׂר טָבַל, וּבִמְעֻשׂר
רֵאשׁוֹן שְׂלֵא נִטְלָה תְּרוּמָתוֹ, וּבִמְעֻשׂר שְׁנִי
וְהַקֵּדֶשׁ שְׂלֵא נִפְדוּ. הַמְצוּלוֹת וְהַקְּבוּנוֹת
שֶׁל תְּרוּמָה - אֲסוּרוֹת, הַעֲלוּ אֶבֶק - מִתְרוֹת.
סִבִּין שֶׁל חֲדָשׁוֹת - אֲסוּרוֹת, שֶׁל יִשְׁנוֹת -
מִתְרוֹת. עַד מֵתִי חֲדָשׁוֹת אֲסוּרוֹת? כָּל זְמַן
שְׁבִנֵי אָדָם רְגִילִין לַחֲבַט בֵּין הַגְּרָנוֹת. רַבִּי
אֲחָא אוֹמֵר: שְׁלִשִׁים יוֹם:

ד. תִּלְתָּן שֶׁל תְּרוּמָה שְׁחָפָה בָּהּ בַּת כֶּהֱן
רֵאשָׁה - אִין רֵשָׁאָה בַּת יִשְׂרָאֵל לְחוּף
אֲחֵרִיהָ. אֲבָל מַעֲנַגַּת שְׁעָרָה בְּשַׁעְרָה:

ה. קְטֻנוֹת שֶׁל תְּרוּמָה - אִין עוֹשִׂין אוֹתוֹ
טְחִינִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן מֵתִיר בְּכַרְשִׁינִין:

ו. כֶּמָּה יֵהָא בַּתְּרוּמַת מְעֻשׂר שֶׁל דְּמָאִי
וְיֹלִיכְנָה לְכַהֵן? אֶחָד מִשְׁמוֹנֵה שְׁבַשְׁמִינִית.
כֶּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל דְּמָאִי, אֲבָל
בְּשֶׁל וְדָאִי, אֶפְלוּ כָּל שְׁהוּא - אֲסוּר. כֶּמָּה
דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּטִמְאָה, אֲבָל בְּטַהוּרָה,
אֶפְלוּ כָּל שְׁהוּא. וְכֵן אֵתָּה אוֹמֵר בַּתְּרוּמוֹת
מְעֻשׂר שְׁבַשְׁאָר כָּל הַפְּרוֹת, אִם יֵשׁ בָּהּ

הוֹשֵׁעַ: בְּזִיתִים טְהוּרִין - שְׂעִישׁוּ שְׁמֶן. עַל
מָה נִחְלָקוּ? עַל זִיתִים טְמָאִים, שְׂרַבִּי אֲלִיעֶזֶר
אוֹמֵר: לֹא יַעֲשׂוּ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יַעֲשׂוּ.
וְעַנְבִּים טְהוּרוֹת - יַעֲשׂוּ, וְטִמְאוֹת - לֹא
יַעֲשׂוּ. אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה: מוֹדָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בְּזִיתִים וּבְעַנְבָּיִם טְהוּרוֹת -
שְׂעִישׁוּ. עַל מָה נִחְלָקוּ? עַל הַטְּמָאִים, שְׂרַבִּי
אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יַעֲשׂוּ. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר:
יַעֲשׂוּ. אֲמַר רַבִּי: לֹא נִחְלָקוּ רַבִּי אֲלִיעֶזֶר וְרַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ עַל זִיתִים טְהוּרִין - שְׂעִישׁוּ, וְעַל
זִיתִים וְעַנְבִּים טְמָאִים - שְׂלֵא יַעֲשׂוּ. עַל מָה
נִחְלָקוּ? עַל זִיתִים טְמָאִים וְעַל עַנְבִּים
טְהוּרוֹת, שְׂרַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יַעֲשׂוּ,
וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יַעֲשׂוּ:

יא. תְּרוּמָה - נִתְּנָה לְאֲכִילָה וְלִשְׁתִּיָּה
וְלִסְיִכָּה, לְאָכּוֹל דְּבַר שְׂדֵרְכוּ לְאָכּוֹל,
וְלִשְׁתוֹת דְּבַר שְׂדֵרְכוּ לִשְׁתוֹת, וְלִסוּף דְּבַר
שְׂדֵרְכוּ לִסוּף. כִּיצַד לְאָכּוֹל דְּבַר שְׂדֵרְכוּ
לְאָכּוֹל? אִין מַחֲיִבִין אוֹתוֹ לְאָכּוֹל קְנוּבוֹת
שֶׁל יֶרֶק, וְלֹא פֶת שְׁעַפְשָׁה, וְלֹא תַבְשִׁיל
שְׁעֵבְרָה צוּרְתוֹ. רַבִּי חֲנִינָא סָגַן הַכֹּהֲנִים
אוֹמֵר: תְּרוּמָה שְׁנַפְסָלָה מִלְּאָכַל אָדָם,
וְהַכֹּלֵב יִכּוֹל לְאָכְלָה - מִטְּמָא טְמָאָת אוֹכְלִין,
וְשׁוֹרְפִין עִם הַטְּמָאָה. כִּיצַד לִשְׁתוֹת דְּבַר
שְׂדֵרְכוּ לִשְׁתוֹת? אִין מַחֲיִבִין אוֹתוֹ לְהִיּוֹת
גּוֹמֵעַ אֲנִיגְרוֹן וְאֶכְסָגְרִין, וְלִשְׁתוֹת יִין
בְּשִׁמְרִיו. הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁנּוּי - לֹא יִגְמַע בְּהֵן אֵת
הַחֲמִץ וְיֵהָא פּוֹלֵט, אֲבָל מִגְּמַע וּבוֹלַע
וּמִטְּבַל כְּדֵרְכוּ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. הַחוֹשֵׁשׁ בְּגֵרוֹנוֹ
- לֹא יַעֲרַעְנוּ בְּשִׁמֶן, אֲבָל נוֹתֵן שְׁמֵן הַרְבֵּה
לְתוֹךְ אֲנִיגְרוֹן וּבוֹלַע. כִּיצַד לִסוּף דְּבַר
שְׂדֵרְכוּ לִסוּף? סָךְ אָדָם שְׁמֵן עַל גְּבִי מִכְתּוֹ,
וּבִלְבַד שְׂלֵא יִטּוֹל בְּמוֹךְ וּבִמְטִילִית וְיִתֵּן עַל
גְּבִי מִכְתּוֹ. הַחוֹשֵׁשׁ בְּרֵאשׁוֹ וְכָל מִי שְׁעָלוּ לוֹ
חֲטָטִין - סָךְ אֵת הַשְּׁמֵן וְאֵינוֹ סָךְ יִין וְחֲמִץ,
שְׁהַשְּׁמֵן - דְּרַכּוּ לְסִיכָה, יִין וְחֲמִץ - אִין דְּרַפֵּן
לְסִיכָה:

יב. יִין שֶׁל תְּרוּמָה - אִין עוֹשִׂין אוֹתוֹ
אֲלוֹנְתִית, וְאִין עוֹשִׂין אוֹתוֹ אֲנוּמְלִין, וְלֹא
יִתֵּן מְשִׁירֵי הַכּוֹס בִּידָיו, וְהָאִשָּׁה לֹא תִדְיַח בּוֹ
אֵת בְּנָהּ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יִין

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

כשעור - הוא נותנה לכהן, ואם לאו - משליכה באור ושורפה :

ז. פרתו של ישראל שילדה בכור - מאכילה כרשינין של תרומה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: ולא עוד, אלא שזכו לה כרשינין. נותן אדם כרשיני תרומה לתוך שוכו ואינו חושש :

ח. עבד כהן שברת, ואשת כהן שמרדה - הרי אלו אוכלין בתרומה בחזקת שהן קימין. וכן לא יצא הרוצח מחוץ לגבול עיר מקלטו, בחזקת שכהן גדול קים :

ט. בקרו של כהן שהיה עומד אצל בקרו של ישראל, וכן כליו של כהן שהיה נארג אצל כליו של ישראל - הרי זה מדליק עליהן שמן שרפה. ישראל שהיה יושב בחנותו של כהן - הרי זה ממלא לו את הנר. שמן שרפה עולה לעליה ויורד לדור, לעשות צרכיו של כהן, ולא לעשות צרכיו של ישראל. אם היה שתף עמו בחנות - הרי זה מתר. וכן כהן שהיה מיסב בתוך ביתו של ישראל - הרי זה מדליק לו את הנר. שמן שרפה, אף על פי שעמד כהן והלך לו - אין מחיבין אותו לכבותו עד שיתכבה מאליו. ישראל שנכנס לתוך ביתו של כהן להדליק לו את הנר, ומבקש לילך - טובל לו פתילה בשמן שרפה. וכן בת ישראל שנכנסה אצל בת כהן, ומבקשת לילך - טובלת לה פתילה בשמן שרפה. בת כהן שהיתה בידה נר מלא שמן שרפה בערב שבת עם חשכה - הרי זו נותנת לתוכו חלין כל שהוא ומדליקו :

י. סך כהן עצמו שמן של תרומה, ומביא בן בתו ישראל ומעגלו על גביו. סך כהן עצמו שמן של תרומה, ונכנס למרחץ, ואין הזר נמנע מלשמשו אף על פי שנסף הימנו. לא יתן כהן שמן של תרומה על גבי טבלא של שיש להתעגל עליהם, רבן שמעון בן גמליאל מתיר :

יא. שמן של מעשר שני - אין סכין אותו בידים טמאות. נפל על גבי בשר - משפשוף

אפלו בידים טמאות. שמן של תרומה - אין חוסמין בו תנור וכירים, ואין סכין בו מנעל וסנדל. לא יסוף את רגליו והוא בתוך המנעל, ולא יסוף את רגליו והוא בתוך הסנדל. אבל סך את רגלו ונותנה למנעל, סך את רגלו ונותנה לסנדל. סך הכהן עצמו שמן של תרומה, ומתעגל על גבי קטובליא חדשה ואינו חושש :

יב. שמרים של מעשר שני - אסור, ושני - מתר. רבי מאיר אומר: שני - בנותן טעם. ושל תרומה, ראשון ושני - אסור. שלישי - מתר. ורבי מאיר אומר: שלישי - בנותן טעם. ושל חדש, ראשון ושני ושלישי - אסור, ורביעי - מתר. רבי מאיר אומר: רביעי - בנותן טעם. שמרי נכרים שבישו - אסורין בהנאה :

יג. חרסין של זב ושל זכה, ראשון ושני - טמא, שלישי - טהור. במה דברים אמורים? בזמן שנתן לתוכו מים, אבל לא נתן לתוכו מים, אפלו עד עשירי - טמא. רבי אליעזר בן יעקב אומר: שלישי אף על פי שלא נתן לתוכו מים - טהור :

יד. לוקחין ושואלין מימי רגלים מכל מקום, ואין חוששין שמא של נדות הן, שלא נחשדו בנות ישראל להיות מכנסות מימי רגליהם בשעה שהן נדות :

טו. אין מערבין תרומת תבואה וקטנית כאחד. אבל מערבין שמשמין באפילים, בעדשים, וכל דבר שדרכו ליכבד. משחוכה יהודה, מהרה תבנה - התחילו לערב תבואה בתבואה וקטניות בקטניות, אבל לא תבואה בקטניות ולא קטניות בתבואה :

טז. כהן שנתנו לו תרומה ומצא בו דברים אחרים - הרי אלו אסורין. ולא עוד: אלא שמשלימין לבית הדמע :

יז. אין מביאין תרומה מן הגרן לעיר, ומן המדבר לישוב. אבל במקום שחיה אוכלתה ובהמה אוכלתה - התקינו: שיהא מביא ונוטל שכרו מכהן, מפני בזיון תרומה :

הַשְּׁלֵם

תּוֹסֵפֶתָא

יח. עֲשֶׂה אֵין חוֹלְקִין לָהֶם בֵּין הַגְּרָנוֹת. אֱלוֹ
הֵן: חֲרָשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן, טוֹמְטוֹם
וְאֲנִדְרוּגִינוֹס, נְשִׁים וְעִבְדִּים, וְעָרֵל וְטָמֵא,
וְהַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שְׂאִינָה הוֹגְגֶת לוֹ. וְכֵלֶן
מְשַׁלְּחִין לָהֶם תְּרוּמָה מִתּוֹךְ הַבַּיִת, חוּץ מִן
הַטָּמֵא. וְהַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה שְׂאִינָה הוֹגְגֶת לוֹ:

		Standard Time	
5	ראשון Sunday	כ"א 21	עלות השחר _____ 5:18 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:28 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:32 שקיעה _____ 4:47 בבלי: בבא קמא ג • ירושלמי: חלה כג • תוספתא: תרומות ד נ"ך: הושע ב-ג • רמב"ם: קדוש החדוש יט
6	שני Monday	כ"ב 22	עלות השחר _____ 5:19 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:32 שקיעה _____ 4:46 בבלי: בבא קמא ד • ירושלמי: חלה כד • תוספתא: תרומות ה נ"ך: הושע ד-ה • רמב"ם: תעניות א
7	שלישי Tuesday	כ"ג 23	עלות השחר _____ 5:20 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:33 שקיעה _____ 4:45 בבלי: בבא קמא ה • ירושלמי: חלה כה • תוספתא: תרומות ו נ"ך: הושע ו-ז • רמב"ם: תעניות ב
8	רביעי Wednesday	כ"ד 24	עלות השחר _____ 5:21 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:33 שקיעה _____ 4:44 בבלי: בבא קמא ו • ירושלמי: חלה כו • תוספתא: תרומות ז נ"ך: הושע ח-ט • רמב"ם: תעניות ג
9	חמישי Thursday	כ"ה 25	עלות השחר _____ 5:23 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:31 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:33 שקיעה _____ 4:43 בבלי: בבא קמא ז • ירושלמי: חלה כז • תוספתא: תרומות ח נ"ך: הושע י-יא
10	ששי Friday	כ"ו 26	עלות השחר _____ 5:24 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:31 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:34 שקיעה _____ 4:42 בבלי: בבא קמא ח • ירושלמי: חלה כח • תוספתא: תרומות ט נ"ך: הושע יב-יג • רמב"ם: תעניות ה
11	שבת Shabbos	כ"ז 27	חיי שרה, מבה"ח עלות השחר _____ 5:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:32 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:34 שקיעה _____ 4:41 בבלי: בבא קמא ט • ירושלמי: ערלה א • תוספתא: תרומות י נ"ך: הושע יד • יואל א • רמב"ם: מגילה וחמנה א

מברכים חודש כסלו המולד: מאנטאג צופרי 17 מינוט און 2 חלקים נאך 7

מען קען דערקענען וואס דער מענטש איז, ווען מען קוקט צו וועמען דער מענטש איז מקורב.

(ספר המדות אות צדיק סימן צ"ח)